

Concepts grafici: Dora DUMITRESCU

Editor: Sora DUMITRESCU

© Anastasia 2004

Str. Păcurile Galenei 13, ap. 2, București,
tel./fax: 2108549 / 2116245

ISBN 973-682-069-6

LUMINĂTORII LUMII

ȘEFUL CRIGORIE PALAMA

Omilii

volume II

Apărut cu binecuvântarea
P. S. Nicolae CORNEANU,
Mitropolitul Buzăului

Traducere din limba greacă de
Pătrușchea Grigoriu

368443

B C U I A R

Notă asupra ediției

Începută prin publicarea primelor 20 de omilii în traducerea lui Constantin Daniel, integrala omiletică a Sfântului Grigorie Palama continuă acum până la predica 35. Într-o nouă versiune întruclă lucrul asupra traducerei făcute de C. Daniel s-a dovedit a fi anevoios. În privința citirilor biblice atunci când nu le-am putut ca astăzi, în funcție de exigențele interpretării propuse în aceste texte am avut mereu ca reper versiunile deja existente ale Bibliei din edițiile aprobate de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Pentru locurile care comportau diferențe, am marcat prin LXX referința la Septuaginta. Propunând astfel o primă versiune a acestor omilii sperăm că vom avea prilejul de a le prezenta în ediții ulterioare.

Depozitarea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Grigorie Palama, ST.

Omul Sfântului Grigorie Palama, ex a omni de Pateris Galatiae, trad. de N. grăditi de C. Constantin Daniel, rev. de Laura Pătrășcu, p. scriști de Maria Costescu - București: Editura Arhiepiscopiei, 2004

vol.

ISBN 973-9374-56-5

Vol. 2: Omilii trad. Parascheva Grigora, 2004

ISBN 973-682-049-6

I. Grigora, Parascheva (tr.)

252.281.94

821.14.02.97 - (35)

La Sfânta Înălțare a Domnului și
Dumnezeului și Mântuitorului nostru
Iisus Hristos
Despre împlinirea Sămbetei
din Legea veche

1. Iudeii prăznuesc Paștele după Lege, adică trecerea din Egipt în pământul Palestinei, iar noi prăznuiam Paștele, însă după Evanghelie, adică trecerea fire noastre, întru Hristos, de la moarte la viață, de la stăncăciune la nestăncăciune. Ce limbă ar putea oare spune marea deosebire dintre înălțarea la care a fost adună starea noastră prezentă și sfinită, de toată lauda vrednice așezăminte ale vechii Legi? Nici un grai omeneș și nici un alt grai nu este vrednic să exprime o atât de mare slavă. Căci înțelepciunea de-o-ființă a Tatălui celui Prezintă. Cu-vântul cel veșnic și mai presus de ființă, unit din natură de omnia cu noi și viețuind împreună cu noi, S-a arătat acum, în mod real, temerul însuși al sărbătorii și al acestei înălțări mai presus de fire, într-un chip atât de deosebit, întrucât noi prăznuiam trecerea înseși fire noastre omenești, nu de la cele mai dedesubt ale pământului la cele pămânoase, ci de la

cele pământești la cerul cerului și până la tronul de
dincolo de nori al Celui ce peste toate rămâne.

2 Astfel, după înviere, Domnul a sosit în muntele Apostolilor, și tot astfel s-a desprins de ei, care L-au văzut înălțându-Se la cer și rătăcind cu adevărat în Sfânta Sfințelor, grăind de-a dreapta Tatălui celui mai presus de orice început și de toată firea, de toată numirea, și de toată cinstea, mai presus și de orice este cunoscut și numit, astăzi în veacul de acum, și în cel viitor. Și după cum înainte de învierea Domnului s-au petrecut multe alte învieri, așa și înainte de înălțarea Lui au avut loc multe înălțări și răpiri. Căci și pe profetul Ieremia l-a răpit Duhul, și pe Avacum îngerul, iar mai mult decât pe aceștia, este semn că Ilie a fost răpit într-un car de foc, alături de el nu a desprins hotărârea pământului, ci răpirea fiecăruia dintre ei era doar o mutare care îl înălța de la pământ. Rădă a desprins totuși hotărârea acestuia. La fel și cei care au înviat odată cu Mântuitorul, tot în pământul s-au întors, aflându-și cu toții prin moarte. Căci despre Mântuitorul Hristos, așa cum stăruia când a înviat din morți, moartea nu L-a răpinit, la fel și acum când a fost înălțat și a ieșit între cele înalte, orice înălțare a nimas mai prejos de El, mărturisind tuturor că, așur El este Dumnezeu mai presus de toate.

3. Și acesta este muntele cel mai înalt vestit al lui Dumnezeu, după Isaac (Is. 2, 2), pe care îl Dumnezeu, mai presus de picurile înalte ale munților anticipei, - trupul Săcărului - fiindcă nu înțeleg, nici

om, ci însuși Domnul în trup a venit și ne-a răscumpărat făcându-Se om ca noi, pentru noi, în căminându-Dumnezeu fiul de schimbare. Căci precum S-a pogorât fiul de schimbare, dar amestecându-Se cu noi, la fel va veni sălup, nu prin schimbarea dumnezeirii, ci apăsând pe tron într-o cele de sus firea noastră omenească, pe care mai înainte vreme a lăsat-o de la noi, cu adevărat, se cuvine ca firea noastră cea înălțată din morți să fie însoară la Dumnezeu ca una, care s-a ridicat mai înainte de toată făptura.

4. Pentru aceasta, dintre alții de multe învășii și învășii, noi nu primim pe nici una ca pe învășii și învășii Domnului, și pe lângă faptul că nu participăm, nici nu vom participa vreodată la vreuna dintre acele. Căci nu avem alt folos decât călăuzirea prin credință a minții noastre către învășii și învășii. Măntuitorul nostru, la care participăm și vom participa cu toți. Ea este cu adevărat învășii și învășii neamului omenesc, dar nu a neamului omenesc în general și a tuturor celor care cred în Hristos și care își au credința prin fapte. Cel ce S-a făcut Domn, pentru noi S-a făcut, fiind nemămurat și neadormit după dumnezeirea firea Sa, și a trăit pentru noi, arătându-ne calea către adevăratele viață. Și toate câte le-a suferit cu trupul, pentru noi le-a suferit, ca să vindece patimile noastre, și pentru păcatele noastre a fost dat la moarte. Și tot pentru noi a înviat și a fost înălțat mai înalte, arătându-ne prin economie învășii și învășii din veacul fără de sfârșit. Căci

toți moștenitori acestei vieți urmează, după putință, petrecerea pe pământ a economiei Lui.

5 Pentru noi, începutul urmării și petrecerea acestuia este botezul, chip al morții, îngropării și învierii Domnului, prin înlocuirea unei vieți după porunca lui Hristos și după petrecerea Evangheliei, arătând drept scop brușta asupra palmelor prin luptele duhovnicești, pregătindu-ne viața cea fîrî de durere, nesimțitoare și cerească, după cum și Apostolul a zis către noi: „Dacă veți trăi în trup, veți muri, iar dacă veți uide prin duhul faptele trupului veți fi vii” (Rom., 8/13). Cei care trăiesc după porunca lui Hristos urmează petrecerea acestuia în trup, căci moi la vremea rânduii fiecărui, fiindcă și El a murit cu trupul, și în trup voi și învia, ademenia Lui plin de slavă și neîntîlcit, însă nu acum, ci la plinirea vremei, cînd voi fi înălțat după cum spune și Sfîntul Apostol Pavel: „Căci vom fi răpiți pe nea întru înălțarea Domnului în vădug și astfel purtarea cu Domnul vom fi” (1 Tes., 4/17).

6 Vedem cum fiecare dintre noi, dacă ar voi, pînă și s-ar face învierii Domnului și înălțării Lui și moștenitori ai lui Dumnezeu, împreună-moștenitori cu Hristos (Rom., 8/17)? Pentru aceasta să ne bucurăm prănuind învierea firii noastre, înălțarea și restaurarea ei, precum și începutul învierii și al înălțării fiecărui dintre credincioși (Luca 24/36-53), punînd înainte glasul Evangheliei propovădușă astăzi,

potrivă călătoriei Domnului, înviind, a stat în mijlocul ucenicilor Sîi.

7 Pentru ce a stat în mijlocul lor și împreună cu ei a călătorit, precum este scris? „Căci s-a scos pe aceeași afară pînă în Betaniam” și punîndu-și mâinile s-a binecuvîntat (Luca, 24/50) ca să se arate cu totul real și nevințat, ca să arate că picioarele lui sunt puternice, că poate umbla și sta în picioare fîrî de clintire, depărtîndu-se urmele curții, și de asemenea, ca să arate mîinile străpunse de cuie pe cruce, chiar și coasta împunsă cu sulța. Și dacă a arătat toate urmele sîrului, a fost pentru ca ei să creadă parților celor mînuitoare. Dar mie mi se pare că a stat în mijlocul ucenicilor pentru a le arăta și pentru a-i lăsa în credința întru El, prin marea Sa descoperire și binecuvîntare. Dar El nu a stat numai în mijlocul ucenicilor, ci și în mijlocul omii fiecărui [om] care este oțetă înărnă prin credință, precum mărturisește și psalmul despre fiecare om: „Dumnezeu este în mijlocul ei și nu se va clătina” (Ps., 45/5). Căci de la această întâlnire s-a înălțat apostolul Domnului înaintea și neclintit în credință.

8 Așa, deci, în mijlocul lor și le-a spus: „pace vouă”, așa cum adeseori le spunea cu care o avem în relație cu Dumnezeu, care mai curînd vine din cinerea lui Dumnezeu, și alia pe care o avem între noi și care se naște în chip firesc din urmarea călătoriei Evangheliei. Or Domnul le-a dat pe amîndouă

dinți-odată, printr-o singură expresie. Și cum le-a poruncit acestora să facă, atunci când s-a intrat înăuntru, înțelegând, în care casă vep intră, să începă „pacea acestora” (Luca 10-5), la fel a făcut și El, intrând în casa în care erau adunați, și de îndată le-a dăruit pacea. Dar cât de înspăimântat și de tulburat s-a văzut atunci din pricina apăsării Sale atât de nefericiți și lipsite de orice nădejde (și se părea, după cum se spune, că ar vedea duh, ori că ceea ce văd este o închipuire). Și atunci iarăși a depărtat de la ei gândurile inimii lor și le a dovedit că El este același cu Cel care mai înainte vreme le vorbea despre pășuirea Sa, și despre învierea din moarte. „Acum vedem că Tu și tu toate și nu este nevoie ca să Te întrebe cineva”. Și s-a încredințat deplin despre pășuirea acestora, prin vedere și prin pășuire. Iar când s-a văzut că s-au făcut primitori ai adevărului prin dovadă, s-a încredințat încă și mai mult, dându-le, în același timp, pacea și ordându-le de mâncare celor ce priveau cu umire. Căci încă nu-și credeau ochilor și se mirau, dar nu din nevoire, ci din neprărită bucurie. Apoi le-a zis: „Aveți ceva de mâncare?” Și i-au dat o bucată de pește fiert și un făgure de miere, și, primind, a mâncat în fața lor” (Luca 24: 42).

9 Acel trup precum s-a primit hrană, după înviere, nu pentru că ar fi avut nevoie de hrană, ci ca să-l încredințeze de realitatea învierii și să arate că este același cu Cel care mai înainte de pășuire a mâncat împreună cu ei. A consumat hrana nu după firea

trupurilor moarte, ci potrivit energiei dumnezeiești și, cum ar zice cineva, așa cum focul topește oarece, sau mai mult decât atât, a consumat-o, fiindcă focul are nevoie să fie întreținut pentru a subsista, în- să trupurile nemuritoare nu au nevoie de hrană pentru subsistență.

10 A mâncat, așadar, o bucată de pește fiert și un făgure de miere, acestea fiind chipuri ale Sfintelor Sale Taine: căci Cuvântul lui Dumnezeu, umându-Se după ipostas cu firea noastră care, ca un pește se scaldă în apa veșii pline de plăceri și de puteri, și curățind cu focul cel nepropriu al dumnezeirii Sale orice aplicare spre plăci, a consumat-o ca pe un răg aprins, făcând-o pășură la dumnezeirea Sa. Dar nu numai aluatul pe care l-a primit pentru noi, ci pe fiecare om îl învrednicește de împărtășirea cu El, îl îndumnezeiește prin participarea la focul pe care Domnul „a venit să-l arunce în lume” (Luca 12:49). Cu făgurele de miere se asemănă însăși firea noastră omenească, fiindcă, așa cum într-un făgure este păstrată mierea, la fel și în trupul nostru este păstrată comoara cea eugenică, sau mai curând acesta este un chip al omului credincios în Hristos care are în suflet și în trup harul Duhului Sfânt, păstrat ca mierea în făgure. Iar Domnul a mâncat din ele, fiindcă face, cu bucurie, ca o astfel de hrană să fie mântuirea oricui participă la firea Sa. Dar nu spune că a mâncat totul, ci „dintr-un făgure de miere”, adică a mâncat doar o parte,

fiindcă nu. Topii au crezut în El. Dar nu-și au dat seama de această parte, ci li este dată de apostoli, căci ucenicii Său îi aduc în El doar pe cei care cred în El, desosebindu-i de cei necredincioși.

11 Astfel, înălțându-l din pește și din făgurele de miere în fața ucenicilor Său, Domnul le-a amintit cuvintele Sale pe care le-a vestit mai înainte despre plămnea ce avea să pălămească, adăvărând și acum cele spuse despre Sine. Fiindcă după cum a spus mai înainte, așa s-a și petrecut, și le-a deschis lor mințile, ca să priceapă urmarea Scripturii și să cunoască faptul că precum este scris, așa s-a și împlinit. Trebuia, ca din nemăsurată Sa iubire de oameni, om să se facă pentru oameni. Fiul Unul-născut al lui Dumnezeu, arătând fiind și înăuntrul sufletului glăsuțului pălămeș de sus și prin descoperirea Sfântului Duh, să-i facă credincioși și să se minuneze de faptele și de cuvintele Lui mai presus de fire, să fie prinși și dusi în mâinile celor care nu caută slava lui Dumnezeu, ci slava de la oameni, să fie răstigniți și îngropați, să învețe din morți a treia zi și să se propovăduiască în numele Lui pocălnia și ertarea păcatelor, iar propovăduirea să înceapă de la Ierusalim. Benevestiții și martorii ai acestor fapte sunt [apostolii], care au văzut cu ochii lor și au devenit mărturie ai Lui, căruia le-a și trimis vestire de la Tiberiadă pe Duhul Sfânt, și le-a rânduit să rămână în Ierusalim până ce vor primi putere de sus.

12 Vorbind astfel cu ucenicii Săi despre lucrarea mântuirii oamenilor, Domnul s-a scos din prutul lor

purtându-i până în Betania, și binecuvântându-i. S-a despărțit de ei și S-a înălțat la cer. Pe un nor luminos ca într-un car de foc S-a înălțat în slavă și a venit în Sfânta Sfintelor cea nevăzută de mâini și a zăcut de-a dreapta mării în ceruri, pe același scaun al Dumnezeui, pentru ca de-accesul Dumnezeui să facă firea noastră cu care s-a asemănat. Și cum apostolii nu încetau să-i apăsesească ochii către cer, au aflat prin predania îngerilor că va fi purtat înlăuntrul pe norii cerului în fața tuturor (Faptele 1:10). Căci și Domnul zăcuse aceasta mai înainte, și Daniel, mai înainte văzând, spunea: „am văzut pe Fiul Omului venind pe norii cerului” (Dan. 7:13), iar Domnul zice: „și totuși neamurile pământești vor vedea venind pe Fiul Omului pe norii cerului” (Mat. 24:30).

13. Atunci ucenicii s-au închinat pe Muntele Măslinilor, de unde S-a înălțat Stăpînul cel mai presus de ceruri și unde pogorîndu-Se pămîntului ceri l-a făcut și înlăuntrul Se înălță, om de către om Se pogorât, ca pe cele de ieri să le împreuneze cu cele de azi și să întemeieze o ungură Biserică, cerească și pămîntească, întru slava născută Sale de oameni. Așadar, bucurându-se, ucenicii s-au întors la Ierusalim și erau puțuri în altă adică aveau mintea la ceruri, și binecuvîntau pe Domnul, prăgîndu-se pentru primirea binevestirii a pogorîrii dumnezeiescului Duh.

14. Fraților, aceasta este pe scurt, petrecerea celor ce poartă numele lui Hristos: să slăvească în rugăcuni și ceren și să avegă ochii minții aprinși, asemenea îngerilor către Stăpînul cel mai presus de

cerun, iudându-L și binecuvântându-L printr-o viață fără de prăhană, pentru a primi în chip tunc venirea lui. Așa cum spune psalmul către El: „voi cânta și mă voi ruga pe în cântare fără de prăhană când vei veni către mine” (Ps., 100:2). Aceasta o spune împede și Sfântul Pavel dreptatea noastră în cerun este acolo unde înaintemergător pentru noi S-a făcut însuși Domnul nostru. Către aceasta ne conduce și confesiul Apostolilor. Petru: „înonglind, zice, mijloacele cugetului vostru, trezindu-vă, nădădușip în harul care vi se va da vouă la arătarea lui Iisus Hristos pe care să-L rubip cu toate că nu-L vedeți” (Petru I, 1:13). La acarian Domnul însuși ne îndeamnă în mod acoperit, în pilde „să fie zice, mijloacele cugetului vostru incinse și făclile voastre aprinse, nu voi să fiți aserene cu omenia acia care fiți aprinși. Sclpșlulul ca, așunc când va veni, îndată să-i deschidă” (Fil., 3:20, Ebr. 6:20). La fel cum nu stincă noi zica Sărbătoare, ci o desăvârșește arătând o cu adevărat binecuvântată, ca o zi a în-cetării onclinei ostenei trupești, și deosebind-o pen-tru o mai bună lucrare. Iar prin aceasta o face moș-tenitoare a toată binecuvântarea, astfel ca odihnip de ostenețile plămâniei și fără de lenevni e să ne încredințăm lui Dumnezeu, căușind cu nederma-nipă nădejde cele cerești și fără de prăhană.

15. Dar în Legea veche, una dintre zilele săpșmă-nu era zi de Sabat și pentru aceasta evreilor celor fără de minte li s-a plăcut să. Domnul făcându-l în ziua

aceea] avea de gând să încalce ceea ce era socotit drept Sabat. Însă tot El moe că „nu a venit ca să stinc legea, ci mai vănoș să o împăștască” (Mat., 5:17). Așunc cum se face că a stinc Sabatul dar, în același timp, a împășt Legea? Făgăduind că va da Duhul Sfânt celor care-L cer și pe noaple și poruncind să fie neincorai cu trezire și priveghetori, a zic „prive-ghetap, fiindcă nu șap vremea, moe ceasul când va veni Fiul Omului” (Mat., 24:44). Astfel toate zilele le-a făcut Sabat binecuvântat pentru cei care aleg să-l ducă în chip desăvârșit. Astă cum nu a încalcat, ci mai cu osândă a împășt toată Legea.

16. Însă voi care sunteți încercap de lucruri lu-mești, dacă vă vep înfășna de la once lipă de măsuri și de la toată pema dintr-o voi și de vep sârup în toată calea adevărului și a înfășnării, vep face și voi din toa-te zilele un Sabat prin opreia de la once slutate. Dar într-o astfel de zi, mai lucrătoare pentru mântuire de-cât altele, se cuvine să sturim după faptele și cuvân-tele fără de prăhană ale Domnului și, cu smerenie, să fim asermei în Biserica lui Dumnezeu și să plecăm urechile cu luare aminte la predania Bisericii și la învățaura ortodoxă, și să ne rugăm cu pocliniș prin cerun și prin slavoslovie către Dumnezeu. Așa vep plă-ni și voi Sabatul cel după Evanghelie. Împăștând o viață în harul lui Dumnezeu și truzând ochi cugetului către Hristos Cel ce șade împreună cu Tatăl și cu Du-hul pe tronurile mai presus de cerun, și Care v-a fă-cut pe voi fi ai lui Dumnezeu, nu ca și cum ap fi doar

adoptați, cu numele, ci în unire cu dumnezeiescul Duh, cu înșuș Trupul și sâmb Sângelui Lui, cu Dumnezeu, unul într-altul sălăgluindu-se

17 Să păzim așadar pentru dragostea necintei a Măntuitorului această unire: să primim pururea la Tăvăl nostru cel de sus, dar nu ca și când am fi pământiești, ca omul cel înșă zădit, ci asemenea omului celui de al doilea, Domnului din ceruri. Căci cel ce este pământiești se aseamănă cu cei pământiești, nu cel ceresc este asemenea cu cei cerești. Așadar, dacă am purtat chipul cel pământiești, să purtăm și chipul cel ceresc (I Cor. 15:48) și, având inima sus către el, să primim această măreșă prevelge, înveștrăduindu-se, în chip nematerialnic, cu focul dumnezeiesc. Și după ce am lepădat tunicile de piele pe care prin cădere le-am îmbrăcat, să stăm în pământii sfini, așteându-ne, fiecare după putere, țărini sfiniți prin lucrarea necorescării a virtuți și prin neabătuta îndere către Dumnezeu.

18 Astfel încă să avem îndrăznire ca la venirea în foc a lui Dumnezeu să-l așteptăm într-o întâmpinare, ca să fim luminați și, luminând, să trăim veșnic în slava lumina mai presus de fire: și să lucrăm cele de o sălăgluie în trei sori, căreia, i se cuvine toată slava, puterea, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în veac veștelor Amin.

La același praznic al Înălțării Domnului Despre pașm și virtuți

1. Luăm aminte la sărbătoarea noastră și la dreapta socotință cu care Domnul nostru Iisus Hristos, atât la înviere cât și la înălțare, i-a bucurat pe cei care au crezut în El, precum și la felul în care ne smulge din acea înstrăinare. Luăm aminte la această viață, sau marcurind la nemurirea Sa, cîci m S-a arătat după moarte. Luăm aminte la înălțimea cerului la care a ajuns Hristos, înălțându-Se mai presus de toate și la preamărirea mai presus de toată mărirea cu care S-a preamărit după trup. Aceasta a fost cu putință prin smerenie și prin îndurarea necăstăni și e celini, după cum spune și Apostolul: smănuindu-Se până la moarte și încă moarte pe cruce. „Și pentru aceasta Dumnezeu L-a preamărit și i-a dat Lui nume mai presus de tot numele, astfel încît la pomenirea numelui lui Iisus tot genunchiul să se plece în cer și pe pămînt și în cele de sub pămînt, și orice limbă să mărturisească faptul că este în slava lui Dumnezeu Tatăl” (Filp. 2:8-11).

2. Astfel, dacă Dumnezeu L-a preamărit pe Hristosul Său, socotim pentru că a fost bășcoani și

apoi, și pentru că moarte ruginoasă pe cruce a răbdat pentru noi, cum ne va mîna, cum ne va preamîni și cum ne va înălța pe noi dacă nu vom depinde smerenia, dacă nu ne vom arăta de același slinge întru subiectul apropielii, dacă nu vom zidi sufletele noastre pe mîna răbdării felurilor apăsări, și dacă nu vom intra prin poarta cea strîmtă care duce la viața veșnică și nu vom urma calea celui care ne a condus în chip mîmutor, căre ea. La aceasta suntem chemați, nec corifeul Apostolilor, Petru, „că Hristos a pîrmit pentru noi lăsaîndu-ne nouă moștenire ca și noi să mergem pe urmele Lui” (1 Petru, 2:21)

3 De ce oare Hristosul lui Dumnezeu, pămîntul aștit, a mers pe această cale astfel încît Dumnezeu L-a înălțat mai presus de fire, iar noi suntem la răduindu-ne chemați să participăm la pămîntul Fiului Lui? Numai Dumnezeu este veșnic, din veac și pînă-n veac, nîmînînd neschimbat, fiul de început și fiul sfîrșit, fiul devener și nestricăcios, care nici nu se mărește, nici nu se împușnează, și nici nu se schimbă în vreun fel sau loc: nînceput, nezidit, necuprins, neschimbat și neschimbător, pe toate schimbîndu-le în mai bine, după cum El însuși vorește, prînd în mîna Sa pe toate cele ce suferă schimbare și suptînd tot ceea ce are început, iar orice schimbare are un început. Agădar, toată firea zidită este schimbătoare, atîtă cea văzută cît și cea nevăzută, cea singurătoare și cea nepămîntătoare, cea cupetitoare

și necupetitoare, între care numai firea cupetitoare, fiind înzestrată cu voință liberă, poate să se schimbe în mai rău sau în mai bine, după voința sa, fie pîzind neabătut voința lui Dumnezeu, prin care se face nînceputul, sponrea, convertirea și înmîntarea noastră întru bine, fie stînd împotriva voinței lui Dumnezeu, ceea ce o face să cadă, după dreptate, la cele mai de jos, în chip nenorocit, și să se prîbușească.

4 Două sînt firele cupetitoare izdite de Dumnezeu, prima este cea a îngerilor netrupești, iar cea de a doua a oamenilor trupești, nici una dintre acestea nu a pîzît porunca Ziditorului și supunerea firească față de Săpătorul, ci înălțîndu-sea cerească a netrupeșilor înger, cea dintru zidită, tot cel dintru s-a înbolnăvit din pricina apostaziei de la dragostea lui Dumnezeu. Top înger însă care au rămas mai presus de această boală, lumini sînt și purtare voi fi plini de lumină, și purtare se fac mai luminoși, bucurîndu-se, în chip feroc, de înăscutarea lor firească spre bine, petrecînd în bucurie în jurul Luminii dintru început, prînd nînceput către ea, de la care în chip nemălocit prîntesc lumina, cîntînd fiul de începutare urzilor luminii și trasmiptînd, ca adevărat slupon al luminii, harul cel făcător de lumină către ordinele inferioare ale celor luminați.

5 Dar seama, răvîrșind și neascultînd de ordinea dumnezeiască, lepădînd lumina, a căzut în înăscut și a fost condamnat la înăscutul veșnic, făcîndu-se

vasul întinericului, zăvoiașului, unealta și slujitorul întinericului, la început numai el, urmaș însă și de ceața ingerilor lepădăși împreună cu el, iar apoi – o, mare nenorocire! – urmaș și de noi, care, încrezându-ne, am lepădat raul lui Dumnezeu. Însă toți ingeni răuști, fiind ei înșiși întinerici, pentru că au devenit astfel nu prin participare, ci fiind prin ei înșiși începutul și sfârșitul neascultării, amara rădăcină și izvorul a tot păcatul, s-au fluturat prin aceasta și pentru noi printr-o cădere, iar păcatul lor este cu atât mai de neiertat, înăuntru pururea neabătut pe calea răuștii spre un întineric tot mai adânc, fără putință de întoarcere către toată firea cugețitoare și luminată. Noi însă nefind prin fire înclinap spre rău, Dumnezeu, prin mila și dumnezeiasca Sa învițătură, ne aduce la El ca la început, și cu toate că am fost condamnap la moarte, prapim totuși un îlgaz de poclăniș și de întoarcere de mai mult ani, pe care și Adam l-a mînat din pricina neascultării pe care îi înțelege fiecare dintre noi.

6. De aci reiese limpede că nu trebuie să desădădăm de mîntuire, nefiind pentru noi vremea desădădării, căci toată viața noastră este vreme și prinț de poclăniș și de întoarcere la Dumnezeu, pentru că, după cum este scris, Dumnezeu nu vrea te moarte păcătoșului, ci să se întoarcă și să fie viu (Ier. 33 11). Căci, dacă moarte urmează pe bună dreptate neascultării, de ce noi, păcătind, nu murim așa cum s-ar întâmpla dacă nu ar fi nădănde de

mîntuire? Tocmai pentru că acolo unde este nădănde de de înmăncare, nu are loc desădădarea.

7. Dar și fiul lui Adam, Abel, a fost mîntuit bine plăcut înaintea lui Dumnezeu și jertfa lui s-a arlat bineprimită Lui (Facerea, 4 4). Mai apoi, la puțină vreme de la căderea noastră, Enoc a avut și el nădănde, că Domnul îi va chema la Sine (Facerea, 4 26). Iar Enoc nu numai că a fost bineplăcut Domnului, ci a și fost mutat de Domnul la viață (Fac 5 24) ca o dovadă împede a complămirei lui Dumnezeu cu noi cei căzuți. Oamenii însă au urmat urap calea păcatului și urap Dumnezeu și-a întors fața de la neamul nostru omeneș, și urap, pe drept cuvînt, am fost dăși popoului. Apoi, pentru că nu curvăm nemăsurată să rămîm mînia Lui și nu fîrîm de milă pedesapta, ci, ca dintr-o a două rădăcină a neamului nostru omeneș, aflîndu-l pe Noe drept înaintea Sa și în neamul lui, Dumnezeu l-a plăz în chip preamîntuit, ca și cînd ar fi vrut, tîind cu grija înmulțirea răuștii, să nu ture cu totul, nici să urapă din rădăcină și fîrîm de complămire întregul neam omeneș (Facerea, 5 1, 7 24). După aceasta, urap, Avraam s-a arlat credincios și bineplăcut lui Dumnezeu, și mîntuit de către El (Fac. 15 8), ca și fiul său Isaac, iar din Isaac, Iacob și toți patriarhii care au urmat din el și într-o care s-a binevestit și s-a proorocit cea mai mare milă și iubire de oameni ce va birui cu putere și slavă multă păcatele noastre, binevestind, aşadar, că Străpînul, Însup. Păstorul cel Mare va

cobori din sfintele ceruri ca să caute surta, nupții. Urmează neamul legăturilor, al judecătorilor, al Regelor din care, precum lămpede se binevestește, va reji Hristos după trup

8. Acum a venit și S-a arătat Hristos. Cuvântul lui Dumnezeu cel Veșnic, Cel Care la început ne a zidit pe noi. Care pentru noi S-a făcut asemenea noui, ca să înnoască și iarăși să zidească cele vechi, care fuseseră stricate de păcat. Fundcă pierderea noastră a fost rumur și rumur din voua noastră, la fel și înnoirea noastră se înfăptuiește cu înțelepciune și cu iubire de oameni în omul pe care l-a luat pentru noi din plăcetea pururea Fecioarei Maria, iconomind înțelega sa și a mîinșurii și îndrind-ne, dîndu-ne putere pentru întoarcerea la unirea firească cu El, călăuzind-ne către petrecerea cerească, arătîndu-ne calea care duce acolo prin învățătura Lui către noi

9. Dar întrucît conștiința se tîmăduiește prin contram, și de vreme ce moarte am luat prin reaua noastră învoire cu reaua sfîtuire, vom primi iarăși viață prin îndurarea voua noastre celei bune către sfatul cel bun. Și fundcă sfatul morții aduce cu sine plăcere slavă, sau odihnă, ademînindu-ne și trăgînd în jos de la cele de sus neamul nostru, doar sfatul vieții celei adevărate singur între toate celelalte călăuze ne îndrumă și ne conduce pe calea cea strălucită și îngustă care ne poartă către viața de noi. Strădui-vă, zice [Domnii], și vă săliți ca „să intrați

prin poarta cea strălucită” (Mat. 7.13), și „strîmăt și îngustă este calea care duce la viață, dar mare și largă cea care duce la pierire”. Iar în alt loc spune lămpede care este aceeași cale a pierzaniei: „vii vouă, bogățioși, vii vouă celor ce sunteți sătui acum, vii vouă cînd toți oamenii vii vor grîi de bine (Luca. 6.25-26), vii vouă iubitorilor de slavă, de plăcere, de argin, căci pentru unele ca acestea vă răpindul”, și iarăși zice: „nu vii adunați vouă comoară pe pămînt” (Mat. 6.19). „Iaap scama la voi îngrîi să nu se îngreueze inimile voastre prin beții, prin desfrîin și prin grele vepi” (Luca 21. 34), și „cum puteți voi să credeți, cînd primip slava cea de la oameni, iar slava Unui Dumnezeu nu o căutați” (Ioan. 5.44).

10. Cu astfel de cuvinte ne sălpește de pe calea care ne duce la moarte, iar pe cea care duce la viață o arată sărăcia, în altă parte, ferind „fericiți cei săraci cu duhul, fericiți cei mîioști, fericiți cei prigoriți pentru dreptate” (Mat. 5.3-10), și „vîde tot avuțul tău și-l dă săracilor și vei avea comoară în ceruri” (Mat. 19.21). „Tot ce vepi lăsa din al vostru, fie ogoare sau orice altceva dinare cele pămîntepi pentru Mine și pentru Evanghelia Miei, vep primi înuș și vep moșten viața veșnică” (Mat. 19.29). Un suflet cuprins de mînie este socot la fel cu mîna ucigașului, pomînd-o sub aceeași pedecapă și arătînd că, de la mîine până la ocră, cel ce este săl-pîm de una dintră acestea este vrednic de gheena

focului (Mat. 5:22). Pe când, desigur blândește, nu numai că o fărâșește, dar o și socotește printre cele mai mari virtuți (Mat. 5:5), iar pe desfrânare o osândește încă și mai mult, numind desfrânare chiar și cea mai mică donăție pentru femeia altuia, fie și numai o privire (Mat. 5:28). Încă curția, conștientul desfrânării, este așezată dincolo de forcen, socotindu-se a fi înșală vederea lui Dumnezeu (Mat. 5:8). De ce oare, pentru a scria că nu se cuvine jurământul sîmb, ne oprește și de la a rula drept, iar tot ceea ce este în afara lui da și nu se arată a fi de la cel rău, căci spune „să fie cuvîntul vostru da, da sau nu, nu, ceea ce este mai mult decît aia, de la cel rău este?” (Mat. 5:37). Dar ce vrea să spună această dublare a cuvintelor „da, da, nu, nu”? Această înseamnă că ceea ce spunem că este da sau nu pentru noi trebuie să corespundă întocmai realității lucrurilor și faptelor, căci numai astfel da va fi da, iar nu, nu, aliminten, da va fi nu, iar nu, da, ceea ce fără îndoială este de la diavolul. Căci a cela care spune mincuni vorbește de la sine înșup și nu să întru adevăr și dreptate.

11 Se cuvine încă să se pomenească spusele noastre cu faptele: astfel încât să ne conștientizăm la adevăr la dreptate, la curție și nemînere, încurcîndu-ne viața. Dar pe cei care se mîne împotriva noastră, știindu-ne împotrivi și insultîndu-ne cu fapți și cuvîntul, cum îi vom face să se întreprie? Biruiește, spune [Domnul], întru bunătaie răul. Iată

mîna și nu sta împotriva răului, nici nu răsplăti răul cu rău, sau nedreptatea cu nedreptate: ci subțiri pe vrăjmașii voștri, binecuvîntați pe cei ce vă blestăamă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă bârbațoresc și vă prigonesc. Căci care este scopul unei vieți asuprite și care este răsplătul luptelor? Pentru ca să fiți fi ai Tatălui vostru cel din ceruri” (Mat. 5:39, 5:44; Rom. 12:21) și „asupriți-vă lui Dumnezeu, împreună-moștenitori cu Hristos” (Rom. 8:17), ca să aveți viață veșnică și să nu vă neghițați, neclintiti, nepovătuirea împărăției în veacul cel fără de sfârșit, trăind și împărțind cu Dumnezeu.

12 Vedep scum care este calea cea sîmbă și gres? Și de ce nu se cere această, și la ce slavă, bucurie și răsplăt suntem aduși dacă alegem să umblăm pe această cale? Căci dacă și-ar fișidui omne va că veni rău mult am pe pămînt, numai să ascult de el, oare nu vei ajunge să ascult de acela cu bucurie, așară numai dacă, firește, nu și-ar cere ceva pește puterile tale? Și dacă și-ar fișidui slăbiciune, slăvi, desfrătare și viață îndelungă, oare nu vei răbda orice pentru aceasta? Și dacă la o astfel de viață lungă și lipsită de boli și-ar adăuga și împărăția, dar o împărăție nebrută și pașnică, oare nu vei prinde așară și toată greutatea de a dobândi această fișidumță nu și se va părăsi ușor, numai nădejdi și bucurîndu-se de cele ce răbădărești ca și când ar fi

prezențe, gata înfăptuite, încredințat fiind, desigur, de adevărul celor făgăduite?

13. Dar dacă ținem uită de mult după o viață îndelungată, cum se face ca, oare că de viața cea veșnică nici nu aducem vorba? Or, dacă pentru o împărțire, care oricât de mare ar fi, tot are un capăt, și pentru slavă și bucurie – care oricât de mari ar fi, tot se ofilesc, și dacă pentru bogăție – care oricâtă ar fi încreștă o dată cu viața aceasta, dacă pentru toate acestea, deci, înseși și ne străduim uită să le dobândim, cum să nu le uităm pe cele care sunt dincolo de orice măreție, nesemnificative și veșnice, și cum să nu dormim o viață mai scurtă pe pământ, numai să dobândim moștenirea celor veșnice? Căci despre împărțirea cea nebiruită, să o uităm pe cea care nu este pe pământ, iar viața fără de înmăiere nu este de glas altundeva decât în ceruri. Deci dacă cineva încreștă cu adevărat după aceasta, să alege la cer, și fie că este ușor, fie că este greu călă care duce într-acolo, să călătorească pe ea, cu nădăde și bucurie, și să fie răbdător în suferință.

14. Cu toți pe pentru ce lucruri mărunte obligămese oameni să se ostenească și să se dea chiar morții? Oare nu pentru o mică soldă este gata ostăzul să înfrunte primejdia de moarte și jefire? Și oare nu pentru un mic adaos înfruntă negustorul naufragul, vânzătorul măști, oamenii sălbatici și multele alacuri, călătorind pe pământ și pe mare? Și nu pentru o bucată de pânză multă se prind sclavi la

stăpâni fără de omenie? Iar noi, care nu ne vom robi, așa cum s-ar cuveni, Stăpânului celui din fire iubitor de oameni, nu vom înfrunta oare primejdiile vieții și nici nu-l vom aduce dobândă cășugului nostru, ca să primim bogăția cea veșnică? Nu vom sălăda bășecura oamenilor și mulțimea cele ale celor păcătoși, ca să dobândim dumnezeiasca slavă dădând slava muntoare în schimbul celei nemurtoare? Nu ne vom ovesti, după puiere, nu vom flămânzi ca să mâncăm pânza vieții, coborâtă din ceruri, și nu vom bea din apa cea vie, din care cel ce a fost învrednic să mănânce și să bea nu va mai înseta, nici nu va mai flămânzi în veac (Ioan. 4.14, 6.33)? Nu ne vom curăți ochii sufletului, lăpădăind toată desfrânarea trupului și a sufletului (II Cor. 7.1) ca să vedem pe luminătorul cel mai înainte de toate strălucindu-ne mai cu osândă fi ai acestui luminător și (devenim) noi însuși, prin participare, alți luminători care răspândesc lumina vieții (Fil. 2.16)?

15. Să nu cumva, fraților, roga-vă, să ne îngălim și să bulim învinovatul dreptății umane, și pe diavolul dreptății Dumnezeu, iar în locul bucuriei dumnezeiești și veșnice să nu ne agonisim desfrătarea cea aducătoare de moarte și de gheeni, sau în locul iubirii dăuitoare de multe bogății să nu ne agonisim murginea stricătoră, materia vâpâi de foc care arde veșnic pe cei ce și-au zidit rău casa sufletului, după cum ne arată înșelădă Domnul prin parabola bogatului (Luca. 16.23). Să năm, așadar, după

cum a trăit El însuși și ne a învățat, făcându-Se om
ea și noi. Să ne luăm crucea și să-l urmăm Lui,
răstignindu-ne trupul cel plin de patimi și de poftă,
ca să fim preaslăviți împreună cu El și împreună să
stăm, și după învierea Lui să fim înălțați la El așa
cum și El s-a înălțat astăzi la Tatăl. Căci în mijlocul
ucenicilor stând, după cum spune Sfântul Luca, sau
după cum scrie și mai elis Marcu (căci El este pre-
zent nu numai când a apărut pe neașteptate și S-a
arătat ucenicilor, ci purtarea este împreună cu ei,
arătându-Se, oncând vocea), deci stând și astăzi în
mijlocul ucenicilor Să, le-a dat vestea cea bună a
propovăduia și s-a bucurat văzând pogorârea Du-
hului Sfânt și că va fi împreună cu ei până la sfârșit.
După aceste cuvinte, întinzându-și mâinile, s-a bine-
cuvântat și S-a înălțat, arătându-le celor care pri-
veau că și cei care împlinesc porunca Lui vor fi
înălțați, după înviere, la Dumnezeu.

16. Desplătându-Se, deci, de aceștia cu trupul
(dar ca Dumnezeu rămânând împreună), după
cum le vestise mai dinainte și fiind preînălțat a stat
de-a dreapta Tatălui purtând firea și chipul nostru.
Căci așa cum El a trăit, a murit a înviat și S-a
înălțat, la fel și noi trăim, murim și vom învia cu toți.
Înălțarea nu se va împlini pentru toți, aceasta
este răsplata doar a celor pentru care viața este
Hristos și moartea pentru El - un câștig (Fil., 1,21).
Numai cei care, înainte de moarte, au răstignit în ei
păcatul prin pocăință și prin petrecerea, după Evan-

ghelul, vor fi înălțați pe nori, după învierea cea de
obște, întru înălțarea Domnului în văzduh (1
Tes., 4-17), pentru că, așa cum stăruiește și Sfântul
Apostol Luca în Faptele Apostolilor, Domnul însuși
a fost purtat pe nori pe când Se înălța. Însă aseme-
nea Apostolilor care, după înălțare, nemăsurând
cu ochi trupești, ci cu ochi sufletești, au căzut cu
fața la pământ, închinându-se Lui, și noi în pace ne
vom odihni, umblând cu pace în noi înșine și una cu
alții (căci Ierusalim se slăvește pace), și în pacea
cea mai de sus urcându-ne, în mînte adică, să deve-
nim și să stămînem astfel, rugându-ne, ca să ne
curățim de patimi și de gândurile cele imune.

17. Numai astfel vom face cu putință venirea
Mîngâietorului, în duș și în adevăr, și ne vom închi-
na cu adevărat Tatălui și Fiului și Sfântului Duș,
acum și pururea și în veac vecilor. Amin.

La cea de-a zecea evanghelie
„de dimineață”
Despre războiul potrivnicului
prin simțuri și prin minte

1. Dumnezeieștile evangheli care se numesc „de dimineață” nu sunt toate de dimineață. Sunt numite astfel cele care se petrec dimineața sau chiar în zori zilei. Dar după Înviere, Domnul, Dumnezeul și Mântuitorul nostru, Iesus Hristos, S-a arătat Apostolilor pentru adevăratele Înviere – aparțând Săle numărându-se încă „de dimineață” – nu numai în zori, ci și la amiază, seara și chiar în timpul nopții. Căci nu era dimineață când s-a apropiat de Luca și de Cleopa care se îndreptau spre Emaus – a mers împreună cu ei. Și când s-au apropiat de sat, „iar El S-a făcut că merge mai departe – ei l-au rugat sărui- tor, zicînd: rămîi cu noi căci este noapte și s-a ple- cat ziua” (Luca 24 28). Apoi descoperindu-Se lor la frîngerea și împărțirea pâinii, S-a făcut nevăzut, iar ei, redîndu-se chiar în ceasul acela, s-au întors la Ierusalim și au povestit celorlalți ucenici cele pe- trecute în drumul lor. Pe cînd povesteau acestea,

însoşi Ieşus a stat în mijlocul lor, venind apoi şi ziua următoare, îndată după seara aceea. Altfel decât, lui Petru i-a vorbit după prânz şi i-a rânduit păstorul suimei noastre duhovniceşti, căci după ce a mâncat, i-a spus lui Simon Petru: „Simone, fiul lui Iona, mă urbeşti tu pe mine?” Şi după ce Petru i-a mărturisit, [Domnul] i-a zis: „Pape oile Mele!” (Ioan, 21-15)

2. De ce le numim atunci „evangelii de dimineaţă”, dacă nu s-au petrecut în zorii? Soarele Drepţilor, Hristos, fiind fără de început şi veşnic, ne schimbă şi ne schimbăm întru care nu este moarte sau umbră de schimbare, fiind de sfârşit, soarele cel neaput lumină care luminează adevărul, este făcitorul zilei născut întru care sufletele drepte, lui petrec cu îngeri buni. Astfel, după ce va trece veacul acesta, dreapta vor fi cu trupurile lor ca lumina moştă şi vor fi cu adevărat ai zilei. Căci, fiind îndoaie, ziua aceea fiind născută şi neîntreruptă, nici zori nu are, şi nici n-a avut vreodată un început.

3. Pe noi însă noaptea ne are în slăbăvire şi umbra morţii ne-a cuprins prin păcat pe noi, care am căzut şi am lepădat puterea cea vădită, pe care o aveam de la Dumnezeu prin har şi prin care primim lumina, pentru a ne călăuzi spre adevărata viaţă. Noaptea noastră şi moartea, scurând din înălţimea noastră şi din adevărata lumină, iar noi depărtându-ne de ea şi lepădându-o, nu putem avea de la noi înşine acea lumină purtătoare de

viaţă înălţându-ne spre noi până la sfârşitul veacurilor, călăuzitorul lumini veşnice şi adevăratul precumitor al vieţii adevărate nu numai că s-a coborât până la noi, ci s-a şi făcut om ca noi, a răbdat pentru noi moarte pe cruce şi, prin propria Sa moarte, a stăruit împotriva iadului, iar după trei zile a înviat din morţi arătându-ne că, în înălţimea noastră, că lumina vieţii născută şi fără de moarte nu este alta decât lumina învierii.

4. Şi învierea Lui s-a făcut acum început şi pricină a toate învierii celor adormiţi, iar la cea de-a doua venire a Mântuitorului, lumina vieţii veşnice îi va cuprinde pe toţi. Lui şi ziua cea adevărată şi neapuşă va răscăla pentru toţi, iară de ce învierea Domnului cuprinde cuvânt de dimineaţă şi întrucrează ziua aceea. Pentru că cu acest cuvânt, toate Evangeliile învierii se mai numesc „de dimineaţă” sau „de răscălatul zilei”. De aceea, în ziua învierii Domnului, atât cele stăruite seara cât şi cele de pete zi sunt şi se numesc „de dimineaţă”.

5. Dar mai ales evanghelia de azi este cunoscută tuturor din auzire, ca evanghelia „de dimineaţă”, depărtându-ne tot de dimineaţă. Căci nu numai evanghelia despre învierea Domnului este cunoscută astfel, ci şi cea despre arătarea Domnului la faţa ucenicilor Săi. Dar această evangheliă se arată a fi „de dimineaţă” şi după faptele petrecute după firea lucrurilor chiar în zorii zilei, căci, se spune, „când s-a luminat de zori, a stat Ieşus pe ţărm, iar

ucenicilor încă nu au văzut că este Iisus" (Ioan, 21:4). Petru ce spune la început că „s-a arătat Iisus ucenicilor Lui, după ce a înviat din morți, la marea Tiberiadei"? S-a arătat deci ucenicilor numai că ei erau în corabie, plutind pe mare, departe de țărm și pescund, astfel încât nu L-au cunoscut.

6. Arunci Iisus le-a spus „Filor" – o, ce înțelepciune, ce blândețe și dulceață se află în acest cuvânt „Filor" –, „nu aveți ceva de mâncare?" Nu a întrebat pentru că nu ar fi știut, ci pentru a-și croi drum, în chip promotor, săvârșiri minune. Căci atunci când ei au răspuns „nu avem", Iisus le-a spus „aruncați masea în partea dreaptă și veți afla". Zicând, deci, „veți afla", a arătat că știa cătoasă noaptea, întinzând năvoadele, nu prăseseră nimic, iar ei – ca și când ar fi știut că El cunoaște ce se petrecea, au crezut cu bucurie în ceea ce le spunea și, aruncându-l-se, au aruncat masea.

7. Astfel încă nu numai că au aflat pește, precum le spusese, dar au aflat atât de mult, încât nu puteau să ridice năvodul pe corabie (când se spunea, nu puteau să-l ridice din greutatea mulțimei peștilor). Dar Ioan, fiind cel mai pregătit dintre toți pentru dumnezeiasca cunoaștere, cel mai subțil de Domnul și Învățătorul, și-a arătat primul cum la malul râului Genezaret, unde a fost începutul minunilor, când au aruncat năvoadele la cuvântul Domnului, adunaseră oală mulțime de pești, încât era de mirare că nu se rupeau plasele. Zise atunci lui Petru ucenicul

pe care îl subea Iisus „Domnul este"! Iată Petru, care era cel mai arziilor dintre toți și gata la fațete, „auzind", după cum se spune „că Domnul este, și-a încins mantia, căci era gol, și s-a aruncat în mare". O, mantia aceea era din lână, veșmânt mănăstiresc, de felul celor pe care obișnuiesc să-și pună și fenișeni să le poarte peste veșminte, din care pricină se și numeau manșe. Astfel se numea și veșmântul cu care se încingeau, goi fiind, și lădii, ca și pînărul care, urmându-L pe Domnul, elnd a fost prins de evrei, era încins peste trupul gol cu o mantie de lână, pe care a lăsat-o în mâinile celor care-l prăseră, și a fugi despus. Dar Petru, fiind gol, nu era încins cu mantia, ci înfășurându-se, s-a încins cu ea după se pregătise să moară și doar vreo două sute de mada îl desprăteau de țărm. Astfel, Petru s-a întrecut pe toți prin dragostea sa arătoare, iar ceilalți ucenici au venit și ei apoi în corabie, trăgând năvodul plin cu pești și aducându-l celui care îl dăduse, ca să se împlinească și prin aceasta cuvântul sfânt „ale Tale dintru ale Tale".

8. Așadar când au coborât pe țărm au văzut iar un pește deasupra și plin. Unii socoteau că au văzut peștele intrat pe țărm, însă [peștele] pe care îl aduseseră nu a fost lăsat să fie pus pe țărm și nici plinșea nu era așteptată pe foc. Iar despre țărm nu s-a zis că ardea, ci că era întins, căci se spune astfel și despre o bucată de piele pe care o folosesc în loc de masă călătorească. Deci când au coborât pe pământ, Apostoli

au văzut o altă minune și mai uimitoare decât cea de pe mare. Întrucât nu din adâncul mării, ci din rușine au văzut scodindându-se pânza și peștele ce li se pusese dinainte: gata pregătit, după vederea cea plină de desfășurare a Domnului. Dar fiind răpiți de minune, au uitat cu totul de pescuit. De aceea le și spune Mântuitorul: „aduceți din peștele pe care l-ați prins acum”. Și încredințându-se ei că să aducă peștele prins, aveau găsit să-l numere ca nu cumva să găsească cineva, că mulțimea aceea a peștilor era doar în îndepărtarea lor.

9. A urcat, așadar, Simon Petru în corabie, după cum se zice, și a treis mreașă plină cu o sută cincizeci și trei de pești mari. Și deși erau sâti de mulți, nu s-a rupt mreașă, căci o ținea puterea lui Hristos. Dar cu toate că El, ar fi putut să dea putere celor care o înțelegeau sau să facă mai ușoară purtarea ei, nu a făcut-o totuși, pentru că Apostoli să se încredințeze și mai deplin de minune. De aceea Petru, apropiindu-l la corabie, s-a alăturat și el celor care trăgeau, apăsându-i ca pe umeri care nu puteau ține: „Domne! Întinde, vădând că pentru fiecare să fie adevărate acestea, în cîntindu-le, veniți de prieteni”, le-a dat din propriile Sale mâini pânza și peștele, arătându-le și prin slujirea aceasta că El este călăuzitorul și dăruitorul bucuriei veșnice care va veni după pescuirea cu apostolească undă, adică după ce roși vor fi aduși la adevărata cinstire a lui Dumnezeu, prin propovăduirea Evangheliei la toate neamurile și la toți cei

vedetnici. Căci despre numărul celor o sută cincizeci și trei de pești, se înțelege că [roși erau] la fel de „mari”, socotiri fie după mărime, fie de ordinul zecilor de mii. Dar El, ca unul care a slăvit minunile cu noaptea și scopul acestora și înțelesul celor pline de taină.

10. Căci lipsa de folos a înregii roșii care s-a arătat neroditoare, îndepărtă învățătura care era în lume înainte de întruparea Lui. Iar aruncarea mreșii în partea dreaptă, în zona zilei, și pescuirea minunată s-a arătat roditoare după arătarea în lume a dumnezeieștii Lui învățături. Aceasta i-a petrecut dimineața, călătorește pentru noi soarele dreptății, iar dumnezeiasca Lui învățătură s-a descoperit și a devenit lucrătoare, adunând laolaltă și trăgând la Hristos mulțimea celor mînuși. Sfîntul Evangheliei loan, după împărțirea pînzei și a peștelui, spune că aceasta era cea de-a treia oară cînd S-a arătat lui moartecilor. Său după înmormîntarea din mormînt. Căci a venit la ei o dată seara, în casa în care erau adunați, chiar în ziua în care a înmormîntat, iar a doua oară după opt zile, ca să fie și Toma împreună cu ei. Acum însă, a treia oară, nu a mai venit la ei, ci S-a arătat lui, vădînd să adevărească faptul că este împreună cu ei, chiar dacă nevăzut cu ochii trupului. Și le-a dat lor ca să-L vadă, fiindcă așa a voit, căci o astfel de putere au trupurile nemuritoare.

11. Dece, El este de față pentru fiecare dintr-ei noi, fraților, chiar dacă nu-L vedem. De aceea și

grân către Apostoli în timp ce Se înalță la ceruri, „ații eu sunt cu voi în toate zilele până la plinirea veacului” (Mar., 28:20). Așadar, ca și când ar fi de fapt El însuși în toate zilele, să stăm înaintea-I cu încredință și să săvârșim cele bune. Și dacă nu vom privi la El cu ochii trupului, ci ne vom așina neîntrerupt asupra Lui doar ochii inimii, și ne vom plăzi cu nămaș privirea, atunci vom rodi încredință de aici cele mai mari bunătăți. Căci vederea Lui înălță este surparea a tot păcatul, lepădarea de toată răutatea și învinsurarea de tot răul. Tocmai această vedere este împlinirea oricărei virtuți, învinsurarea neplăcerii și a curăției, premunțarea nesfârșitei vieți și a împărăției veșnice. Urmărind această vedere desfrântă, ca și cum El ar fi prezent, și apăsându-ne mințile înpelegătoare către El, fiecare dintre noi să spună ca David, „De s-ar rîndui împotriva mea oștă, nu se va înfricoșa inima mea, de s-ar ridica împotriva mea război, eu în El mă încredințez” (Ps., 26:5).

12. Așadar fraților, în afara noastră se duce un război prin simțuri, care îi trage spre păcat pe toți cei ce nu se împotrivesc cu desăvârșire, însă acest război nu se ridică împotriva noastră în întotdeauna, nici simțurile noastre nu lucrează fără întrerupere. Se poate însă ca atunci când simțurile sunt lucrătoare, păcatul să rămână nesăvârșit, fie din lipsa măreției, fie a proleptului, fie din nepotrivirea locului, fără de care nici tălharul, nici păcătoarele, nici desfrânatul, nici adulterii, nici asupțorii și nici îmbuibatul nu ar

săvârșă fărădelegea. Dar mai este și un război al inimii, în noi înspre, prin gânduri, mult mai greu decât cel prin simțuri. Căci acesta este pururea lucrător și nu are nevoie de nici o materie și de nici un prilej pentru săvârșirea răutății, nici de timp și nici de loc. Războiul prin simțuri împotriva păcatului își are pricina în lucruri, în cele auzite sau văzute și în altele asemenea, pe când războiul din inimă și lăuntric începe prin sine însuși, în chip nemălocit, spre dăruirea răutății din cauza asacurilor și îmboldurilor lor. Iar de biruiește cineva în războiul trupesc, nu înseamnă că este învins și în războiul inimii. Pe când cel ce biruiește în războiul dinăuntru, se întoarce cu putere multă spre cel dinăfară. Căci spune și Apostolul: „umblay în Duhul și toată pofța trupului să nu o împlinay” (Gal., 5:16).

13. Împotriva războiului dinăfară, adică a celui prin simțuri, mai cu seamă, Legea veche a înarmat neamul omenesc, propovăduind întoarcerea de la săvârșirea păcatelor: iar împotriva războiului lăuntric ne-a ridicat Legea harului și învățătura Evangheliei, lepădând însăși pofța care slăbește în inimă asacurile diavolului, adulterul și mânia. Împotriva acestor lupte din partea diavolului, suntem înarmați și război, așa cum spune și Apostolul scriind către Efeseni: „inarmați-vă cu toate armele Duhului ca să puteți sta împotriva a toată vedeniei, fiindcă nu este luptă noastră împotriva trupului și a stărilor, ci împotriva începătorilor, a puterilor și a stărilor lumii înșelătoare

noctui vespului acestuia, împotriva duhurilor răutăți care sînt în văzduhuri" (Efes. 6:11), căci diavolii cazuți din cele cerești se mîșcă împotriva noastră ca una fiară de mîntie pe cînd noi avem cetate în ceruri, izdîr prin înălțarea mîinii la Dumnezeu.

14. Pentru aceasta mă rog cu toata slava să luăm deoparte frica, hrînlăria, vorbele, cele ce auzim și privim în chip neconvins, căci ele ne răscolesc trupul, chemându-ne acolo unde nu se cuvine a petrece și nici nu ne lasă să vedem războiul nostru înăuntru pentru că, văzîndu-l, să-l purtăm cum ar trebui. Din această pricină, suntem biruiți și cădem desigur, mai vîntos sau suntem robii și mai puțin de păcat și răpiți de războiul înăuntru din nebiruire de seamă, predându-ne apoi singuri războiului dinafară. Dar dacă ne lepădăm de plăcerile trupei, deloc frumoase sau îngăduie, stăm împotriva înseși a începătorilor, a puterilor înăuntruului celui înfricoșat, împotriva tuturor celor care ne aruncă în lăuntru gîndurilor pînă la și a poftelor rele, aceștia fiind mereu demonii începători răuți și ai înăuntruului care cei dinlăuntru au înțeles după înăuntru și sunt stăpînitori lumii acestora. Pe bună dreptate, într-o accepție nu-i are sălăz cuvîntul adevăratului Stăpîn „voi nu sunteți din lume căci eu v-am ales pe voi din lume" (Ioan 15:19) și renăscuți fiind prin harul meu, am aflat sălăz întru voi.

15. Așadar, pe lângă duhurile răutăți, potrivnice sunt și puterile, fiindcă ele au căzut din voie liberă,

încă și mai prejos decît duhurile. Insa noi, dacă ne vom înfrîna și vom ține ochii mîinii către mîntuirea noastră din amara robie a diavolului din care ne-a doborît Stăpînul ca și cînd ar fi puterea prezentă să luăm aminte la El „nu te vei teme după cum spune psalmistul de frica de noaptea, de săgeata ce zboară zău, de lucrul ce umblă în întuneric, de moinea ce bîntuie într-o amăz" (Ps. 90:5-6). Cei care ne împiedică să sponim, cad și de noi nu se apropie, și nici nu ne cîntesc din tîna învîmătașă și din stăpînirea vîntului după cum spune despre sine scrierul de cîntîn „Văzut-am mai înainte pe Domnul înaintea mea puterea că să nu mă clăin". Astfel, dacă și noi asemenea psalmistului vom prin puterea la Domnul cîntîndu-l și rugîndu-ne Lui, ar alina mulțumindu-l după putere, ca să ne înălțe pe fiecare dintre noi la dreapta Lui și să ne călăuzească în voia și întru puterea Lui, atunci ne va izbăvi din înăuntru și ne va duce într-o înălțare Lui, dăruindu-ne viața fără de prîhan și veșnică.

16. De care să ne și îndreptăm noi tot a o doborînd spre slava Tatălui celui fără de început și împreună-veșnicului și de viață Făcătorului Său Duh, acum și puterea și în veac veacilor Amin.

La pogorârea și trimiterea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii Despre pocăință

1. Am văzut cu puțin timp înainte, cu ochii mei și credinței, pe Hristos cel înălțat. Căci nefind noi mai prezenți decât cei care s-au învrednicit să-L vedea cu proprii lor ochi, n-am fost niciodată lipsiți de fericirea aceasta, după venim după el, de vreme ce „fericiți sunt cei ce n-au văzut și au crezut” (Ioan 20.29). Înapoi Domnul a mărturisit: aceștia sunt cei care „auzind, au fost pe deplin incredunți și au văzut prin credință. Am văzut, deci, mai înainte pe Hristos înălțat de pe pământ cu trupul, iar acum vom vedea prin Duhul Sfânt, trimis de El ucenicilor, la ce slavă a ajuns, după ce S-a înălțat, și la ce vrednicie a ridicat firea noastră pe care și-a asumat-o. Căci S-a înălțat acolo de unde S-a pogorât Duhul Sfânt, pe care L-a trimis. Iar de unde S-a pogorât Duhul Sfânt o arată Cel care spune prin profetul Iosif: „Se va odihni Duhul Meu peste tot trupul” (Iosif 2.28), despre care zice și David: „va trimite Duhul Său și se vor zidi și se va înnoi fața pământului” (Ps .

103-31) Așadar, Hristos fiind înălțat la cele mai de sus a urcat la Tatăl și a apăs la El, în sânul Lui, de unde este și Duhul Sfânt, astfel astfel părtăș și cu neamul omenesc după vrednicia fiecăruia, dar revărsându-Se din cer de la Tatăl trimis de El, pentru că într-adevăr El însuși L-a trimis. Dar să nu socotescă cineva, zădărnec că Duhul Sfânt este trimis de Tatăl și de Fiul, că Acesta nu ar fi părtăș aceluiași cinstit (cu Tatăl și cu Fiul), căci El nu este doar dintr-o cer trimis și deopotrivă este părtăș cu cei care intră și cu cei care împreună bucurăse.

2. Aceasta o arată împede Cel ce zice prin profet: „Eu cu mâinile mele am întemeiat pământul și cerurile le-am întins și acum Domnul M-a trimis pe Mine și pe Duhul Lui” (Is. 42:5). În altă parte, Hristos prin gura aceluiași profet arată zice: „Duhul lui Dumnezeu peste Mine cu care M-a uns și M-a trimis ca să binevestesc slăvici” (Is. 61:1). Așadar, a trimis nu numai pe Duhul Sfânt și pe Fiul, Cel trimis de Tatăl [în lume] prin care se arată că Duhul Sfânt este de aceeași fire cu Tatăl și cu Fiul, de aceeași putere, de aceeași lucrare și de aceeași cinste. Astfel, prin bunăvoința Tatălui, cu împreună lucrarea Duhului, prin neghița iubire de oameni, plecând cerurile și pogorându-Se de sus, înșuși Fiul lui Dumnezeu cel Unul Născut, fiind vădit cu noi pe pământ și întorcându-ne la cele înalte, a făcut și ne a învățat lucruri minunate mari și înalte, și cu adevărat vrednice de Dumnezeu, iar pentru

cei care-L ascultă a lucrat cele minunate și îndumnezeitoare.

3. Apoi pășind de bunăvoință pentru mântuirea noastră, S-a îngropat și a înviat a treia zi, a fost înălțat la ceruri și a puzat de-a dreapta Tatălui, împreună lucrând de acolo pentru trîmțirea Sfântului Duh la oamenii Săi, trimițând împreună cu Tatăl, precum mai înainte a făgăduit, puterea cea din înălțime. El însuși, slăbindu-Se într-o cele înalte, stăgă de acolo până la noi că „dacă ai vădit ceva să se slăbăvescă într-o această slăvă să se facă părtăș împărtășii cerșii, să fie numit fiu al lui Dumnezeu și să aște vază veșnică, negrănită slăvă și nepăcitură hristică, înbelșugată și neîmpujnată, să se supună celor de mai înainte rândune de Mine și să urmeze după putere, petreceri Mele, trăind pe pământ așa cum am trăit și Eu venind în trup și, prin toate câte am făgăduit și am învățat, înveșnind poruncile cele minunate, să mă abă pe Mine însuși dreptă pildă. Căci Măntuitorul a făcut cunoscută Sfântia Lui Evanghelice prin propriile fapte și minuni și a împlinit-o prin petreceri Lui, a arătat această învățătură mult folositoare și minunată prin învierea Lui din morți, prin înălțarea Lui la ceruri și prin venirea din cer a Dumnezeiescului Duh la oamenii Săi, care acum se înfăptuiește și pe care astăzi o prăznuim. Astfel, după învierea și după arătarea în fața oamenilor, a zis în timp ce Se înălța la ceruri: „Atât, eu trimis la voi făgăduința cea de la Tatăl Meu, voi însă judecați

în cetatea Ierusalimului, până când vi se va da vouă putere de sus. Vei lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și până la marginile pământului (Faptele, 1:8)

4. Când s-a împlinit cea de-a cincizecea zi de la Învierea Domnului, a cărei pomenire am săvârșit-o și noi acum, după ce toți ucenicii veniseră laolaltă în același loc și în același suflet, petrecând între cele înalte, fiecare educându-și mințile (câci erau în vârstă și începeau în rugăciune și în cântările închinare lui Dumnezeu), „s-a făcut”, după cum spune Sfântul Evanghelist Luca, „fără veste un vânt din cei ce de suflare de vânt ce vine repede, și e umplut toată casa unde ședeau ei”. Acest vânt este vântul desprins de la Dumnezeu și grăit de Anne prorocă, când a primit de la Samuel făgăduința că Domnul va urca la cei ce și de acolo va ține. „El însuși va da putere și va înalța puterea umplor Săi. Acest vânt a fost providența mai înainte și de vadenia lui Ite „măi, aici adiere de vânt lin și acolo va fi Domnul” (III Regi. 19:12), iar adierea vântului este răsunetul suflării. O, răsunetul și adierea închipuie însăși Evangheliile lui Hristos, căci „în ziua cea din urmă, în ziua cea mare și sărbătoare” – care este Căncărețimea – „a stat Iisus între ei, după Sfântul Evanghelist Ioan, și a strigat zicând: „dacă înțelegă cineva, să vină la mine și să bea” (Ioan 7:37). Aceasta a spus-o despre Duhul Sfânt din care vor primi cei credincioși însăși

și după înviere a suflat asupra ucenicilor Săi și le-a zis: „Luap Duh Sfânt” (Ioan, 20:22)

5. Așadar, singurata aceea închipuie răsunetul, iar suflarea prevestește adierea, care revărsându-se acum de sus, plină și îmbelugată, și acuzându-se împede din cer, răsună și cheamă la sine toată făptura de sub soare, iar celor credincioși le înalță harul, vegându-le între înaltpunare și cercetându-i. Adierea vântului este cea care le înveștește pe toate și calcă peste zidul răutății, curățind conștiințele și surpând toată îndrăzneală vădămpului smenându-i pe cei mândri, înălțându-i pe cei smeriți cu umila, unind cele dezbinate prin unită, rupând legăturile păcatului, făcând să cadă cele puternice. S-a umplut, deci, casa în care stăteau de Duhul Sfânt, devenind cointărită e Duhului și împărțindu-se astfel făgăduința Mântuitorului pe care e roșu-o clare și când a fost lași în ceruri. „Ioan a botezat cu apă, dar voi veți boteza cu Duhul Sfânt, nu peste multe zile de aci înainte” (Faptele 1:5). Dar e așistat adevărat și numele pe care l-a dat lui să-l poarte, căci prin vântul cel din cer s-au făcut Apostoli, adică „fi ai numelui” cu adevărat. Și au fost vânturi, după cum este scris: ca rupe limbi de foc tărate stănd căte una desupra capetelor fiecarei dinare ei și toți s-au umplut de Duhul Sfânt și vorbeau în limbi necunoscute, după cum le dădea Duhul să vorbească.

6. Căci minunile lucrute prin trupul Stăpânului și toate cele altele dovedesc faptul că El este Fiul cel

Unul născut al Tatălui după spotasul propriu, Cel care S-a unit cu noi până la sfârșitul veacurilor, au luat sfârșit, dar încep să se plinească și cele care ne arată că Duhul Sfânt există în spotasul propriu, pentru ca noi să cunoaștem și să vedem Taina cea mare și închinarea Sfintei Treimi. Duhul Sfânt a lucrat mai dinainte. El fiind Cel care a vorbit prin gura profeților și a binevestit cele viitoare, apoi a lucrat prin ucenicii care scoteau demoni și vindeau boli. Același Se arată acum tuturor în spotasul propriu, prin limbile de foc, iar peste ucenicii lui Hristos a stat ca pe un tron, făcându-i organe ale puterii Sale.

7. Din care pricină limbă a fost văzută Duhul Sfânt în chipul limbilor de foc? Tocmai ca să se arate că este de aceeași ființă cu Dumnezeu-Cuvântul, căci nimic nu este mai înrudit cu cuvântul decât limba. Dar în același timp și pentru a arăta harul învățării, și în sfârșit pentru că învățătorul care îl unează pe Hristos are nevoie de o limbă plină de har. Dar pentru ce limbi de foc? Nu numai pentru a arăta desofințirea Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt (căci foc este Dumnezeuul nostru și foc care arde viclenia), ci și pentru îndobâznicuirea lucrare a propovăduirii Apostolice: căci în același timp are puterea facerii de bine, dar și de a osândi, și așa cum săl în natura focului a lumina și a arde, la fel și cuvântul învățatului lui Hristos îl luminează, pe cei care îl ascultă și i se supun, iar pe cei necredincioși până la sfârșit îi dă focului și osândei veșnice. Dar nu se

spune ca au fost limbi de foc, ci ca focul pentru că nu cumva că se crează că focul acela era sensibil și material, deopotrivă, trebuie să avem în minte arătarea Duhului Sfânt în chipul focului.

Dar de ce li s-a plănu că limbile erau văzute? Tocmai pentru că doar lui Isus Hristos nu l S-a dat în parte Duhul de la Tatăl, căci El, chiar și în trup fiind, a avut întreagă, deplină, dumnezeiască putere și energie, în timp ce întru ceilalți harul Duhului Sfânt nu S-a sălășluit nicidecum în întregime și necontenit, ci fiecare a primit o parte din darurile Sale, ca nu cumva să socotească cineva că harul dat sfinților de la Duhul Sfânt este după fire.

8. Acesta S-a sălășluit nu numai pentru a arăta puterea Sa stăpânească, ci și unirea dumnezeiescului Duh. S-a odihnit cum spune Scriptura, peste fiecare dintre ei și toți s-au umplut de Duhul Sfânt, care S-a împărțit după felurile Sale puteri și energii fiind prezenti întreg și lucrând prin fiecare dintre ele împărțindu-Se ființă să se dea și împărțindu-Se cu totul, după chipul razei de soare. [Ucenicii] vorbeau, deci, alte limbi sau graun, căre cei care se adunaseră din alte neamuri, după cum le dădea Duhul să vorbească, căci deveniseră organe ale dumnezeiescului Duh puse în mișcare și în lucrare de voie și puterea Sa. Un organ luat cu totul din altfel, nu prin ființă, ci prin energia Celui Care la crează prin el și, astfel, ca organ al Acestuia împingea și făpturea, după cum spune și David „limba

mea este însoțit de scriitor ce scrie exclusiv" (Ps . 44, 2). Căci înșea de scriu este un instrument al scriitorului care participă în înțelegere la energia lui, dar nu și la înșea scriitorului, zugrăvind toate cile voștre și pe cele 8 sunt cu puterile.

9. Dar cum este Duhul Sfânt făgăduința Tatălui? Tocmai pentru că această făgăduință prin profeți Lui mai dinainte s-a binevestit. De pildă, prin Iezechiel „vă voi da vouă inimă nouă și Duh nou și Duhul meu îl voi trimite în voi" (Iez. 36:26), iar prin Iosif „și va fi în zilele acelea de la sfârșit când eu voi revărsa Duhul Meu peste voi trupul" (Iosif. 2 28). Aceasta e fost profeția și de Moise care, înșelând după Duhul, a zis „cum s-a face profeți tot poporul Domnului, de ar trimite Domnul Duhul Lui peste ei" Așadar, este o unică bunăvoință și făgăduință a Tatălui și a Fiului, din care pricină și spune celor ce cred în El „cel ce bea din apa pe care eu i-o voi da lui, se va face izvor de apă viezând nașa veșnică" (Ioan. 4 14), și „cel ce crede în mine, precum spun Scripturile, având de apă vie vor curge din pântecul lui", iar evanghelistul, tălmăcind, zice „aceasta o spune despre Duhul Sfânt pe Care cei credincioși îl vor primi de la El" Înainte de patima cea mântuitoare, e spus ucenicilor Săi „dacă Mă iubiri pe Mine, atunci primești poruncile Mele și Eu mă voi ruga Tatălui și El vă va trimite vouă un al Mângâietor care va rămâne cu voi în veac, Duhul adevărului" (Ioan. 7.38). Și iarăși „Acestea le-am spus vouă

știind cu voi, însă Mângâietorul, Duhul Sfânt pe care Tatăl îl va trimite în numele Meu, Acela vă va învăța pe voi toate" (Ioan. 17,39) La fel, „când va veni Mângâietorul, pe care eu îl voi trimite la voi de la Tatăl Duhul adevărului, care de la Tatăl porcede, Acela ve mărturisi despre Mine și vă ve duce în toate căile adevărului"

10. Altfel, așadar, se împlinește făgăduința și poartă Duhul Sfânt, dăruind și trimis de Tatăl și de Fiul și luminându-i pe sfinți ucenici, aprinzând dumnezeiește candelile la arăt ca pe niște luminiți, mai presus de lume și e totuși lumea, care prin cuvântul vieții veșnice, înclă prin ei s-a luminat totuși casa. Așa cum cineva care aprinde de la o candelă altă și de la aceea încă una, și așa mai departe, păstrând prin un mântuitor, are necontenită lumină, la fel și prin punerea mâinilor apostolilor asupra urmașilor lor și de la aceștia la alții, și iarăși de la unii la alții, harul dăruit de dumnezeiescul Duh trece la toată neamurile și luminează pe toți cei care cred pilatorilor și povățuitorilor duhovnicesci.

11. Darul și harul lui Dumnezeu și lumina dumnezeiescului Duh, care vine prin Evanghelie, sunt împărțite în toate vremurile de fiecare dată urmeri rânduș unui cetăț. Cei care însă au căzut de la unele ca acestea, deși li s-a dat darul Duhului Sfânt, se despart de harul lui Dumnezeu, se leapădă de dumnezeiasca învățătură, se tără pe ei înșși de la Dumnezeu și se dau multor feluri de blesteme

lăpădau și nenorociri, ceea ce ai cunoscut și voi cu puțin învi lozanie din proprie experiență. Însă acum, întorcându-ne la pășorul suferențelor noastre, omis de Dumnezeu, dacă veți crede mie – care vă sfătuiesc spre mântuire – pălănuiți cugetarea în fiecare an pomnirea venirii Duhului Sfânt, care a venit pentru înălțarea noastră din neașemuita iubire de oameni, de la Care și prin Care Fiul lui Dumnezeu cel Unul născut – plecând cerurile – a coborât și a luat trup de la noi.

12. Fundeți. El s-a înălțat la ceruri cu trupul, iar dacă nu ar fi trimis Duhul Sfânt ca să fie cu ei împreună și să dea putere ucenicilor Săi și prin ei urmașilor acestora după neam, binevestitorilor Evangheliei harului atunci Evanghelia nu ar fi fost propovădușă tuturor neamurilor, și nici nu ar fi ajuns până la noi, pogorându-se, propovădușia adevărului. Pentru aceasta, Stăpînul cel iubitor de oameni în arată părinții, diaconi și părtăși ai lumina și ai veștii veșnice pe ucenicii Săi născându-i din nou de sus la viața cea veșnică și făcându-i pe cei vrednici fr ai lumini și părinți luminători pentru ca astfel El însuși să fie cu noi până la plinirea veacurilor, după cum s-a binevestit prin Duhul Sfânt căci El Unul este împreună cu Tatăl și cu Duhul, nu după ipostas, ci după dumnezeire, Unul întreg Dumnezeu, într-o singură și atotputernică dumnezeire în trei ipostasuri. Astfel, Duhul Sfânt este pururea împreună cu Fiul întrui Tatăl. Cum putea fi Cuvîntul veșnic în afara împre-

ună-veșnicului Duh? cum ar fi fost Tatăl omnia, cea fără de început, în afara Fiului și Cuvîntului celui împreună cu Tatăl fără de început? Cum ar fi putut fi Cuvîntul cel veșnic în afara Duhului celui împreună veșnic? Așadar Duhul Sfânt a fost pururea – este și va fi împreună-lucrînd cu Tatăl și cu Fiul cele create sub vreme, împreună-înnoind pe cele stinacite și pălănuiindu-le neschimbate pe cele sistornite, Care prevestind este și pe toate le plinește – putîndu-le și rănduindu-le pe toate „cîci, nice psalmistul către Dumnezeu, unde mă voi duce de la Duhul Tău, și de la fața Ta unde voi fugi?” (Ps., 138 6).

13. Dar nu numai că este pretutindeni, ci și mai presus de toate – nu numai în tot veci și în toată vremea, ci mai înainte de veci și mai înainte de vreme. Și nu va fi cu noi numai până la plinirea veacului, ci mai înainte va rămîne cu cei vrednici în veacul viitor, făcându-i nemuritori și umplîndu-le de slavă veșnică chiar pe trupurile – ceea ce și Domnul a spus împede ucenicilor Săi „Eu Mă voi ruga Tatălui și alii Mîngîietor vi se va da vouă, ca să rămîniți cu voi până în veacul veacului” (Ioan., 14:15). Căci se înmîină, nice apostolul, adică se înmormîntează și se îngroapă trup suficient, ceea ce înseamnă trup fizic, alcătuit din trup și suflet, avînd însușirea de a sta și de a se mișca prin sine – și se va ridica, adică va învia trup duhovnicesc (I Cor., 15 44), ceea ce vrea să spună mai presus de fire – călăuzi și locuri de Du-

hul Sfîni, înveșmînat în slava Sa neîncercușă și nemuritoare. Așa cum se spune, „cel dintru Adam s-a cînt din suflare de viață, iar cel din urmă Adam din Duhul cel de viață făcîtor. Primul om care s-a zidit din pămînt este pămîntesc, iar cel de-al doilea, Domnul nostru Iisus Hristos, este din cer, căci cei din pămînt sunt pămîntesci, iar cei din cer sunt cerești” (I Cor., 15-45-48).

14. Dar cine sunt cei cerești? Cei statornici și neîrîmîtați în credință, care pururea sporesc în fapta Domnului, punînd chipul celui ceresc prin deslîșirea ascultării față de El, „cîci cel ce nu ascultă de Fiul”, zice înaintemergătorul Domnului prin cuvîntul a celui care evanghelise Ioan, „nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu va rămîne peste el” (Ioan, 3-36). Și cine poate răbda mînia lui Dumnezeu? Via, fraților de cel ce cade în mîinile Dumnezeului celui viu. Căci dacă ne-am temut de mîniale vrîșmașului, Domnul a zis, „Nu vă temeți de cei ce au putere să piardă trupul”, cine oare, minte avînd, nu se va înfricoșa de mînia lui Dumnezeu rădăcînd împotriva celor care nu ascultă de El? Mînia Lui se va așta împotriva a tot sufletul celui care fîră de pocîlnă au umblat în necuviință și nedreptate și care au nedreptăți adîncite.

15. Să fugim așadar, de mînie, să ne strîduim să dobîndim prin pocîlnă bunătatea și complăcerea Preasfîntului Duh. De are cineva ură împotriva curva să se întoarcă și să pună în loc dragostea, ca

na curva slăvirea și ora împotriva aproapelui să-l mînușească pe el ca pe unul care nu-L iubeste pe Dumnezeu. Căci „dacă pe fraiele tău pe care îl vezi, nu îl iubesc, pe Dumnezeu pe care nu îl vezi, cum îl vei iubi?” (Rom., 1-18). Avînd dragostea unul pentru altul, avem dragostea adevărată, neîmparțică, pe care o arătam prin fapte, astfel încît nimic să nu suferim a spune sau a face (împotriva aproapelui), și cu alți mai mulți se cuvine a nu asculta ocara și batjocura adusă fraților noștri precum și teologul cel răbă de Dumnezeu ne învață scriînd „fraților, nu mă iubesc cu buzele și cu vorba, ci în fapte și în adevăr” (Mai., 10-28).

16. Cel care a căzut în curvie sau desfrînare, sau în orice alt fel de necurție trupescă, să se lepede de noroial unei astfel de vîlcușii și să se curețe prin mînușare la preot, prin lacrimi, prin posturi și prin stelu așemenea, căci pe curvare și desfrînare care nu se pocîrșesc îi va judeca și îi va pedepsi Dumnezeu, și îi va încredința focului neșters și alții pedepse veșnice, zicîndu-le „plecați de la mine necurșorii și blănemășorii, căci aici nu veți vedea nici nu vă veți bucura de slava Domnului” (Is., 26-10). Furul, răpitorul sau hîrăpărețul cu nici un chip să nu mai fure, nici să nu mai răpască, nici să nu mai a din bunurile aproapelui, ci să dea din ale sale celui care nu are. Și ca să spun în pușor cuvinte, dacă vorb viața, dacă vorb să vedem ele bune, să fim izbăviți de vrîșmași cei porocnici, vîzuiți și nevîzuiți.

până la sfârșit împotriva înșelăcărilor, puterilor și duhurilor necurate, fiind, după omul deosebit, zdrobit și ucis, iar după omul tălănos, înșel și îndumnezeit, pentru care li s-a dat harul vândeclărilor și energiile puterilor; așadar, când cineva se va gândi la acestea și va cupeta că firea noastră este deplănită întru aceste (suferințe), se va minuna și va da slavă lui Dumnezeu care le-a dat (sfîșplor) alina har și tălne. Căci și ei aveau alegearea binelui și a frumuseții, însă, firea puterii lui Dumnezeu, nu ar fi devenit mai presus de fire, și în trup fiind, nu ar fi biruit în războiul cel netupest.

2. De aceea și psalmistul profet zicînd „minuna este Dumnezeu întru sfîșpl Lui”, adăugă îndată: „El înșuși va da tălne și putere poporului Lui”. Vedem, deci, într-un glas cu spusele prorocului: puterea cu-vîntului? Căci nece eă Domnul va da tălne și putere multă la tot poporul Său. Fiindcă Dumnezeu nu caută la față, ci Se proslăvește numai în sfîșpl Său. Și precum soarele își revană din beljig razele asupra tuturor, dar ele sunt văzute numai de cei care au ochi pe care nu-i închid și se bucură de strălucirea lor cutată doar cei care prin curăția inimii și-au ac-cupit vederea, și nu și-au înșelăcat-o printr-o me-teahnă, înșelătoare sau orice asemenea vătămare, la fel și Dumnezeu împarte de sus cu preșopli tuturor aștorul Său. Căci El este zvonul dăruitor al marelui, originea, plină de lumină a bunătății mîntuitoare. Acolo însă nu toți se bucură de har și de putere prin

lucrarea desăvîșitoare a virtuții și din arătarea mi-nunilor, ci numai cei care au ales binele și care, fiind călăzaji prin fapă bune și arătînd dragostea, și cre-dînd în Dumnezeu, s-au învîr desăvîșiri de la toată lucrarea răutății, gîndindu-se strîns de poruncile dum-nezezești și apîrtîndu-și ochii minți către El, Hristos. Soarele dreptății. Pentru că El nu numai că învinde nevînă braul Său pentru a-i sprîi pe cei care lup-tă, ci ne încredințează în chip vădit și prin Evanghe-lia de arătare, zicînd: „oamenii va mărturii întru Mine în fața oamenilor, și eu voi mărturii pentru El în fața Tatălui Meu celui din ceruri” (Mat., 10:32).

3. Vedem că așa cum nici noi nu putem să roșim deschis credința și mărturisirea în Hristos, firea pute-rea și firea împreună-lucrarea care vin de la El, nici Domnul nostru Iisus Hristos nu va mărturii despre noi în veacul ce va să vină, nici nu va sta împreună cu noi, nici nu ne va strălăui la Tatăl cel Preasfînit, firea că să ia de la noi prilejuri pentru acestea? În-să e împedă că nu a spus: „Cel ce Mă va mărturii pe Mine în fața oamenilor”, ci spune: „cel ce va mărturii întru Mine”, astfel înclă întru El și cu aș-torul Lui să ne fie cu putință a mărturii cinstirea. Și scrie: „Și Eu îl voi mărturii”, dar nu a spus pe el, ci întru el, adică întru curajul și stăruința pe care mărturisitorul le-a arătat din dragoste de Dum-nezeu. Vezi însă ce spune mai departe despre cei care au dăbit și au lepădat cinstea de Dumnezeu, cel ce Mă leapădă pe Mine în fața oamenilor și Eu îl

voi lepăda pe el în fața Tatălui Meu cel din ceruri".
 Acți nu a spus „cei” care se lepădă întru Mine”.
 fiindcă cel lepădat îl părăsește pe Dumnezeu deven-
 înd străin de ajutorul lui Dumnezeu. Dar pentru ce
 îl părăsește Dumnezeu, iar el se face străin de ajuto-
 rul Lui? Fiindcă el a ajuns să-L părăsească mai întâi
 pe Dumnezeu iubind lucrurile trecătoare și pămân-
 tești mai mult decât bunătățile cerești și veșnice
 făcându-se de Dumnezeu. Astfel, încă unghi, și Hristos
 îl va lepăda, nu *întru el* ci *pe el* fiindcă întru el ni-
 mic nu se află folositor sau care să aibă ceva comun
 cu înălțul Său.

4. Cel care are dragoste de Dumnezeu, rămâne
 în Dumnezeu și Dumnezeu întru el după cum spu-
 ne și Teologul cel subit de Hristos. Și precum Dum-
 nezeu rămâne întru cel care-L iubeste, și cel care-L
 iubeste pe Dumnezeu întru adevăr, face mărturis-
 rea potrivită, nestruimută. În Dumnezeu, astfel în-
 că și Domnul va face mărturisire despre cel care
 rămâne întru El. Așadar, rămân spuse că „oricine
 mărturisește întru Mine, și eu voi mărturisii întru el”.
 arată unirea nedespărțită a lui Dumnezeu cu cei ce
 mărturisesc, unire pe care o părăsește cel lepădat.
 În acest chip, dumnezeieștile răspăr au în ele dum-
 nezească dreptate aducându-le la asemănarea cu
 Sine învredosăvârșitoare.

5. Așadar asemănarea răspărilor lui Dumnezeu
 este pe potrivă celor pe care noi le aducem Lui. Dar
 priviți și cât de nepropriet și mai presus de fire este

la Dumnezeu stămintea pe care o au cei care mă-
 rturisesc credința întru El. Căci fiecare dintre sfinți
 fiind slușitorul lui Dumnezeu, rostește mărturisirea
 în răstimpul acestui vesp și în fața unor oameni în-
 vironiți, sau mai degrabă, în scurta vreme a veacului
 acestui și în fața a cătorva, puțin, oameni mărtu-
 sim întru El. Iar Domnul nostru Iisus Hristos, fiind
 Dumnezeu și Domn al cerului și al pământului,
 mărturisește pentru aceștia în veac. În lumea cea
 nestricătoasă, în fața lui Dumnezeu Tatăl, înconju-
 rat de mulțimea îngerilor și a arhanghelilor, a tuturor
 puterilor cerești, și în fața tuturor oamenilor prezenți
 de la Adam și până la cel din urmă, căci toți vor în-
 via și vor sta înaintea scaunului de judecată al lui
 Hristos. Și atunci când toți vor fi de față, când toți
 vor vedea, vor fi prezenti și înconjurati cei care au
 mărturisit valde până la sfârșit credința lor întru El.

6. Ce trebuie oare să pățim ca să ni se arate
 acele cununi mai presus de fire, marile răspăr ce
 au să vină, pe care nici un ochi ca al nostru nu po-
 te să le vadă, nici ureche să le audă, nici inimă să le
 cuprindă? Dar cele câte se văd până acum? Ce gra-
 tie vedem să cuprindă slava de la Dumnezeu a sfin-
 ților din toate și a sâmbășilor de oaze, slavă care
 crește în toate vremea, sfânta și buna mireasmă care
 se răspândește de la ele, izvorânde de noi, harismele
 vindecărilor, lucrarea puterilor și descoperirile cele
 felurite și măntuitoare care ne vin prin acestea?

7. Ce să spui despre cele pentru care suntem daiori sfînjitor? În scurtă vreme, precum am zis, s-a arătat chipul mîntușii într-o Dumnezeu a fiecăruia dintre sfînj, în fața unor guvernatori și a regilor. Pentru aceasta, îi cîntă și preamăresc cei care-i cîntăresc și-i slăvesc și se închină nu numai lor, ci și soavelor lor, ca unor salpăni și mai mulți decît unor mîpăni și căpeteni, ca înșpă regilor și arhiepiscopilor. Și tot slujitorul care ingenuchează nesit și cu bucurie de parcă s-ar ruga la nept copii, lasă la o parte orice altceva în schimbul a toate cîntă aduc înecuvîntarea și sunt flămînte ale fencăni de ius. Sfînjii sunt pîkă și mîntușii pentru această [fencăni] și ca o pregătire a acelei negrăne slave pe care o au acum în ceruri: ofertele celor drept și de care se vor învrednici în vesacul viitor împreună cu ei și trupurile înviate prin lupta cea după Dumnezeu. Cînt de man sum slave și bîntășile vinovate. Domnul [ne] arată cînd spune sfînjilor: Săi ucenici și apostoli. „Adevîrăți, adevîrăți vîi, pun vouă că toți cei care înmă umează Mie, la înviera cea de obșe, cînd Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Lui și voi veți ședea împreună cu El pe douăsprezece tronuri, ședînd cînt douăsprezece neamuri ale lui Israel în fața tuturor celor care au crezut în El, oricînt, zice, și-a lăsat casă sau frate sau soră, sau tată sau mamă, soție sau copii, sau vreun oșor pentru numele Meu va lua plată înșurta și va moșteni viața veșnică, însă cel care subșeie pe tatăl sau pe mama sa mai mult

decît pe Mine, nu este vrednic de Mine” (Mat. 19.28).

8. Pentru că Dumnezeuul nostru și Tatăl L-a dat pe Fiul Lui cel așă pentru noi și înșuși Fiul cel Unul născut S-a dat pe Sine pentru noi și ne cere cu dreptate, că și noi să ne desosebim de toți cei care sum cu noi după neam, cînd accepta ne devin pedici în calea cîntării lui Dumnezeu și a fencăni veș. Dar pentru ce spun cei de un neam cu noi? Căci înșuși sufletul se cere de la fencăni, cînd va veni vremea, ceea ce se și cîntă, dacă vrea să dobîndească viața veșnică, fiindcă înșuși Fiul lui Dumnezeu și-a pus sufletul pentru noi. Pentru aceasta, înșuși zice: „cel care nu-și ia crucea sa și nu-Mă urmează Mie, nu este vrednic de Mine” (Mat. 10.38). O, crucea este înșurta trupului cu patimile și cu poftele lui.

9. Prin umare, cîntîndu-L pe Dumnezeu în vreme de pace, prin virtute, și urcînd pașele cele rele și aducătoare de moarte și poftele trușepii, înșamă că omul și-a lăsat crucea sa și lă umează pe Domnul Iar în vreme de prigoană, cînd își despreșușe pîkă și propria viață și își dă chiar și sufletul pentru credință, atunci înșamă că își ia crucea și urmează Domnului, moștenind astfel viața veșnică, „fiindcă cine-și va pîkă sufletul, îl va pierde, iar cine va pierde sufletul lui pentru Mine, îl va așă” (Mat. 10.39). Ce se înșelege prin „cel care-și va pîkă sufletul lui pentru Mine, îl va așă”? Îndoi este

omul cel din afară trupul, adică, și omul cel dinăuntru, adică sufletul. Deci, când omul cel din afară, adică trupul, este dat morții se pierde și sufletul lui, fiindcă este despărțit de trup. Dar cel care își pierde sufletul pentru Hristos și pentru Evanghelia Lui va afla cu adevărat viața cerească și veșnică, fiindu-i dăruită și primind-o prin înviere. Oricum prin (înviere) el devine ceresc și veșnic chiar și în trupul său. Însă acestea sunt grele și mari, și numai pentru cei desăvârșiți, și ca să spunem așa, apostolice, a răstignu trupul cu patenle și poftele lui înseamnă a te pregăti pentru cea mai mare necinste și pentru o moarte ruginoasă în loc de una frumoasă, înseamnă a fi gata a-ți pierde sufletul pentru Evanghelia, astfel încât cele care urmează, adăugate de Domnul, sunt pentru înșuşirea celor ce sunt nevrednici pentru lupta mai presus de fire și pentru mântuirea celor nedesăvârșiți. „Căci cel care vă primește pe voi – adică pe Apostoli și pe cei împreună cu ei, plini și dăcăli ai credinței – pe Mine Mă primește, iar cel ce Mă primește pe Mine îl primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine”

10. Celor desăvârșiți însă li se pregătește încă de aici primirea, iar celor care nu sunt asemenea lor li se dă mântuirea pentru că i-au primit pe cei dinău. Vedeați ce răsplăți au cei care-i primesc pe cei care trăiesc după Dumnezeu și învață conștient adevărul? Fiindcă cei care-i primesc pe aceștia, pe Dumnezeu Tăvăli și pe Fiul îi primesc. Dar cum trebuie să-i pri-

mit noi? Nu numai ospătilându-i și odihnându-i, ci și ascuțind de ei. Pentru aceasta, temându-Se ca alții să nu-l atingă, a spus ucenicilor Său: „Iar cel care nu vă primește pe voi pe Mine nu Mă primește, iar cel care pe Mine nu Mă primește, nu îl primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine” (Dar cel ce îl primește și îl odihnește pe oamenii lui Dumnezeu, dacă face aceasta pentru Dumnezeu, multă plăc va lua. Astfel, Domnul a spus lămurit: „Cel ce primește pe un proroc în numele prorocului, va primi plata de proroc, iar cel ce primește pe un drept în numele dreptului, va primi plata dreptului”. Precum spune și Apostolul: „persoană noastră la cei care sunt în lipsă, astfel ca persoana noastră să umple lipsa altora” (II Cor., 8/13). Însă primindu-l pentru Dumnezeu pe cel drept ca fiind drept și adăpostindu-l, chiar dacă nu ar fi mântuit cu el, ci ar da numai puțin, își agonisește multe. Căci, încă, „pe cel ce va da de băut unuia dinne accepta multu numai un pahar cu apă rece, în nume de ucenic al Meu, adevărat, adevărat zic vouă, nu își va pierde plata sa” (Mat., 10/42).

11. Prin aceste cuvinte și porunci (Ei) are grijă nu atât de cei drepți și de ucenici cât mai curând de cei care-i primesc. Căci dacă s-au fi îngrit doar de aceia, ar fi poruncit numai să li se dea găzduire și să fi căutat numai la primirea și odihna lor, dar adăugând acum cu adevărat aceste cuvinte „în nume de proroc și ucenic și drept” arată că, de fapt, s-a îngrit mai mult de cei care primesc, schimbându-le

itatea în mai bine, astfel încât răsplata să ui meze numădecât binefaceri prin [agorarea] virtuți. Așadar, Biserica lui Hristos îi cinstrește și după moarte pe cei care cu adevărat au trăit după Dumnezeu și le face pomenire într-o singură zi a fiecărui an sfîșilor care i-au mutat din viața acorasta meclăoare la viața lor ne este dară pldă i pe foloșul nostru, arătîndu-ne sfîșitul lor în pace sau cu mucenici.

12. Acum, după Cincizecime cînd ne-am adunat cu toți la acorastă sfîșie lurgie, aducem laudă comună tuturor sfîșilor, nu numai pentru că suntem unii cu toți ci și pentru că, prin rugăciunea domnească, una suntem („dă acorasta”, zice Domnul către Părințele Său în Evanghelie, „ca toți să fie una precum și Tu Părinte într-o Mină, și Eu într-o Timă: așa și acorsta în Noi să fie una în adevăr”, Ioan 17:20). Dar Biserica lui Dumnezeu nu aduce doar împreună-cîntare sfîșilor ci și printr-o împreună-strădanie, după Cele patruzeci de zile și Cincizecimea de cîntînd pîznuată, vestiește și preamărește toate lucrările lui Dumnezeu. În pupne cuvinte toate rînd spurse astfel [de Biserică] cum lumea întreagă își are începutul în Dumnezeu, cum Adam a fost izgorit din noi și de la Dumnezeu, cum poporul cel vechi a fost ales, cum cîlcitori de lege au fost îndepărtat din vîlăpunele lui Dumnezeu, cum Fiul lui Dumnezeu Cel Unul născut, plecînd cerurile a venit pentru noi și a fiuor pentru noi lucruri mai preu de fire, și ne-a învățat cele mîntuitoare,

a plămîr, a murt pentru noi și s-a îngropat ca un om, dar a învîr ca un Dumnezeu a treia zi și i-a înălțat cu trupul la ceruri, de unde i-a pogorît, și a ieșit de-a dreapta Tatălui, iar de acolo a trimis Duhul Sfîșit. Pe toate acestea le preamărește Biserica lui Dumnezeu și adăugîndu-se celelalte, arătîndu-se că rod a adus pentru viața veșnică. Venirea în lume a Mîlăstoriei noastre Iosu Hristos și care este puterea Duhului Sfîșit, facem astfel pomenirea tuturor sfîșilor și slavă și cîntre le aducem.

13. Așadar, să-i cîntăm și noi, frașilor, pe sfîșii lui Dumnezeu, să-i cîntăm, dar în ce fel? Dacă după pldă lor ne vom curăț de toată întindecuna trupului și a duhului, și dacă depărtăm de la noi răstipile ca prin lepădarea lor să ne aflăm purtători de sfîșime, dacă vom plăi limba noastră de tot jurămîntul și de jurămîntul mîntîr, de la cîntîr nerugăte și de la vorbîr deșarte și buzele noastre le vom opri de la mincîr și de la vicleșuguri: numai așa vom aduce sfîșilor bine plăcută cîntare.

14. De nu ne vom curăț pe noi înșine astfel, vom auzi de la ei pe bună dreptate: fiecare dintre noi, acele cuvinte pe care Dumnezeu le spune celui pîlcios: „Pentru ce cîntai a pomem și lui în deșert numele sfîșilor și petrecerea lor plîr de toată virtutea și de toată curăția? Cîci tu ai urît viața lor plîr de virtute și ai pierdut de bunăvîr toată curăția sufletului și a trupului, de vedea furul alcișor cu el și cu cel deșfînat partea ta puteai. Cîrta

ta, a înmulți răutate și lumba ta, a împleti vicleșug. Țezind, împotriva fratelui tău clevește și împotriva fiului mamei tale a pus mintea!” Nu vi se prinește cântarea, fraților, din astfel de guri, nici Dumnezeu, și nici sfinții lui Dumnezeu (nu o promite), iar dacă încăre dinare noi se scârbește să-i dea ceva de folos celui care învâde mîna murdare, dacă nu se spală mai înfrî, cum ar primi oare Dumnezeu cele aduse înainte-i de la un trup, și încă un trup necurat, dacă nu se va curăți mai înfrî? Și cu cât mai scârba vine nu este păcatul, vicleșugul, mîncarea, uciderea, ura, pînia, îmbuibarea, trîndăria, glandurile și cuvintele nerușinate și toate laptele pline de uriciune urmate de cei păcătoși? Dar cum poate cineva care a căzut în unele ca acestea să se mai curețe? Prin pocăință și prin mărturisire, prin lucrarea faptelor bune, a milosteniei și prin rugăcuni de cerere către Dumnezeu.

13. Așadar, când prăznuim pomenirea sfinților, fiecare din noi să lălm la o parte grilele și obiceiurile noastre, cugețul nostru de zi cu zi să se îngrijască de felul în care să ne dezrobim, să ne facem liberi de fiecare cădere în păcate și în desfrînare? Iar dacă ne vom juca cu suferințele noastre, dacă vom fi nepăsători și ne vom amăgi, cum vom putea spune că-i prăznuim pe sfinți, gîndu-le care le este ziua de praznic? Dar mă rog să nu-i prăznuim astfel, fraților, cu înfrîgîndu-ne și noi cu trupurile și cu suferințele bineplăcute lui Dumnezeu pentru că în zilele

lor de prăznic să ne facem paraziți mijlocului sfinților laudei lor, câmpătării și vegherii lor.

14. Pe care fie să o dobîndim cu toți prin harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia l se cuvine slava împreună cu Tatăl cel fiu de început și cu Preasfîntul, Preabunul și de viață Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Despre vara duhovnicească

1. Făcitorul și Stapînul a toată zidirea, învîdîndu-le pe toate din neființă prin marea Sa bunătațe, l-a zidit pe om în chip mirunar, după toate celelalte, din belugul puterii și din negrîsă bogăției, cea ne-cupmăl cu mintea, a înțelepciunii Sale și din bună-tatea Sa fără de margine, plămînd și aducînd la-o-laltă într-o singură făptură mică întreaga zidire. De aceea, l-a și făcut (după toate făpturile) alăturiun-du-l din amîndouă lumile, pe care astfel le-a împo-dobit pe cea vizuată și pe cea nevizuată, elici min-tea, în chip negrăit, a unit-o laumne cu simpurile folosindu-Se de cele mai subtile legături, prin imagi-nație, judecată și gândire și a întocmit o firea cu-gețitoare și înțelețitoare, așa cum a unit prin miilo-citon, și omul cel punerea mișcător cu pămîntul cel neclintit și a făcut această lume care punerea stă și punerea se află în mișcare. Fiindcă, după chipul ze-dau fiind lucrarea unui singur plămîntor, omul și universul se învîdă mult unul cu celălalt, dau și concurează între ei, unul prin mîinire, celălalt prin înțelepciună. Iar omul este adăpostit în lume să seva de mult preț, care depășește prin valoare toată ce îl

cuprîndu, așa cum într-un mare palat s-ar afla un vejmînt împăritesc felăru luciat și de mulți preț, palatul fiind zidit așa din piatră mare însă refînă și obșnuită, căci și din piatră mică, dar valoroasă și rare.

2 În schimb, mai înalt decît cerul este mîntea omului, care este înăuș chipul lui Dumnezeu și pe Dumnezeu îl cunoaște și numai ea dintră făpturile din lume poate să devină asemenea Lui dacă vrea; te înălțînd trupul prin smerenție. Căci de mulți se desosebesc timporea omenească de pămînt, de vreme ce nu numai că poate cuprînde felurimea mînturilor și celălaltor pămîntului, ci încă și pînă la crugul cerurilor se înalță, prin cunoașterea aștelor și a feluritelor mînturi ale acestora, precum și a nimiciei deficienței conjuncții cu multe înțelesuri, a consiliilor și a opozițiilor dintre ele, de aici pornind întreaga știință din mîntea oamenilor. Fapt de învîdarea mîntii și a simțului sînt inferioare ca vrednicie și cele dintr-o cer și pămînt, deși și au rașunile intermedii-tare prin analogie cu primele, dar diferă de ele pentru că sînt dominate de mîntea.

3. Căci Dumnezeu a zidit firea noastră astfel încît să aibă propriul său vejmînt, apoi s-a îngrișt ca prin sîngele cel feciorelnic să o înbrăce și să o scumbe în mai bine, și să o așeze așa, mai presus de orice înșepătoare și putere, și de orice nume, astăzi în veacul de acum căci și în cel ce va să viasă. Prin înțelegerea Sa iconomică și subire de oameni, a împodobi-o cu mul-

te și felurite daruri, apoi îndon, sau mai degrabă înconș, are a învesti pe noi cu puterile cugetătoare și ne-a dăruit mîntie, timprie și toate cele lămuritoare, înmulțindu-le pe fiecare dintre cele puse nouă înaintea pentru cunoștință și fapșare.

4. Acum, încă, a început vara, vremea secetă-lui, dar în noi însuși nu este vară și nu sîntem gata pentru secetă, pentru că nu există doar vară cea după fire, ci și una înțelegătoare și alta duhovnicescă. Pentru acestea din urmă, secetă-lui durează tot anul. Dar acum, stînd în sfînta Biserică și înălțîndu-ne cușutul, și asemîndu-ne în Dumnezeu și să ne adălești mîntea la cele de sus, pentru a înțelegi vara cea duhovnicescă. Despre acestea vă vom vorbi și noi cînd ova din dragoste pentru voi, oferindu-vă chiar și de aici price de mîntuire. Căci de fiecare dată cînd vine vara, vizitînd mulțimea curgînd afară din cetate și slăbindu-se pentru secetă, pentru adunarea și adăpostirea roadelor, mă înțorc și mai mult în noi-mă, gîndindu-mă și închipuindu-mă că ar fi și un secetă-lui al oamenilor care îi secară din viața de aici, trecătoare și pururea curgătoare, și îi mută la viața veșnică și veșnică. Însă cine are să se-cere mai departe grîul cel nelăsat și și sau cine va plîni pe alți ca să se-cere, și cine va aduna roadele sau cine le va cumpăra de la culegător și le va aduna în hambare, căci secetă-lui de acum este chipul secetă-lui vîștor și Secetă-lui sufletelor cel subștor se va arăta la vreme și va pune în hambarele cerești numai pe cele vrednice? Nu cumva cerul s'aplecă

prea mulți spre pădurea, asemenea celor care-ți sărugesc trupul, dar nu-ți înnoiesc mintea, nu se despart de cele pământești?

5. Dar dacă astfel stau lucrurile, înseamnă că nu ne deosebim întru nimic de neamuri, căci și aceia îți dedică timpul cugetării celor pământești cu toată puterea trupului și a sufletului și nu au nici o idee despre cele viitoare și nici vreo credință sau vreo cugetare despre cele cerești. Pentru aceasta precum este scris, întreaga lor viață în gânduri necuvioase, joșnice și stricăcioase și-o petrec. De aceea și Domnul nostru Iisus Hristos, în Evanghelia Sa, ne zice „nu vă îngriji de sufletul vostru, ce veți mânca și ce veți bea, nici cu ce veți îmbrăca trupurile voastre” și continuă „căci pe acestea le caută neamurile”. Domnul nu se oprește de la lucrul său, ci îți zice doar să renunți la grija nefolositoare privind nădădrea în Dumnezeu „suflet ca nici fiară de nădădește și nu arem lucrul, nici să nădădum zadarnic și fiară de măsuri”. „Nu vă îngriji, zice, ce veți mânca și ce veți bea sau cu ce veți îmbrăca” cugetând aceasta necomensal, să îndepărtăm de la noi grijile pentru care sufletul ne este abătut de la lucrarea sa, tras în jos și înținat, înclină nici nu poate să mai privească la cele de sus.

6. Astfel, Dumnezeu a și așidat firea noastră nu numai ca să-și caute odihna trupului ci și ca să se miște și să se schimbe: căci și pentru tot ceea ce ar fi necesar faptelor, iar mintea să se poată îndrepta către

alte, pentru că în timp ce lucrăm cu trupul, să călădăm cu sufletul cele cerești privind către Dumnezeu. Apoi ne-a dat și porunca de a nu ne îngriji de sufletul nostru, fiindcă și neamurile fac aceasta dar a pus în loc „căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte vi se vor adăuga vouă” (Mat., 6:33), arătând că dacă sufletul cugetă nelăcomia la Dumnezeu, nu suferă pentru nimic din cele de aici sau pentru nebușele trupului; ci mai degrabă le va avea pe acestea fără să-i lipsească nimic pentru mântuirea sufletului, fiindcă Dumnezeu însuși îl călăuzește. Căci El însuși este Cel care-ți deschide mâna și umple de bunăcuvântare. Și toată făptura, către care și David a grăit „Văra și primăvara Tu le-ai zidit pe ele” (Ps., 73:18) vorbind nu atât despre cele văzute, cât despre cele duhovnicești pentru că se pricină și și așezăi văra înaintea primăverii, pentru că cine nu a ajuns să se despartă de om necredincos și de faptele dobitocești și de oameni, nu poate să petreacă în primăvara virtuților.

7. Apoi, dintr-un firloc prin vară sau primăvară se înțelege nu numai cea după fire, ci și cea înțelegătoare, nu numai înțelegătoare, ci și duhovnicească. La fel și prin planie, fructe și toate cele care umeză. Se dilatăce duhovnicește până și iarna și cultivarea ei. Căci Dumnezeu este Cel care cultivă după cum vedem din îndemnul Sfântului Apostol către Corinteni: „Fie pământul lui Dumnezeu, fie casa

Lui" (I Cor. 3:9) „Și însuși Domnul a zis Apostolilor „Eu sunt vița, voi sunteți mălădigele”. „Taci! Meru este asemenea unui Sămânțitor” (Ioan 25:15) În altă parte scrie și zis „a sepi Sămânțitorul să-și arunce sămânța Lui” (Mat. 13:3), iar această sămânță este cuvântul învățării Lui.

8. Dacă, astfel, cuvântul învățării Duhului Sf. are răpunea în chipul seminței, înseamnă că vara acestei semințe se sălășulește ca deslășuire prin creșterea ceea ce Mântuitorul scrie arată simțuri despre mulțimea oamenilor care vor veni la credința întru El, inclind ucenicilor Său „Rădăcay ochi voștri și privi holdele că sunt albe pentru secerș. Iar cel ce secerș primește plăt și adună roadă spre viața veșnică” (Ioan 4:35-36) Căci după cum sub căldura soarelui sensibil spicele de grâu se usucă și sunt pregătite pentru secerș și pentru adunat când nu mai au nici o umereză, la fel și soarele dreptății, venind în trup pe pământ, a făcut prin puterea Lui ca sufletele oamenilor să se albească și să se curățească, schimbându-le gândirea perversă dintr-o viață împăimurită, plină de căderi și înșelăciuni de la călca pierzării, pregătându-le astfel pentru necesarul duhovnicesc, ca să fie tăiate mai deslășuri de la faptele necinstiri de Dumnezeu și ale necredinței și să fie adunate prin credința cea adevărată la viața veșnică.

9. Și dacăi voiește cineva să judece adevărul acestui cuvânt, și anume că puterea venitului Mântu-

torului și Domnului nostru Iisus Hristos a făcut minile oamenilor mai albe și mai curate, pregătându-le pentru credința adevărată cinstin a lui Dumnezeu, să pună la socoteală că toate popoarele de atunci nu măntușeau împreună un singur Dumnezeu, Săpân și Ziditor a toată făptura, ci se închinau ca unor dumnezei soarelui, lunii, stelelor și altor zăduri sau idoli de felul acesta. Însă puterea venitului Mântuitorului nostru Hristos s-a convins să măntușească un singur Dumnezeu, Săpân și Ziditor a toată făptura. Și Acesta este Cel care a dat putere lui Avraam, Isaac, Iacob și Moise, ca prin Legea ofensă numai neamului iudeilor, să-i convingă să cinstască un singur Dumnezeu. Însă până la sfârșit, Domnul nu a binevoit să-i dea doar acestui neam dumnezeiască învățătură, prin predinș plămilor lor de la început, ci puterea venitului Hristos a lui a mai presus de toate neamurile și popoarele și, în acest chip, toate țările au fost pregătite pentru dumnezeiescul secerș, iar cei care credeau că Ziditorul tuturor este unul singur veneau la Hristos, gata fiind și cei din toate neamurile care auzeau de adevărata cinstire prin propovăduirea protocească și apostolească și prin măntuirea Scripturilor.

10. Astfel de îndată ce S-a arătat în lume Hristos Domnul, tot neamul omenesc s-a ridicat din înșelarea idolească, chiar dacă nu toți au arătat credință nemădească. Iar în veacul viitor, puterea celor de-a doua venit a Lui îi va ridica pe toți din moarte,

deși nu pe toți îi va învrednici de viața cea adevărată. Fiindcă cei care au fost lipsiți de credință și de cunoaștere, cei care nu au primit aici mărturisirea dreptei credințe și a pocărniei pentru că erau împotrivi cu cei plăcuți, nici nu s-au plăcut, nici nu s-au curățit de neînfrânările porce ale trupului care sunt lăcomia, beția, hațna și băutura prin a căror neînfrânare izvolesc patimile cele de sub plăniece, malăcia, desfrânarea, înfrînșurarea trupului și orice necurăție hrănită din vorbele urite și din podoabe, parfumuri și balsamuri pentru care, căutându-le și agonizându-le cu bani mulți, oamenii se fac hoți, bețivi, nedrepti, hălpăreși și înclină spre acestea. Și ce să mai spun despre una mlașmă de acestea, despre rădăcina trupescă așigă de ele și despre miile de răni ale glandurilor și psamilor de necurăție care se rămănesc în suflete! Căci cei care nu se păzesc de acestea, care nu-L înblânzesc pe Dumnezeu prin mărturisire la preot și prin pocărnii, vor învia și ei, dar nu spre viața veșnică, ci spre o mai înfricoșată moarte își vor încredința sufletul, fiind dați chinului și durerii și plângerii și rugăii veșnice, viemului neadormit arzând în focul cel negru și întunecat, după cum spune și profetul Isaia: „vor fi arși călcători de lege și plăcuți laolaltă și nu va fi cel ce stinge văpaia lor” (Is., I.31).

11. Pentru aceasta și Apostolul zice către Efeseni: „Căci aceasta s-o știți bine: că nici un desfrânat, sau necurat, sau lăcom de avere, care este un

închinător la idoli, nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu” (Efes., 5.5) Și ca să-l încredințeze și mai mult pe cei pe care îi învinșă, le poruncește: „Numai să nu vă amăgeștiți cu cuvinte deșarte, căci pentru acestea vine mânia lui Dumnezeu asupra fililor neascultării” (Efes., 5.6) Precum a scris și către Corinteni: „nu vă amăgiți nici desfrânând, nici închinându-vă la idoli, nici adulterii, nici malăciei, nici sodomiei, nici furi, nici lăcomii, nici beției, nici băgocontenții, nici ișpriștii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (I Cor., 6.9-10).

12. Cei care cred în chip drept în Domnul nostru Iisus Hristos, care își arată credința prin fapte, se păzesc pe ei înșiși sau se curății prin mărturisire și prin pocărnii de înfrînșurarea plăcilor mai sus amintite și lucrăază virtutea celei împotrivoare iluziilor înfrânarea, cuplătarea, dragostea, milostimea, dreptatea, adevărul, toapă acoperă la înviera cea de obște voi auzi de la însuși împăratul celor unori: „Veniți binecuvântați Tatăl Meu și moșteniți împărăția gloriei vouă de la întemeierea lumii” (Ioan 4.36) Și astfel împărăind împreună cu Hristos în împărăția cerurilor moștenind fără pătăni de cădere și trăind puritatea în lumina cea neagră și neînserată, pe care nici o noapte nu o va întrerupe, vom petrece împreună cu toți sfinții veghând, cu ne grăniță hrana, în slava lui Avraam, „de unde au fost izgonite toate durerile și întințarea și suspinul”

13. Căci pentru spicele neînsoalepte, unul este secerșul, iar pentru cele rugătoare, adică pentru neamul omenesc, altul este, precum am spus. Cel ce seceră de la necredință și îl aduce la credință pe cei care primesc sîmînța propovăduim Evangheliei. Iar cei care seceră la acest secerș sunt Apostolii Domnului, urmașii la vremea lor de Pîmînta Biserica, despre care a spus Domnul mai înainte că „cel ce seceră va lua plată și va aduna roadă pentru viața veșnică”. Căci o astfel de plată vor lua de la Dumnezeu cei care învață buna cinstire a lui Dumnezeu, fiindcă s-au adus pe credințioși la viața cea veșnică. Altfel însă este secerșul care îl trece pe fiecare dintr-un noi de la cele de aici pînă moarte, la viața viitoare, arîndu-i drept secerșilor nu pe Apostoli, ci pe sîrșiș ingeni, care, mai mulți decît Apostolii, vor alerge după secerș și vor despărți, ca grîul cel bun de neghină, pe cei buni de cei răi, ducîndu-i pe cei buni în împărăția lui Dumnezeu, iar pe cei răi aruncîndu-i în gheena focului. Însă înfrîșnarea acestor lucruri, după Evanghelia lui Hristos, se va face altă dată, cînd El însuși va da timp și curățire.

14. Să fim și noi așijd că poporul ales de Dumnezeu, popor sfințit, Biserica Dumnezeului nostru celui viu, despărțit de toată necurățența și hula, iar în veacul viitor să ne așijd usăjd despărțit de neghină și de pantea celor rășinș și fîn rănduș, într-un Unul și Acelai Domn Iisus Hristos, care este binecuvîntat în veșci. Amin.

Omba 27

La vremea secerșului Despre secerșul nostru înșelegător care are să vină

1. „Cuvîntul pe care L-am grîș, acela îl va așideca în ziua de apoi” (Ioan 12 48), zice Domnul în Evanghelia Sa. Pe aceea și noi, fragiloș, vî-L propovăduim. Pînă urmăre nemens să nu-L asculte ca pe o vorbă deșantă, ci ca pe un cuvînt care va rășine, dăruind mîntuire celor ce cred într-un El pînă faptele lor, iar celor pe care faptele li arată poștină. Lui, le va fi și El poștinic, pentru rășida lor, la înfrîșnășorul Lui șosun de judecată care va să fie. Și așa cum fiecare dintr-un noi are o esă, rufe și un oșor poște că și o vîș, sau chiar animale, baru și diferite cîșșșșș, la fel ne are și Domnul pe noi. În loc de toate acestea, pentru iubirea Lui de oameni, de vreme ce, după cum spune și Apostolul, „casa Lui suntem numai dacă pînă pînă la sfîșșș cu necurățire îndrîșneala mînturșș și laudă nădeșda noastră” (Evr., 3 6). Astfel încă pînă mînturșșarea bunei cinstiri a lui Dumnezeu și pînă laudă nădeșda, să arătăm o viață bineplăcută lui Dumnezeu – așa cum

Dumnezeu însuși a spus prin profetul Său „fiți sfîniți, fiindcă și Eu sunt sfîniți” (Levit. 10 45), iar Ioan cel răst de Domnul arată p-ei, zicînd „încă nu s-a arătat ce vom fi, știm doar că, dacă El se va arăta, vom fi asemenea Lui și oarecum și-a pus în El nădejdea se călătorește pe tîrse așa cum Acela curaj este” (II Ioan 3 2). Să fim, așadar, p să rămînem casă a celui care zice „mă voi sălășlui în ei și voi umbra prețire ei și voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu” (II Cor. 6 16), dacă, pe lângă credință, mai avem și o viață curată. Dar dacă trăim o viață păcătoasă p fîră de pocălniță, vom sîm de la El „însă s-a pus în casa voastră” (Mat. 23 38), p vom fi dap la „opane „ca o colibă într-o vie, ca o covorță într-o boatină” (Is. 1 8) și cînd va fi trecut vremea pustirii, nu se va afla nimic bun sau folositor de adunat în hambarele lor.

2. Dar Domnul ne are și ca rude, așa cum însuși o spune deslușit „cel ce face voia Tatălui Meu cel din ceruri, acela este fratele și sora și mama mea” (Marcu 3:35). Vedem ce ne-a adus această prealabilă înrudire? O viață iubitoare de Dumnezeu, o viață petrecută în virtuți, după poruncile dumnezeiești: aceasta este voia Tatălui celui Prealabil. Iar cel care nu împlinește voia Tatălui celui Prealabil din ceruri, este lepădat de la înrudirea cu El p privea ca un potrivnic, bălăcure oamenilor și ocara poporului. De aceea și Domnul a grăit către iudei „voi sunteți de la tatăl vostru diavolul și voi, lui voștri să o faceți” (Ioan 8 44). Iar celor care ziceau că sînt fi ai lui

Avraam, iarăși le-a zis „dacă ați fi fi ai lui Avraam, ați face faptele lui Avraam” (Ioan 8 39).

3. Via Dumnezului Sabaoth este casa lui Israel, zicînd după Isaia, adică toți cei care au primit într-o cunoaștere buna cîntare a lui Dumnezeu „însă via aceasta află dragostea p purtarea de grijă a lui Dumnezeu cînd aduce rod bineplăcutului Lui, iar dacă în loc de arugun rodește mîlăceni care sînt boldurile morții, adică păcatele, este lăsată fără purtarea Lui de grijă, călcășă în picioare, dată sălbaticilor și violenților dăvoli și aruncată în foc. Despre acestea și Domnul a grăit către ucenicii Lui „Eu sînt via, voi sunteți mîlădige, iar Tatăl meu este locuitorul” și conștient „once mîlădigi care aduce roadă întru Mine, o călătorește ea mai multă roadă să aducă, iar dacă nu aduce rod, El o ture, o aruncă afară, iar mîlădiga se usucă, p le adună și se ard” (Ioan 15,1-6). Astfel, Cel ce ne-a făcut ne mai are p ca o turmă, fiindcă a zis către Petru, înălțătorul soborului apostolesc „Petre, mă iubesci Tu pe Mine? Paște mielușii Mei, paște oile Mele”, căci toți suntem asemenea cu oala cea pierdută și cu diavola cea călărită din mîinile Stăpînului. Însă venind Păstorul cel bun, Stăpînul cel după fire, o caută și o găsește o mîntuiește și o înalță în chip de negric.

4. Fraglor să crești acum Bunului Păstor „lui Hristos, să ne îndrume și pe noi către stăutul vieții celei veșnice. Să ne păzire prin virtuți, după chipul p asemănarea Lui în noi, ca să nu mai cădem din Mîinile

Lui cele făcătoare de viață. Roadă îi vom aduce prin faptele noastre bune, ca să fim și noi viți aleasă, iubită, a Domnului nostru Sabaoth. Să facem voia Lui cea bună, bineplăcută și dăruitoare, ca să-L dobândim drept Tată. Să ne criștăm trupul și sufletul de orice înșelăciune ca să ordim astfel ca să luăm Dumnezeu, pentru că neamul omenesc nu este doar ca o viță și ca o casă, ci și ca o pământ arată și semănată, fiindcă, asemenea este împărăția cerurilor unde om care a semănat sămânță bună în pământ, dar pe când oamenii eu adormi, e venit vrăjmașul lui și a semănat neghină printre grâu, și s-a dus" (Mat. 13:24).

5. Dar nu fără rost am adus acest cuvânt în mulțimul predicii noastre, acum învieste cu putință să dau creșt de folos și să împlinesc făgăduințe pe care v-am făcut-o în predica de mai înainte pentru dragostea voastră. Invitându-vă, deci, desigur secerșul cel înțelept și dăruitor, v-am spus și v-am arătat că secerșii dăruitori, care este învoiașarea de la necredință la credință, sunt Sfinții Apostoli și cei care le au urmas până la noi ca învățători ai neamurilor, iar cu privire la secerșul înțelept adică la trecerea de la viața de aici la cea viitoare, el aparține sfinților îngeri, este secerșul lui Dumnezeu și are mai multă față de secerșul Apostolilor faptul că după stăruie se aleg și se despart cei buni de cei răi, iar cei buni sunt trimși în împărăția lui Dumnezeu pe când cei răi sunt aruncați în gheena focului.

6. Pe acestea le-am discutat mai înainte, fără a le adăuga însă, amintind până ce Domnul va fi dat timp și cuvânt ca eu să vă ofer răscumțul lor, pe care mi se pare potrivit și o înșirare mai întâi prin pilda pe care e dat-o însuși Domnul. „Văzând sluga Domnului neghină în câmp, au zis către Domnul voștri să o plăm pe aceea? Iar Domnul e răspuns: nu, ca nu cumva plăm neghină, să smulgeți odată cu ea și grâul. La vremea secerșului voi cere secerșilor să smulgeți mai întâi neghină și legați-o în snopi, ca să o ardă, iar grâul să-l strângeți în hambarele mele" (Mat. 13:27-30).

7. Neghinile sunt, precum zice Domnul în răstăpări căci prin faptele răvărșite poartă chipul acelor, fiind semănate și odrăsele lor, iar vremea secerșului este sfârșitul veacului acestuia. Chiar dacă el a început de demult și acum lucrează prin moarte, alina atunci se va sfârși cu totul, iar secerșii sunt îngeri, care, mai cu seamă atunci, sunt sluga împăratului celui mai presus de ceruri, „precum se strânge neghină și se arde în foc, așa va fi și la sfârșitul veacului acestuia. Fie! Omului (Care este Fiul Tatălui celui Preaînalt) va înmăia, așadar, pe îngeri. Să și va smulge din împărăția Sa toate amărăciunile" (Mat. 13:40). Căci, pe de o parte, Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu al tuturor și Stăpânul și Împăratul cerului și al pământului și al celor mai presus de ceruri, iar pe de altă parte, ca om, trăind printre noi și luând prin cruce oca, ce e robul neamului omenesc prin vicleșug, l-a

mănuiri și l-a ridicat la același Târziu. De aceea, El are dreptul Împlășge tot neamul omenesc și mai cu seamă Sfânta Biserică.

8. Așadar, El va trimite pe îngeri Lui și vor smulge din Împărăția Lui sfințele, adică pe lucrătorii fărâdelegi sau eretici și pe cei care nu s-au lepădat de păcat prin poezie (fiindcă orice păcat este cîlcăie de lege). Și smulgându-le, le aruncă în vazele de foc, unde vor plîngea și scrijura din plor. Lăsați aminte: frăților, la acest secerș și la această foarte înfricoșată și cumplită cernere! Iar secerătorii acestui secerș sunt cu adevărat îngeri. Văzînd deci lucrătorii Domnului – adică îngeri lui Dumnezeu – neghina de pe câmp, adică oamenii hulitori și răi, care s-au abătut de la calea bună și de la Biserică lui Hristos, dar care trăiau împreună cu grîul cel bun, cu slujitorii Domnului – au zis către El: „Voiește ca ducîndu-ne acolo să o plîngem?”, adică prin moarte să-i smulgă de pe pămînt. Dar Domnul le-a răspuns: „Nu, ca nu cumva cînd veți smulge neghina, să smulgeți odată cu ea și grîul cel bun”.

9. Cum se putea însă ca smulgînd neghina, adică desprînd prin moarte pe cei răi de cei buni, să fie scos și grîul, adică să fie smulși odată cu neghina și cei buni? Mulți dintre hulitori și păcătoși cei răi ocolesc împreună cu drepti și curvoși, astfel încît, cu timpul, să se întorcă la poezie și să învețe adevărata cîntare de Dumnezeu și viața, iar în loc de neghină să devină grîu curat. Aceasta în-

seamna că dacă ar plînge neghina, ar smulge odată cu ea și grîul cel curat, fiindcă dacă ar fi smulși de îngeri, ei s-ar afla înainte de poezie. Dar și pentru că mulți păcătoși vor avea fa și odrasle și alegeți celor buni pentru aceasta, cel ce le ține pe toate înainte de nașterea lor, nu s-a îngăduit ca neghina să fie smulșă mai înainte de vreme, căci zice: „La vremea secerșului voi cere secerătorilor ca mai întâi să smulgă neghina, să o lege în snopi pentru a se arde, iar grîul îl voi mîlînge în hambarele Mele”.

10. În alt loc Domnul a grăit pînda aceasta: „Veniînd Împărăția ca să vadă pe oaspeții Săi, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat cu haine de nuntă, și i-a spus acela: „Prostene, cum îndăznești să intri aici neavînd haine de nuntă? Acela a răspuns: „Fără grîu. Atunci a spus slujitorilor Săi, luaghi-l și legăndu-l, mîlînge și prosoarele, aruncaghi-l în înuntenul cel mai din afară. Acolo este plîngerea și scrijura din plor” (Mat. 22: 11). Căci așa cum acolo lasă împreună neghinele cu semințele de grîu, la fel și aici a lăsat împreună cu cei îmbrăcați prin fațetele lor bune în veșmînt de nuntă și pe cei ce era înaintea cu veșmîntul sfîșiat și iminat al păcatului. Și așa cum a făcut acolo cu neghina, poruncînd Domnul ca mai întâi să fie legată și apoi să fie aruncată în focul acela, la fel și aici a zis mai întâi să-i lege mîlînge și prosoarele – iar apoi să-l arunce în înuntenul cel mai din afară și a adăugat că acolo va fi plîngerea și

scrișterea dinilor, fiindcă același lucru este gheena cu întunecul cel mai densăru.

11. De ce dare, dacă este mai înăuntru, acesta nu este numit cel mai dinlăuntru, ci întunecul cel mai densăru? Lumina neînsenăi adevărată p vejnă, întru care se află acum suferențele celor drepp, p întru care vor fi atunci sfîrși cu trupul, este însup Dumnezeu. Căci El este soarele dreptății, iar cei ce iubesc acum o viață în necurăție p nedreptate se află în afara acestui soare, dar mai au încă năderdea pocăinței p iubesc bucurându-se de lumina cea materială p de mângăierea venită de la alte zădri ale lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu, din iubire de oameni, se unește p cu ei p primește cu milosîrdie întoarcerea lor. Iar cei care nu se pocăiesc în viața aceasta, vor fi atunci lipsiți de dumnezeiasca comuniune p mînmie, ca și de bucuria care vine de la zădrii lui Dumnezeu. Și astfel, fiind prea mult îndepărtați de Dumnezeu p lipsiți de năderde, vor fi dăp căndei vejnă. Iar acum fiind în afara lumina celei adevărate, se află în cel mai densăru întunec: precum a, în, ca una care se află cel mai departe de lumina soarelui, p vor fi dăp celui mai densăru întunec p celui mai nemăngăiat deznăderde p înimă, după cum spune p Apostolul „burlăstia lui Dumnezeu se îndeamnă la pocăință, dar după învîntoșarea tă p muna ta nepocăită îți adoni mînie în zăd mîniei p a arătați dreptei judecări a lui Dumnezeu” (Rom. 2:4).

12. Și cine poate suporta mînia lui Dumnezeu? Cine va putea răbda ruda care p rușinea pe care ne-o arată Domnul p în pilda din Evanghelie, zicînd clar cel care era încins cu spurcatul vejmăi al plicăbului „Cum ai venit aici neavînd drept hamă de nădă brecuvințașă podoabă a verății?” Iar acela a amușit, neavînd glas spre a grăi. Cine va putea răbda dumnezeiasca judecată (proștă) cu mînie p cine va putea suferi năvalnica putere a înșelării la împlinirea acelei judecări, smulgându-l pe cel condamnat din mijlocul soborului celor drepp p cerîndu-l ca neghina de grău, fiară de mîlă legîndu-l p împingându-l în gheena? Cine va răbda cel mai densăru întunec, fiară de lumină, neîncetata, în-călnența pîngire nemăngăiată, cutremurată p vernele neadormit, scrișterea dinilor, necurmatul p negrăitul chin ce vine de la arderea în focul ne-sens? Ce fel de foc este acela care arde trupurile p fîrjele trupei, dar arde p dăhurile care nu sunt în trupul pîndu le în chinul de neșuportat fiară a le lăsa să moară, dacă p focul cel din lumea noștră topește ceea ce atinge, precum este soare „zădriile aprinse se vor topi” (II Petru 3:12)? Cu cîți este mai mare chinul acesta, gîndul că este fiară de năderdea mîntuire? Și ce înșurăță are că nici măcar nu vom pîi stăru în care zăcem? Căci de aceea se spune că acest foc este fiară de lumină.

13. Secențel acesta se va petrece astfel. Hristos, pînd toată în mînie, precum a învîșit p înăme-

mergătorul Domnului (Mat., 3:12), va curăți ana Sa, va aduna grâul în stăruș, iar pleava o va arde cu foc nestins, puierile cele îngerești fiind luate din mâinile lui Hristos, precum o numește Botezătorul Domnului, fiindcă lăptă este vănturătoarea care cernă pleava de grâu. Căci așa cum ea, în mână plănucă, se mișcă orănicoro voește el, la fel și îngera, în mână și în puieria Domnului nostru Iisus Hristos, mișcându-se într-o parte și într-alta precum voește El, împlinește voința lui Dumnezeu. După cum în loc de secenă se spune aște și aco secențiu este denumit grâne, fiindcă prin grâne se înțelege tot ceea ce se adună de pe câmp și se cernă. Acolo strângerea neghinelor a fost mai dinainte răsădită, aici este numită vănturarea gânelor. Acolo o numește neghină, aici pleavă, căci și neghina, fiind ușoară pentru că nu are rod, este împropiată de viață împreună cu pleava. De asemenea, ce închipuie oare mai bine decât pleava, nu numai pe cei ce sunt pizmași pentru bunurile așezării, așa cum neghina este față de cele ce cresc dinpreună cu ea, ci și pe cei care, deși nu vorăsc pe celălalt, sunt ușor de întors și devin neobișnuiți pentru că nu rodesc. Pe unul ca acesta îl așteaptă dincolo izvoară de foc, care aici se numește foc nestins, arătând prin înălță denumirea lui, că neînfrică este osânda vătore și neoscurată pentru cei care prin neînfricarea virtuții și prin o viață împărată și păcătoasă, sunt asemănați cu pleava și cu neghina. Iar ceea ce aici se zice

hambar acolo se numește pârșă, căci se spune că atunci „dreptă vor strâluți precum soarele în împărăția Tatălui lor” (Mat., 13:43). Cum oare de nu a spus „întru împărăția lui Dumnezeu”, ci „în împărăția Tatălui lor”? Ca să se arate că mai întâi omul a devenit fiu al lui Dumnezeu și a fost înviedmărit să-L numească Tatăl pe Dumnezeu și abia apoi a fost așezat înțelept în împărăția Lui. Dar cum poate omul să devină fiu al lui Dumnezeu? Prin dobândirea asemănării cu faptele, fiindcă Domnul a zis către iudeii care spuneau că „noi suntem fiu ai lui Avraam”: „Dacă ai fi fiu lui Avraam, ai face faptele lui Avraam” Și mulți le-a zis celor care spuneau „noi un singur Tatăl avem pe Dumnezeu”: „Dacă Dumnezeu ar fi Tatăl vostru, m-ați rubi și pe Mine căci eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit, însă voi sunteți de la tatăl vostru diavolul și poftele aceluia vor să le faceți” (Ioan 8:39-42).

14. Vedep cum prin poftele necurate și prin faptele se face omul fiu al diavolului și, astfel, moștenitor al focului veșnic? Or prin dorrea cea bună și faptele bune se asemăna omul cu Dumnezeu și fiu al Lui se face, și devine cu adevărat moștenitor al împărăției. Și aceasta arătând-o Domnul, anume că asemănarea cu Dumnezeu este viața plină de virtute, „poruncă nouă vă dau vouă, să vă rubiți una pe alta, așa cum și eu v-am rubi pe voi, că și voi să vă rubiți una pe alta, și dacă eu v-am spălat vouă picioarele Domnului și învâșătorul vostru, și voi trebuie să vă

spălaj unui altora picioarele, căci piddă v-am dat vouă, ca precum v-am făcut eu, și voi să faceți" (Ioan 13,34-14). Și învățaj de la Mine căci sunt blând și smerit cu mama și veți afla pace sufletelor voastre" (Mar., 11:29) Și surșaj, „fiți milostivi precum și Tatăl vostru cel din ceruri milostiv este" (Luca 6:36). Din nou, „ubăjați pe vrșmaja voștră și fa cep la bine și ceea ce dați cu împunmă nu cereți înapoi, căci va fi răsplata voastră multă și veți fi fi ai celui Preasfânt" (Luca 6:35). Iundă El este bun și cu ceruți și nerecunoscător.

15. Așadar, cel care dobândește, prin dragoste și prin celelalte virtuți, asemănarea cu Dumnezeu, îl învâșăjește pe Tatăl prin faptele lui și va fi moștenitor al împărăției părintești, iar cel care cade din aceasta nu numai că nu o dobândește, ci va fi și dat învâșmăntului neșvâșmăntilor, a idem fără de sfârșaj și de neînduraj. Îndă cel care voșește să fie ubăve de pedeapă neîncetaj și să devină moștenitor al împărăției lui Dumnezeu celui veșnic, să nu fie neghina și slăbăiaja a răbăja, astfel încât să fie de aceeași simăcunță a trupurilor și a sufletelor cu cei de aproape ai lui, să rămăină piddă urșă la Dumnezeu prin fapta cea rea și prin cuvânt, să nu fie neșpleavă, nici resturi, astfel încât să nu fie ușor de vîșmănt de vîșmăntul duhului răbăja și de ascunță la, astfel încât, nefolositor, să se ofere ca hrină pașmilor și demonilor rașonali, ci să fie grău curat, lepșaj de toată faptele rele și nefolositoare și să lucr-

ze vîșmănt prin care să lupte și să aducă advîșmănt roada de pocăință, căci astfel, dacă ar fi vrednic de hămbajul cel ceresc și ar fi numit fiu al celui Preasfânt, s-ar bucura învâșmănt ca moștenitor în împărăția veșnică a Tatălui ceresc, strălucind de dămnășmănt slavă.

16. De care fie ca noi tot să ne împărțim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia l Se cuvine slava împreună cu Cel fără de început al Său Părinte și cu Preasfântul și Bunul și de veșaj Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în veșaj veșor. Amin.

La prăznuirea Sfinților Petru și Pavel Cununa Apostolilor

I. Pomenirea fiecărui dintre sfinți, în ziua de sărbătoare rânduită, este un prilej de mare bucurie, comună poporului și castei, supușilor și dregărilor, fiind aducătoare de mare folos duhovnicesc. Căci, precum spune înțeleptul Solomon, „pomenirea curvosului cu laude și lauda dreptului bucură poporul” (Pilde 10-7). Și așa cum noaptea se aprind făclii și luminează spre folosul și bucuria tuturor celor de față, tot așa și viața bineplăcută lui Dumnezeu și sfârșitul cel fericit pe mlauri, și harul dăruit acestora, pentru curăța vieții lor, asemenea unei făclii luminoase prezente în mijlocul nostru prin pomenire, aduce celor adunați, deopotrivă, înțelepciunea duhovnicească și tot folosul. Așa cum de roadele pământului se bucură nu numai cultivatorii, ci și toți oamenii (căci bucuria roadelor pământului este comună tuturor), la fel și roadea lui Dumnezeu a sfinților, prin virtute, nu-l bucură numai pe cultivatorul sufletelor, ci și pe noi toți laolaltă, întru viața sufletească noastră mereu aduse la o hrană și o bucurie comune. Dar chiar și în această viață, toți

sfinți sunt un îndemin la virtute pentru cei care îi ascultă și îi văd fiind în comunune cu ei. Căci ei sunt adevărate icoane însufleșite, stâlpi umbrați într-o bine, clăp vi și grăitoare, care călăuzesc spre mai bine. Iar după ce s-au mutat din această viață la viața cea veșnică, prin pomenirea faptelor bune pe care le-au săvârșit dobândind un folos fără de moarte. Căci pomenirea acestor fapte bune este de-aia o laudă pe care o aducem sfinților, care ne folosește vreme îndelungată, fiindcă ceea ce am primit mai înainte de la ei ne este de folos și astăzi.

2. Căci noi nu dăm nimic în schimbul acelor bunuri, atunci când pomenim faptele lor. Cum am fi noi vrednici să stăm în fața lor sau să le dăm ceva, lipsă fiind noi de toate virtuțile și fapta cea bună? Când ei au fost deja preamăriți cu răspălile și dăruirile făgăduite de Dumnezeu, mai presus de puterea cuvântului, și ai căi poate cuprinde firea, ca să se arate totodată și pețecerea lor mai presus de orice cuvânt. Așadar, atunci când le aducem laudă, noi nu mărim, și nici nu sporim cele ce au săvârșit, deoarece de noi gândul însăși cu adevărat vom spori bunătățile dăruite pentru noi de sfinți, care ca niște candelă răspândesc lumină, indicându-ne și pe noi la ei și făcându-ne să primim din beneficiile lor putere care ne vine de la ei.

3. Dacă pomenirea făcându-ne dăruie sfinți, despre care am vorbit se săvârșește de către noi prin enie și prin cântări de laudă, cu cât mai mult se cuvine a

cinsti pomenirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, cunună soborului apostolesc. Ei sunt împreună pînți și îndreptători ai tuturor celor numiți cu numele lui Hristos, apostoli, mucenici, curvoși, preoți, ierari, păștori și învățători, ai celor păștoriți și învățați, ca una care sunt arhipăștori și ziditori ai cinstirii de Dumnezeu și a virtuții tuturor, și ea luminoasă și lumină, păștorind și răspândind cuvântul vieții. Ei luminează prin credință și virtute ca soarele între celelalte stele sau ca cerurile cerurilor mănușind slava Dumnezeului celui Treisla. Ei covârșesc cerurile mărirea, frumusețea soarelui și grabnica lui mișcare, dințurala și puterea lor, căci acceptă împreună Apostoli au arătat cele mai presus de simțuri, (indicându-se) la cele mai presus de ceruri și de lume, și răspândesc lumina întru care nu este mutare sau umbră de schimbare. Și nu numai că au ieșit din întuneric la această preamărire umană, ci se fac pînți desăvârșitei lumii, astfel încât la cea de-a doua venire în slava lui Dumnezeu. Cuvântului întrupat și la arătarea luminii dintru început să strălucească și ei ca soarele.

4. Astfel de luminători, adunându-se unul cu altul amări și împreună cu noi, fac să strălucească Biserica; iar prin adunarea lor nu se umbrăsc unul pe altul, ci împreună luminează și sporesc lumina. Căci nu a fost așezat unul într-o umbră, mișcându-se sus și celălalt coborât ca să nu-l umbrească, nici nu umbră unul zăca, iar celălalt născut, astfel încât

stând unul împotriva celuilalt, să nu cadă în umbră, și nici nu tremte unul lumina, iar altul o să împot, încât nici să sufere schimbare, iar dincolo, întru al chip, să dobândească lumina, după vrea măsori a împlăni. Dimpotrivă, Hristos, zvonul cel nescut al lumini veșnice, făcându-le amândurora parte egală, le-a dăruit egală înălțime, slavă și strălucire. De aceea, înălțarea acestor doi luminători este comună, aducând o îndată luminare în sufletele credincioșilor. Însă cel întâi apostol, care l-a despărțit de Dumnezeu pe cel dintr-o om, l-a văzut pe Cel care l-a zidit pe Adam, părintele neamului omenesc, cum l-a zidit mai târziu pe Petru, părinte credincioșilor celor cu adevărat de Dumnezeu creați. Dar nu numai că l-a văzut, ci l-a și auzit pe Cel care a zis: „Tu ești Petru, și aceasta este piatra pe care întru voi zidi Biserica Mea” (Mat. 16,18). Și aflând aceasta începătorul risipiți celor nemțoare, care prin slăbăciunea lui s-a făcut pricină de cădere începătorului neamului omenesc, Adam a uelut și împotriva lui Petru, începătorul neamului celor bine creați de Dumnezeu.

5 Știind, deci, că Petru era înestrat cu înșelăpune și aprins de dragostea pentru Hristos, nu a îndăznit un atac pe față, ci pe ocolite, din partea cea dreaptă. Îngelându-l cu mult vicieșug, l-a ispitit să facă mai mult decât era necesar și, astfel, în timpul pașmilor celor mântuitoare, când Domnul a zis către ucenici: „In această noapte top vă veș trimi-

întru Marea” (Mat. 26,31). Petru a tăgădun, necreziând. Dar nu numai atât, ci s-a put pe une mai presus decât top celalți, zicând că dacă top se vor amina, el nu o va face. Urmarea a fost că s-a lepădat mai mult decât top, doborât de propria cutezanță, astfel încât mai mult decât top celalți a fost smintit, pentru ca, la vreme, să fie arătat mai strălucitor, nu precum Adam ispitit, birut și dus la moarte, ci ispitit, înșosit poșin, dar biruit pe ispititor. Cum? Prin deflatarea de une și prin puternica înțimțare și poclăniță, și, în doctona cea tare pentru mltăruirea Domnului, prin facrimi, fiindcă „marea înfășă și smintă Dumnezeu nu o va urma” (Ps. 50,12) și înțimțarea cea după Dumnezeu aduce în suflet o strălucitoare poclăniță, lucrând pentru mltăruire, plimnd cuvântul Evangheliei „cei ce seamăni cu lacrimi, cu bucurie vor seceri”.

6 Dacă ar cerceta omnia ar vedea că nu numai lepădarea este tlmădușă prin plimul poclăniței, ci înșăși patima pentru care mai mult decât orice alceva propriul suflet este tras în jos și lepădat, după cum se poate cu ușurință prevedea. Și vltind să arate tuturor aceasta, Domnul, după ce a plimnit în trup pentru noi și după a înmă a înmă și din morș, ne-a adus folos prin cele câte astăzi în Evanghelie despre Petru, zicând către acesta: „Simone, fiul lui Iona, mă iubegă tu mai mult decât accepă, adică decât ucenici Mei?” A întrebat însă după ce Petru se schimbăse prin-o mai mare smintenie. Căci cel

care neîntrebat fiind la început, punându-se pe sine mai prețios decât ceilalți și zicând că dacă toți (se vor lepăda), el nu o va face, și fiind acum încrebuit dacă-l iubea zău mulți decât toți, a răspuns simplu că-l iubea lăsând la o parte pe „zău mult”. „Da, Doamne, tu știi că te iubesc”.

7. Ce a făcut atunci Domnul? Fiindcă Petru s-a arătat astfel, fiindcă a avut grijă ca nici să nu cadă din dragostea pentru El, dar să-și păzească și imerenia, a împlinit mai cu osîndie făgăduința pe care s-a făcut-o, zicându-i: „Păzește-meluzen mei” iar când a numit casă adunarea credincioșilor, a făgăduit să pună această temelie: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserică Mea” (Mat. 16.18). Și când era vorba despre pescuit, l-a numit pe Petru pescar de oameni: „de acum vei fi pescar de oameni”, iar când a fost vorba despre el, l-a numit păstor, zicându-i: „Păzește-meluzen Mei, păzește oile Mele”. Să luăm aminte, fraților, cât ne dorește Domnul mântuirea, de vreme ce și de la cei ce-L iubesc nu cere nimic altceva decât să ne îndrepte la pășunea și la staulul mântuirii.

8. Să dormi, așadar, și noi mântuirea noastră și să ascuțim cu fapta și cuviința de cei care ne îndreaptă către ea. E de ajuns doar ca fiecare dintre noi să vrea să știe cele care duc la mântuire, de vreme ce călătoria a fost pregătită de Mântuitorul nostru și călătorul mântuirii, gata să ne ajute prin cea mai mare iubire de oameni, ca unul care nu s-a

chemat singur, ci mai curând a fost chemat la salvare. De trei ori a întrebat Domnul, pentru ca Petru, răspunzând de trei ori, să aducă mărturie curată și prin încreta mărturie să vândeze deslășurii încreta lepădare. Și de trei ori l-a pus pe Petru păstor al propriei Sale turme de oi și de oi, așezându-l în fruntea celor trei stăni ale celor mântuiți: slujirea, lucrarea și fîrma, sau fecioma, văduva îngleză și călătoria cinemă. Însă Petru întrebat iarși și iarși dacă îl iubeste pe Hristos, s-a întins răspund că este încrebuit de așăia ori fiindcă nu este crezut. Dar curățindu-l pe Cel pe care-L iubea și fiind bine că Cel care încreba cunoștea aceasta, mai mult chiar decât el însuși și în adâncime, nu numai că a mărturisit că îl iubea, ci a propovădui și faptul că Cel iubit de el este Dumnezeu cel mai prețios de toată făptura, zicând: „Tu, Doamne, care știi toate, tu știi că te iubesc”. Căci pe toate le cunoaște: nu mai unul Dumnezeu care este peste toate.

9. Însă Domnul, după ce Petru a făcut această mărturie din toată inima lui și din tot cugetul, nu numai că l-a hirotonit păstor și arhiepiscop al întregii Sale Biserici, ci l-a și făgăduit că așăia de mare putere îi va da încă până la moarte, și încă moarte pe cruce, va răbda pentru El cel care, mai înainte de înălțarea aceasta, nu a răbdat nici măcar încrebănile unei copile. Adevărat, adevărat zic pe, când erau mai tineri la suflet și la trup te învingeau singuri, adică te foloseau de puterea ta și mergeau unde voiau, um-

blând de la sine, trăind precum alegeau eu și precum
îți era firea, însă când vei îmbătrâni, apungând la plî-
nimea vârstelor trupului și duhovniciei, vei înmîna
mîinile tale” prin acest cuvînt se refera la sfîrșitul
prin cruce, că nu de voie va fi mărturia lui Petru.
„Așadar, vei înmîna mîinile tale și altul te va înmîna,
adică vei fi înmînat, și vei fi purtat de oameni acolo
unde nu vorești, fiindcă firea nu vorește să se nă-
cească prin moarte. Astfel se arată, pe de o parte,
domnia ființei noastre de a trăi și, pe de altă parte, mu-
cenicia mai presus de fire a Sfîntului Petru. Căci
cele pe care le vei suferi pentru Mine, zice Domnul,
și mărturisirea numelui Meu, înmînat fiind de Mine,
nu pot fi dator de firea omenească pentru că sunt
mai presus de ea.

10. Atîu despre pe Petru, în câteva cuvinte. Însă
despre Pavel, ce limbă, sau mai degrabă care limbă și
cât de multe cuvinte ar trebui să înfățișeze cu amă-
nuntie răbdarea sa pînă la moarte? Cel care în
fiecare zi obișnuia să moară, sau mai degrabă petre-
cea ca un mort, nemămurind deloc pentru el înșuși,
după cum singur mărturisește, ci avîndu-l, în el pe
Hristos cel viu (Gal. 2, 20). Pentru dragostea lui
Hristos a socotit necesare nu numai toate necazuri-
le prezente, ci și pe cele ce urmau să vină la pre-
zintă. „Căci sunt incredința că nici moartea, nici
viața, nici cele prezente, nici cele viitoare, nici cele
din înălțime, nici cele din adînc, nici puterile nu ne
vor despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu cea

întru Iisus Hristos” (Rom. 8, 38). Așadar avea atîta
ostindie pentru Dumnezeu încît să ne facă părtași și
pe noi la războaiele cele ale lui Dumnezeu. Cîrui i s-a
mai predat unele ca acestea. În afară de Petru? Și
cîntă smerențe vedem, cînd îl auzim zicînd despre
sine „Eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, și nu sunt
 vredni să fiu numit Apostol” (1 Cor. 15/9).

11. Așadar nu este oare Pavel asemenea lui Pe-
tru în războaie, smerențe și dragoste? Nu a dobîndit
oare aceleași cununi de la Cel care a rînduit parte
dreaptă amîndurora și egali socotiri în ceea ce
privește jugul de portat, mîsură și povară? Dar în ce
chip le a făcut parte egală? Fîndcă i-a spus lui Pe-
tru: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biseri-
ca Mea”, iar despre Pavel, zice către Anania: „Căci
acesta înmî este Mie vas ales, care va purta numele
Meu în fața neamurilor și a regiilor”. Care nume?
Cel cu care suntem numiți fiecare dintre noi, Biseri-
ca lui Hristos, pe care ca o temelie o susține Sfîntul
Petru. Vedem cum Petru și Pavel se bucură de
aceeași cinste și înălțare, și cum Biserica lui Hris-
tos se ridică (pe umeri) amîndurora? Pentru aceea-
ta, Biserica le aduce atîtă unitate și aceeași cinste,
prăznuindu-i deopotrivă. Iar noi cercetînd sfîrșitul
fecioriei, să ne aducem aminte de înmăntarea lor, și
chiar dacă nu am primit cu atenție și nu am uitat ca-
lelalte fapte ale lor, ar fi de ajuns pentru noi a lua
aminte la îndreptarea lor prin smerențe și pocîlnici.
Căci celelalte fapte, care sunt mari și înalte, se cîntă

să fie urmașii de cei care pot fi mări cu fața, fiindcă nu este iutor cu punga a săvârși asemenea fapte. Însă este cu mult mai puțină penană noi, căci venim în toată ziua cădem și nu ne răimăm nici o ahij față de călă nădeșdea măntuiri, să ne cufundăm în neîncreșut și smenți poclăngi.

12. Iar poclăngăse năpse în suflet din recunoașterea propriilor căderi, care este început mare pentru îmbănzirea lui Dumnezeu. Căci spune psalmistul profet către Dumnezeu: „fărădelegea mea o cunosc” (Ps. 50 1-2). Or, prin recunoașterea păcatelor vine mila și prin mărturisirea lor, ca și prin deslămurarea de sine vine desăvârșita țentare. „mărturis-voi fărădelegea mea, Domnului și El imi va țenta neleguntea păcatului meu” (Ps. 31 6), de vreme ce prin recunoașterea păcatelor vine cunoașterea de ține, prin care vine și înțărirea pentru păcătuire, pe care a mărturisit-o și Pavel lui Dumnezeu. Iar după înțărirea cea după Dumnezeu, urmează în chip firesc mărturisirea către Dumnezeu cu numă înfrință și smență, și apoi rugăciunea, urmată de într-un lăg de lepădarea de rele: aceasta este poclăngă.

13. Căci și Manase tot prin aceea a fost izbăvit de pedeapsa pentru păcate după ce a căzut în mulțimea, mărimea și adâncul fărădelegilor pentru care a fost înălțat în obezi mai mulți ani. Iar că privește pe David: nu numai că s-a țent Domnul fărădelegea, dar nici nu s-a luat nici darul profeșiei. De aceasta și Petru folosindu-se, nu numai că s-a ridicat

din cădere și a dobândit țentare: dar și a fost rinduit în fruntea Bisericii lui Hristos. Tot într-o poclăngă îl veș găt și pe Pavel cel prigonit, iar după întoarcerea și lepădarea de păcat, (il veș afla) mai primus decât celălalt, într-o asemănarea cu Dumnezeu. Căci poclăngă, dacă este adevărată și dacă pomeni înto-a devir din umilă, îl convinge pe cel care a dobândit-o ca nădeșcut să nu mai consență păcatelor, nădeșcut să nu se mai alăture fapțelor celor smăcoșate, nădeșcut să nu dea pricină pașmilor: și să le desprășcă și pe cele prezente, să țea împotriva celor viitoare, să lupte împotriva lor și să pună în loc vrușile: să fie înfrănat într-o țentă, să vegheze în rugăciuni către Dumnezeu, să lepede de la sine căștigul nedrept, să fie măsoriv cu cei cășug și să fie brevioșiv cu cei care îi cer spăș, să le fie celor năvenți aștor prin cuvinte, fapte și măștenii, să slăgească țuturii din suflet, așfel încă prin iubirea de oameni să-l, dobândească pe iubitorul de oameni și prin iubirea de aproapele să o pomească pe cea de Dumnezeu, să-și arăgă dumnezeiasca bunăvoință, să-și agonizească mila cea veșnică, harul și dumnezeiasca binecuvântare, care rămâne de-a pururi.

14. Pe care fie ca năștop să le dobândim cu harul Unuia nășcut Fiului lui Dumnezeu, căruia se cuvine slăva, mășplărea, cinșea și îndășnăcirea, împreună cu Cel țir de început al Lui Părmă și cu Preasfințitul și Bunul și de vrușă țicșionul Lui Duh, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

Despre vindecarea slăbănogului din Capernaum Despre învierea după Dumnezeu

1. Să luăm aminte că în multe privințe cuvântul Evangheliei se aseamănă cu un fagure de miere, de vreme ce graul cel cugeților al Mielu sufletelor, după cum în chip preamănat este numit de fiu oamenilor, în Cântarea Cântărilor, este dulce și întru autorul Cântării ne spune prin duhul înțelepciunii și al neștiinței cum de mult dorește sufletul să se înțopască prin nuntă cu El: „Ale tale buze miere izvorăsc, miere curge, lapte curge, de sub limba ta” (Cântarea Cântărilor, 4 | 1). De asemenea, toți sfinții Evangheliști spun cu înțelepciune că se aseamănă cuvântul cu un fagure de miere pe care îl cuprinde litera, în timp ce prin miere și lapte se înțelege, pe de o parte, sensul ascuns al Scripturii (inerea), iar pe de altă parte, sensul moral arătat limpede (laptele), fiecare fiind destinat nu numai celor deslăvițiți ci și celor nedeslăvițiți, ca un lapte duhovnicesc. Căci se spune în Scriptură că buzele marelui duhovnicescilor poartă, iar nu că vorbesc

îmbelșugat, vizuind adăncul necuprins al înțelepciunii Marelui și puterea Lui, ca și mulțimea celor care au aflat grău de la o astfel de înțelepciune și putere „căci cele pe care le-au făcut, care dacă s-ar fi scris cu de-aurul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris. Amin” (Ioan, 21-25).

2. Pentru noi însă este adănc și mare necuprinsă chiar și această picurare, deși am vorbit deja despre nunerea cu slăbănogul, atunci când Sfîntul Marcu binevoirea în Buceră, tălcuind pentru dragostea voastră și prin harul acelaia, hălnind rufesele voastre, vom tălcui acum aceeași pericopă după Sfîntul Evanghelist Matei. Și mulț belpug de hrană duhovnicească vom afla în acesta, sau mai curînd o firimă din bogăția care zace invizibilă și pe care o vom descoperi azi. Iar firima aceasta sînge tuturor și vom afla și că îl iurăm pe tot precum pînile acelea cu care Domnul a hrănit în pustie mule de oameni și pe care le-a înmulțit prin împărțire. Căci atunci nu i-a dat spre hrană mai încă marea din figură, după sensul cel mai adănc și moral, cînd am lămurit pilda evanghelică, iar acum îndemnați de însăși marea care este Cuvîntul Domnului, căci nu se va da timp, vom primi cele spuse ca hrană duhovnicească.

3. În vremea aceea, intrînd Isus în corabie a trecut și a ajuns în cetatea sa și căci i-au adus un slăbănog sălind pe par” (Mat., 9:1). Aici apărău ru-

se arată mai încă că slăbănogul acesta nu este același cu cel care a primit vindecare în Ierusalim, după Sfîntul Ioan, și totodată faptul că cetatea Capernaum este numită cetatea lui Isus. Dar de ce numai această cetate mai presus decît toate celelalte este numită a lui Isus? Însă de vom gusta din marea învîntă la venitul ei, ca și pe așeză duhovnicească, de vom lua pericopa Evanghelistă în sens anagogic, drept pildă pentru virtute, vom vedea că cetatea lui Isus, în care a intrat, este lumea, căci a venit la săle, după cum spune evanghelistul. Iar slăbănogul este sufletul fiicăruia, care atunci cînd se întoarce în chip învîntat, este purtat către Domnul de patru oameni care închipuie defilarea de sine mîntuirea păcătoșilor, făgăduința de a se lepăda de rele și rugămintele către Dumnezeu.

4. Prin urmare, auzindu-l pe Sfîntul Evanghelist Matei zicînd că „intrînd în corabie, Isus a trecut și a ajuns în cetatea sa”, însăși avem de contemplat sensul anagogic al pildă împreună cu cele mai dinainte, deși diferă de ele, și anume că Mîntuitorul tuturor, îmbelșugînd firea noastră, a trecut dincolo de noi pe marea veșă acestuia către propria Lui cetate, la slăpă și la petrecerea cea mai presus de ceruri „mai presus de toată înălțătoria și puterea și domnia, și decît tot numele, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor” (Efes., 1:20-21). Căci numai acela cu adevărat poate fi propriul Lui slăpă, apropiat numai Lui, și aceasta a spus-o împede psalmistul:

„Ceiul cerului este al Domnului”, fiindcă cerul este cu adevărat casa lui Dumnezeu. Astfel, Domnul nu a lăpădat firea noastră când a ajuns în acest sălaș al Lui. Pentru aceasta și Evanghelistul a zis că „intrând în corabie, Iesus a trecut”, dar nu a adăugat că ar fi și coborât din corabie, ci a venit într-o acea chup în cetatea sa. Intrând în corabie, a trecut și a ajuns în cetatea sa împreună cu corabia, adică având trupul pe care l-a luat de la noi, dar rămânând la cele mai presus de ceruri.

5. Iar când a ajuns la cetatea cea de sus și a intrat în Sfânta Sfințelor și a stat de-a dreapta Tatălui cu firea noastră, ca să spun după Sfântul Apostol, a aflat pentru noi mîntuirea veșnică. Și atunci chiar pe cei dintre neamuri care au primit propovăduirea adevărului și care s-au împăcîntat și s-au tulburați în rugul lor din pricina celor auzite, dar care încă ziceau ca într-un pu al plăcerilor, rămînînd nepocornici și slăbănogi în a lua prin El vindecare de bolile sufletești, pînă și acestora le-a dat iertarea păcatelor. Și deși aveau și trupul nemîncat către fapta cea bună. Apostolii i-au smuls, adică i-au ales și i-au desprînt de cei care nu au primit defel propovăduirea pocăinței și a dreptei cinstiri de Dumnezeu, și i-au adus lui Hristos. O, mai mult decît ori care dintr-un Apostol, aceștia parau tîm, cei parau evanghelizii care au zis împreună:

6. Însă Domnul văzînd credința lor, adică a celor care-l aduceau pe slăbănog înaintea Lui, prin

deslăvirea lor credință (căci aceștia atât ei înșiși învățatori și mijlocitori noștri către Dumnezeu) le dăruiește harul de fi și celor nedeslăviți, grînd astfel către fiecare dintre cei aduși în fața Lui „Îndrăznește, fiule, veni! te ți sunt pe păcatele!” Leapădă rețena care vine din păcate, căci ți sunt venițe, lasă și firea celor îngroziți, fiindcă vei dobîndi făgăduința, devenind fiu al Meu și moștenitor al Meu. Aceasta însă se slăvește cu adevărat prin dumnezeiescul Botez, prin care întru Duhul ne naștem de sus din nou făcîndu-ne fiu, luînd iertarea păcatelor de mai înainte și devenim, după făgăduință, împreună cu Hristos moștenitori ai lui Dumnezeu.

7. Însă cînturarii și fumeii, elni și uderi laolaltă, nu au dat crezare puterii și harului dumnezeiescului Botez în care noi am crezut, zicînd: cine poate ierta păcatele? Dar noi care cei dîm la am fost dezlegați cu trupul și cu sufletul de plăcen și de pînă, rămînînd neclintii în bine, avem fiecare ca și slăbănogul: „îndică-te și ai-ți pînd tău și mergi la casa ta!” Căci întîrîndu-ne cu puterea și cu harul dumnezeiescului Botez care este în noi, ne facem puternici și sprinteri spre lucrarea virtuții. Și supunîndu-ne puterile sufletești și trupesti, ca și toate materialele din lucruri de care mai înainte am fost slăbînogi, să petrecem așa cum este bineplăcut lui Dumnezeu și să ne mîntim, după puterea noastră, în casa cea adevărată, care este veșnică și cerească numu. Astfel, în chup bineplăcut lui Dumnezeu, și desprîndu-ne

de ale noastre, să ne minunăm de cele văzute, slăvindul-L pe Dumnezeu care dă putere și tine celor ce cred în El, și să trimiți pe pălămii ca și cum am fi în ceruri. Harul și puterea botezului rămân în noi prin prezența iubirii de oameni, dar dacă după botez iarăși păcătăm, stăruind și curăția sufletului nu se potreacă.

8. Pentru aceasta, avem nevoie noi, cei care păcătăm, de înstăreț pentru păcatele slăvirăte mai înainte și de tulpini și poclăngi pentru căderea noastră, pentru că urâți și auzim fiecare în chip iuric, asemenea slăbănogului, „îndrăznește fiule”, și dobândind miță să schimbăm în bucurie înstăreț. Căci adevărată înstăreț înseamnă, în chip simbolic, a scoate mîre duhovnicească din pîrîr. „I-a dai să scoată mîre din pîrîr” (Deut. 32 13), iar „pîrîr este Hinoar”, precum spune Sfîntul Pavel. Dar nu vă mirați că înstăreț se numește mîre. Căci tot despre aceasta Sfîntul Pavel spune că „înstăreț cea după Dumnezeu lucrăscă mîrîrăscă poclăngi pentru mîrîrăscă” (1 Cor. 10 4). Așa cum mîrăscă se pare acîră celui răscă la limbă, iar dacă primește înmădure poate să umă din nou dulceața mîre la fel și înca de Dumnezeu prin propovăduirea Evangheliei care se revărsă în conștiință, face să se nască înstăreț, cînd încă se mai cunoșc rîrile păcăscilor iar cînd acestea sunt lepădate desăvîrșit prin puterea poclăngă, primesc în schimb bucuria cea duhovnicească, după cum spune și Mîrîrăscul „și în-

stăreț voastră se va înstăreț în bucurie” (Ioan. 16 20). Care înstăreț? Cea care îi cuprînsă pe aceșci din pricina răscării Domnului și învîrăscării lor, cea care îi cuprînsă și pe Petru din pricina lepădării lui, cea care îi cuprînde pe orice dreptădăscă care se poclăngă pentru păcăscile sale, pentru căderile din virtuți din pricina urîrăscă fine. În care și noi de multe ori ne aflăm cîrîp. Dar să nu glăscăm pricină pentru acestea pe nimeni altcineva în afară de noi înșine. Căci nici lui Adam, după ce a lepădat porunca Domnului, nu i-a folosit învinuarea Evei, nici acestea nu i-a fost de vreun folos învinuarea șarpelui începătorul răscării. Căci fiind noi arăpi de Dumnezeu cu voie liberă și primind, în partea conducătoare a sufletului, putere stăpînăscă asupra patimilor, nu avem încă în chip desăvîrșit puterea stăpînăscă și consăvîrăscă.

9. Așadar, aceasta este înstăreț mîrîrăscă după Dumnezeu, cea care ne învinuăscă pe noi înșine și pe nimeni altcineva pentru cele pe care le slăvirăm ca niște răscări. Să ne învinuăm pentru acestea prin mîrîrăscă păcăscilor noastre la preot și prin suspînăre pline de tristețe să înduplescăm mila lui Dumnezeu. Fîndcă prin aceeași învinuare de sine și suspînăre, Lameh cel din vechime mîrîrăscăndu-și păcătul și scotîndu-se pe sine înșău mai mult decît Cain vrednic de pedească („Dacă pentru Cain va fi răzbunarea de șapte ori, pentru Lameh de șaptezeci de ori cîte șapte”, Gen. 4 24).

plângându-se astfel pe sine, pentru că trebuia să dea socotală, a scăpat prin suspinarea cea chinătoare de pedeapsa lui Dumnezeu, după cum și profetul a spus mai târziu: „mărturtește-ți num întru păcatul tău ca să te îndrept” (Is . 43 26/LXX), ceea ce va zice și Apostolul „dacă ne judecăm pe noi, înșine nu vom fi judecați” (I Cor. 11 31)

10. Așadar, este totuși cel dintru Lameh a scăpat de judecata de sus prin poclînță și prin înțistarea pentru păcate. După el, nimeni, cetăț întreg și mulțime ce nu se poate număra. Aceștia nu numai că păcătaseră, ci se lepădaseră de Dumnezeu, arătându-se vrednici de pedeapsa Domnului. Dar au avut îndulțimeală și au covârșit pedeapsa lui Dumnezeu prin poclînță și prin înfrînarea cea plină de înțistare. „Căci l-au acuzat pe Iona și au crezut stăgîni de sus a dumnezeieștii lepădări încă înțele și Ninive se va ruina” (Iona, 3 4). Deci auzind și crezînd acestea, nu s-au aruncat în groapa cea a deznădeii și nici nu s-au împietrit inerte, ci și-au spus în sinea lor și astfel au grăi una către alți „cine știe, poate că dacă ne învârcem la Domnul, El se va milosîr și nu ne va pierde”, și s-au întors fiecare din calea strîlădelegi și a nedreptăților sălăruite de mîniile lor, și au bătălit poartă și s-au înfrîncat cu sac de la mic la mare, astfel încă însuși regele lor s-a culcat, la fel cu ei în sac și cenzuți, poclîndu-se, și nici prunci nu mai erau alăptap, pentru că mamele, pare-se din pricina plînsului pînăruie, și bătîndu-și

peptul, au umat de copii precum a spus psalmistul: „cîci am uitat să mă mînuiesc pînnea mea de glasul suspinului meu” (Ps . 101 5), și nici turmele nu se mai scooteau la pășori de pîlitori, fiind puute închise în mlaie și în stînci să le facă să poastească. Și astfel corul mîntuitor al plînsului urbătorii s-a implicat cu Dumnezeu, și au strîmănat lepădarea lor de Dumnezeu și mînia de sus au schimbat-o în dumnezeiască bunăvoință

11. Așadar după o viață petrecută în întregime în păcate, fraglor, trebuie să ne cuprindă pe toți înțistarea mîmuitoare și viața în poclînță, iar dacă nu facem aceasta, precum poruncește Domnul, nimeni nu vor judeca la înșiere, fiindcă ei s-au întors la propovăduirea lui Iona, iar noi nu ne pocim la propovăduirea Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, aceiași cu Dumnezeu în Iona. Că Iona nu le-a propovăduit poclînța, ci precum am arătat mai înainte, le-a proorocit pedeapsa și ridicarea vieții, rușinarea și moartea și distrugerea totală. Hristos însă a venit ca să avem viață și mai mult, să primim dumnezeiasca înfrere și împărțita cea cerească. Dar Iona propovăduind distrugerea, nu a spus nimic despre poclînță, nici despre împărțita cerurilor lui Hristos, propovăduind poclînța, a bunăvoință și împărțita cerurilor dar proorocia numenți a rămas aceeași și nemîmătată. Așa cum se zice că, pe vremea lui Noe, fiir de vete a venit poporul și s-a lăsat pe toți care erau defrînați și peti cîlîrji în mlaie

desfășura ființă de grădă, la fel va fi și la sfârșitul veacului acestuia. Căci trece frumusețea acestei lumi.

12. Iona a vestit deci năvălirilor năvălirea, referindu-se numai la cele de aici și pentru timpul de atunci, dar nu și înfricoșătoarea și neplăcutoarea judecată, focul cel năstărn, sau venimile neadormit, nici întințirea cel mai din afară, nici cea vindecătoare de mult scripșor a dărilor, nici plângerea cea fără de mângâiere. Dar Domnul a vorbit mai înainte despre acestea și le a descoperit celor care pierc auzul și de durere lăudându-le însă pentru sfârșitul lumii, deși acesta nu va fi în trei zile – precum e prezis Iona, ci peste multă vreme, și numai din neștiința lui Dumnezeu. Căci mântuirea lui Dumnezeu se cheamă la pocălnică, dar vezi că nu cumva pentru împietrirea ta și pentru lipsa suferinței, pentru neînfrânare sau nepocălnică, să nu îți agonisești mânia în ziua dreptei judecăți și arătați a Domnului, când va deosebiți după faptele sale, pe de o parte pace și bucurie și viață veșnică și negrăita împăcări celor care s'îndălată cu lucrul faptele pocălnice și mână înfrână și au clădit scutarea păcatelor iar celor care s'au furișat de durere și în nepocălnică, strămănare mare le va fi și întinare și nelindurată ostenda fără de sfârșit.

13. Dar după Ninivienii al doilea stălp al înțelegerii celor după Dumnezeu a fost David, stălp viu și glător despre lucrările înfrânării mântuitoare celor pline de întinare după Dumnezeu. Căci acesta a

apărut în scris păcătoș pe care îl făcuse, dar și plămă și pocălnică pe care le-a arătat către Dumnezeu și toate cele dobândesc mila de la Dumnezeu „as-am mântuit voi ființele mele Domnului și nu voi scria neleguina păcatului meu” (Ps. 31 6). Și numid neleguina de Dumnezeu rădăcină a tuturor rețelor, prin care paume se silișăușe în suferință neleguina care duce la sfârșirea păcatului, pe care l-a bătut împotriva tuturor, pentru care a post și a plămă, a dobândind nu numai scutare dar și vindecare înfrână.

14. Tot astfel îl auzim tânguindu-se „Că am fost lovit scută ziua și muscat în fiecare dimineață” (Ps. 72 14) și „ca și cum aș fișit și m-aș fi întors, așa m-am unert” (Ps. 34 13); „spăla voi în fiecare noapte pândă mea cu lacrimile mele apărutului meu voi uda” (Ps. 6 6); „că m-am ficut ca o bufință pe dărmătoare ca o pasăre angustă pe acoperis, că cenză am mănca în loc de pâine și băutura mea cu plângere am amestecă-o” (Ps. 101 7, 8, 10). „Genunchii mei au dăbit de post și trupul meu s-a stovni de lipsa undelemnului” (Ps. 108 23), „amertă m-am și m-a mântuit Domnul” (Ps. 114 6); căci către Domnul și-a ridicat glasul său „Doamne nu eu mânia Ta să mă muștr pe mine, nici cu supărea Ta să mă cerș” (Ps. 6 1), „măsură-mă, Dumnezeule, că ființele mele cu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea” (Ps. 50 1), „Doamne eu

rugămintea mea și nu intră la judecată cu robul tău” (Ps . 142 1).

15. Astfel și noi, fraților, să ne închinăm și să cântăm cu fața la pământ și să plângem, precum însuși David ne îndeamnă, în fața Domnului care ne-a zidit pe noi și ne-a chemat la pocălnici. La intrarea mântuirii, la pînăul pocălniciei și la mîntuirea de cuget. Fiindcă cel ce pe acestea nu le are, nu este auzit de Cel chemat în ajutor, nici nu este numărat împreună cu sfinții cei aleși ai lui Dumnezeu, nici nu i se binevestește fericirea viitoare prin cuvîntul Evangheliei, fiind despărțiți de binevoia duminicăstărilor chemare „fericiți cei ce plîng că acesta se vor mîngia”.

16. Dar care este cineva în afară de pîcaș ca să poată spune că nu are nevoie de pînă? Însă dacă acest lucru este de necreșut și mai ales rău, ca să nu spun cu neputință, chiar dacă omul ar avea patențe domoile, totuși pînăul acesta este vrednic de doli, după cum și cuvîntul nostru a arătat la început că acest pînă pînător de mîntuire poate avea și o altă pricină: căci s-au întinat ucenicii cînd s-a luat de la ei Cel singur cu adevărat bun, Mîntuitorul și Învîlătorul Mîntos, de vederea căruia și noi suntem lipsiți acum, dar nu numai de El ci și de harul cea cerească, întrucît am dat frîu liber pașimilor și ne-am îndepărtat de limanul cel nepătimitor, alegînd stîlcul acesta împănă și plin de suferință. Căci suntem lipsiți de vorbirea cu Dumnezeu față

cuare față, de împreună cîntarea cu îngeri Lui și de viața cea veșnică. Și care care vizitînd cumm ne lipsesc acestea toate nu ar plînge? Iar cel care nu vede aceasta, nu face parte dintre cei credincioși. Așadar, prin de Dumnezeu însuflaia învîlîturii, cînd ne vom vedea zicînd într-o atît de mare lipsă, ne vom plînge atunci pe noi înșine, fraților, și vom fi spălați de imuncțiunea păcatului prin plînsul cel după Dumnezeu, astfel încît să aflăm mila Sa, să intrăm în raș și să fim înzestrați cu viața și pomenita veșnică.

17. Fie ca noi toți să le dobîndim prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos căruia i se cuvine toată cinstea, slava și închinămintea, împreună cu Tatăl cel fără de început și cu Sfîntul și Bunul și de viață Făcătorului Său Duh, acum și pururea și în veci vecilor Amin.

Despre vindecarea celor doi orbi
Nu există credință cu adevărat
în afara faptelor de pocăință

1. Domnul nostru Iisus Hristos, în timpul vieții Sale pământești, în trupul (omenesco) pe care pentru noi l-a luat, trăind împreună cu cei de pe pământ, a vindecat pe mulți care erau orbi atât trupește cât și sufletește. Mai mulți decât atât dacă se va pune la socoteală și vindecarea orbirii cugetului, care este însoțirea de la necredință la credință, de la necunoaștință la cunoaștința lui Dumnezeu, atunci se va vedea că sunt fără de număr vindecările orbilor cele lucrute prin întruparea Domnului. Căci numai El este numărul celor fără de număr, El care cunoaște și firele de păr de pe capetele noastre. Și chiar de vom avea în vedere numai vindecările ochilor celor trupești, vom vedea că mulți au aflat vindecare de la Hristos: una numai prin cuvânt, alții doar prin atingere. Sunt și care s-au căzut la picioare și s-au apropiat de El, iar alții prin ungerea cu scapui și cu tînă au avut vindecare. Căci venind lângă marea Galilei, precum spune Matei, unde „mulțime multă” a venit

la El având cu ei ghiopi, orbi, muș, ciungi și mulți alți" (Mat. 15 29), pe toți cei care s-au aruncat la picioarele Lui i-a vindecat, încât se minunau mulțimea și L. slăveau vizitând pe muș vorbind, pe ghiopi umblând, pe ciungi slăbiți, și pe orbi vizitând.

2. Dar și când a intrat în Ierusalim călare pe asin, după profeție, prosfăv în chip preamănat de copii ca un Dumnezeu, i-a vindecat pe toți cei care au venit la El, ghiopi și orbi, precum mărturisește și Matei. Iar când a ajuns în Bethsaida, s-a așezat un orb, cum spune și Marcu, și L.-u chemat ca să-l vindece. Domnul i-a scos afară din casă, a uns cu scuipat ochii acestuia, și i-a pus mâinile peste el și i-a făcut să vadă, dar încă neclar. Apoi au rămas punându-și mâinile peste el, acesta a căpătat vedere lampede. Și tot astfel când s-a apropiat El de Ierihon, după cum spune Luca, a vindecat numai cu cuvântul pe orbul ce jehda lângă drum și cerșea, zicând către cel care cerea de la El vindecare „vizi”. Și ieșind din Ierihon, precum spune și Marcu, a slăbit ochii altui orb, Bartimeu al lui Timon, grăind către cel care cerea vindecare „fie pe după credința ta.” Iar în Ierusalim, vizitându-l pe orbul din rugăre, după cum spune Ioan, deși nu i s-a cerut aceasta, ci din mulțimea bunătății Sale, a scuipat în făclia și făcând umă, a uns cu ea ochii orbului, zicând către el „amergi și te spală în scăldătoarea Siloamului”.

Iar”. A mers deci acolo și s-a spălat, și s-a întors vizitând.

3. Iarăși și după ce a intrat pe copila moartă a anacoreului sinagoga, pe fiica lui Iair, precum am auzit astăzi din Sfânta Evanghelie a lui Matei, se găseau după El doi orbi care îl strigau „miluiește-ne pe noi Fiul lui David” Iar El mirând împreună cu ei în casă, ungându-le ochii și zicându-le: „fie vouă după credința voastră”, i-a vindecat. În afară de aceasta, știm că fărâ de număr este mulțimea celor nepomeniți, însă șase sunt cu toți cei amintiți în Evanghelii. Dar mai știm că nu numai cei din Iudeea, dar nici cei de prin împrejurimile Iudeii, care erau orbi, nu au fost lipsă fărâ de lumină. Pentru aceasta și Isaac, ca despre postul lui Moyses, mai dinainte a spus că se va trage de la Tatăl și de la Duhul Său „ca să propovăduască celor fărâdelege ieșare și orbilor vedere” (Is. 61, 1/LXX). Dar de ce nu spune profetul că a fost trimis să dea orbilor vederea, precum s-a și întâmplat, ci zice că „a fost trimis să propovăduască orbilor vedere”? Fundat Domnul nu a venit în primul rând ca să deschidă ochii trușei, ci pe cei ai sufletului, ochii duhovnicești care dobândesc vederea prin propovăduirea Evangheliei. Pe drept cuvânt, așadar, profeția spune că Domnul a propovăduit orbilor vedere.”

4. Precum ne îndeamnă pe noi Domnul să căutăm mai întâi cele duhovnicești, să lăguim-vă nu pentru hrana cea sticloasă, ci pentru hrana care rămâne

în viața cea veșnică”. Tot astfel ne-a propovăduit ca să lepădăm de la noi cele trupești și să căutăm pe cele folositoare sufletului. „Căutap împărțita lui Dumnezeu și toate celelalte vi se vor adăuga vouă.” Astfel a făcut și în privința ochilor, plecând cerurile și pogorându-Se pe pământ din iubire de oameni, astfel încât prin propovăduirea Evangheliei să ne deschidă ochii cei duhovnicești și sufletul să ne dăruiească vederea cea cugetătoare, a adăuga la aceasta și vindecarea ochilor celor nevăzători ai trupului. De aceea și există multă asemănare între cele două feluri de veden, între cea trupească și cea sufletească sau duhovnicească. Căci între orbi cei după trup sunt una care și-au câștigat vederea de îndată, precum acela cărora Mântuitorul i-a grăit cuvinte „vezi”, și de îndată a luat vindecare. Alți însă și dobândesc vindecarea puțin câte puțin, precum cel ce zice, înainte de a și câștiga vederea pe de-a-ntregul, că „văd pe oameni ca niște copaci care umblă”. Tot astfel sunt și dintre cei care primesc tămăduirea ochilor cugetător prin credință, una vine care o are fără îndoielă, precum s-a arătat mai sus, cu cel care într-o clipă, din vameș a fost arătat evangheliei, pe când alți, treptat, câte puțin, precum voacul acela dintre farisei, Nicodem, care-L vizita pe Domnul într-ascuns.

5 Și precum între orbi cei după trup unii au dobândit tămăduirea numai prin cuvânt, ca Bartimeu, iar alții prin lucrare, asemenea celor care în Betșaida

da li s-a pus pe ochi sculpat, fiindcă, pe cât se pare, ochi erau uscați, lipsiți de umezeala lor firească, pe care au primit-o prin dumnezeiescul sculpat. Căci privește pe orbul din naștere: acela nu avea ochi deloc și pentru acesta a și fost nevoie de rezidinta lor din pământ, primindu-i prin apă, care închisese firea (omenească), din dumnezeieștile degete. Apădat, precum între orbi cei după trup, erau unii care primeau vindecare numai prin cuvântul Lui, iar alți și prin faptă, la fel și între cei care primeau vindecarea ochilor sufletești, adică întoarcerea de la necredință la credință, precum am spus, sunt unii care aveau nevoie de minuni ca să creadă, iar alții, precum cei trimiși la Ioan ca să întrebe „Tu ești Cel Ce vine, sau să așteptăm pe altul?” (Mat. 11, 3), numai prin cuvânt au dobândit tămăduirea și deschiderea ochilor cugetători, crezând numai din auzire, asemenea cutăpății pe care Domnul l-a mărturisit ca întrecând în credință pe israeliți.

6. Cei despre care ne binevestește nouă scrierile Sfântului Evangheliei Matei, sunt dintre cei care au primit vederea trupească, fiindcă se arată că, orbi fiind, erau încredințați de vindecare și au crezut deslăvârși doar din auzire. „Plecând însuși de acolo, doi orbi se țineau după el, singuri și ascând. Măhănește-ne pe noi. Făcl lui David!” (Mat. 9, 27). Cum erau s-ar fi putut de El, cerind și încă cu singură, o aște de mare milă, vindecarea ochilor de orbire, dacă nu ar fi crezut? Însă se arată împede

credința orbilor și din cele ce urmează. Căci „plecând leus de acolo, doi orbi se pneau după El” dar ce înseamnă de acolo și pentru ce a pus evanghelistul acest cuvânt aici, și nu numai aici, ci și puțin mai sus, pentru că aici: „plecând leus de acolo, a văzut un om stînd la vînt, numit Matei”, care este același cu evanghelistul pe care l-a schimbat prin cuvînt. Fîndcă noi nu se pare că evanghelistul a vorbit astfel ca de la început să arate subiectul celor care ascultau că cele istorisite trebuiesc înțelese analogic: dacă cineva ar cerceta cu atenție, ar vedea sinoptic întreaga iconomie a întrupării Domnului și Sclăpării-lui, și căi de înțelegere, de presimțire și preamănuire este propovădită această pîdă.

7 Căci Domnul își avea stăluțul în Capernaum cîci se spune „venind, a locuit în Capernaum, lîngă mare”, iar acest stăluț încheie aici în întregime stăluțul cel ceresc și stăluțurile cea din ceruri. Din această pricină, Domnul zice în alta parte „iar tu, Capernaume, pînă la ceruri ai fost înălțat” Și așa cum a ieșit din casa aceea, la fel, prin faptul de a fi luat trup, Domnul a coborît din ceruri, plecînd de acolo. Dacă vei înțelege prin aceasta plecarea din cer, îl vei afla alegîndu-și pe apostoli și izbăvindu-ne de necurăția firii noastre. Dacă însă înțelegi că pleca din casa aceasta, din Capernaum, vei afla că cele spuse mai înainte prin tălcuire sunt adevărate prin lucrare: pe Matei din vînt și făcîndu-l apostol și pe femeia cu scurgere de sînge vindecînd-o

pe cînd pleca. Însă venind pînă și la fîca lui Iar, care murise, și prin învînta ei arătînd că El este biruința cea de viață făcătoare asupra morții. S-a întors iarși acolo de unde a plecat.

8 Așadar, plecînd și întorcîndu-Se de unde a plecat, a deschis ochii celor doi orbi care se pneau după El. Apoi, coborîndu-se pînă la moarte și prin propina învînta vîntului stăpînirea morții, iarși venind și plecînd de acolo, a deschis, precum este scris: mintea ucenicilor Săi ca să priceapă Scripturile (Luca 24 31) iar ei reșind, L-au propovădit în tot prutul acela, precum spune evanghelistul despre cei care orbi fiind, își redobîndiseră vederea și „reșind L-au venit în tot prutul acela” Vedea împede acum, scrisă aproape în întregime divino-umană iconomie? De aceea și zice de două ori „plecînd de acolo”, ca să ne glădim la ieșirea și revenirea Lui la cele înalte, și după chipul acestor ieșiri și intrări, prutul ieșirii din dumnezeiescui afar pînă la seara de jos, se întoarce iarși acolo de unde a ieșit.

9 Plecînd așadar, pe drum se pneau după Domnul orbi aceștia doi închînd cele două popoare, unul al iudeilor și celălalt al neamurilor. Singuri zicînd „miluiește-ne pe noi, fiul lui David,” arătînd că El era cel mai dinainte venit și așteptat. Iar Domnul plînd chipul propriei iconomie și încercînd credința orbilor săui, mai curînd, vîdînd-o, s-a fîat deoparte în tăcere pînă au intrat în casa din care la început au ieșit. Iar apoi a spus către ei „credeți că

pot eu face aceasta?" Iar aceia i-au răspuns „da, Doamne”. Nu i-a întrebat fiindcă nu şia, ci ca să facă anitotă celor ce nu şiau credinţa orbilor. Pentru aceasta, când le-a atins ochii, le-a zis: „fie vouă după credinţa voastră!” Şi i-au deschis ochii lor, mărturisind că s-au încredinţat cu adevărat că El este aia cum au crezut ei, Dumnezeu şi om. Căci ce om era fiul lui David, şi cu propriile mâini s-a atins de ochii lor, iar ei într-o clipă şi-au mărturisit. Ca Dumnezeu şi făcător al lumii a dat ochii celor dintru întunec.

10. Fiindcă nu venne încă timpul ca El să se descopere tuturor, lăsând aceia după pătimirea şi înverea Sa din moarte, le-a poruncit cu asprime să tacă despre cele întâmplate: „vedea că nimeni să nu ştie”. Însă ei „de îndată ce au auzit, L-au venit în tot pmutul acela”. Pe cât ne pare, dacă nu le-ar fi poruncit să tacă, ar fi devenit propovăduitori ai lumii întregi, prin puterea Lui. Apoi deşi L-a dat poruncă, nu s-au abţinut de a alerga în împrejurări şi nu au îndurat să nu-L propovăduiască. Astfel au fost luminat nu numai în trupul lor, ci şi sufletele lor în chip desăvârşit au fost luminaţi.

11. Apadar şi noi, fraţilor, să alergăm după El şi să fim următorii lumini, luminaţi la trup şi la suflet. Să ne îndreptăm spre stăruirea Lui şi în creştinătate. Să-L slăvim prin fapte bune şi să-i pregătim pe cei care ne văd slăvind-L. Să fugim de întunecul cel poornic care

este păcatul, pe care diavolul cel dintră l-a zărnit. Căci lumina aceea este soarele a toată dreptatea, înţelegerea, pacea, mila, îndurarea, dragostea şi a toată virtutea, făcându-i pătrunz Şrey pe toţi cei care i se închină. Iar ce este poornic lor se mureşte în întunecul răutăţii, iar El îi vedeşte pe cei care se apropie de acesta şi se arată plini de tot răul şi de toată învinovata, pe desfrânaţi, pe cei ce în mine răul, pe răbunitori, nemulostivi, pe cei ce umblă în neorânduială şi pe răpitori. Dar i punte om cum voi deosebi pe cel credincios de necredincios? Pe cel luminat de unul fără de lumină? Sau mai curând să-mi spun cum voi deosebi pe unul botezat în numele lui Hristos şi aşezat împreună cu El, de cel nebotezat, care stă împreună cu diavolul răd? Oare nu din curvie? Oare nu din fapte? Oare nu după felul de viaţă?

12. Dacă cineva se aseamănă într-unele din acestea cu cei neilluminaţi, inclind totuşi că este botezat în numele lui Hristos, face parte neînţelept fiind din ceia celor despre care Apostolul i pune „Pe Dumnezeu îi mărturisesc că-L cunosc, dar prin faptele lor îl slăduesc, fiind spurcaţi şi fără de credinţă şi stinzi de toată fapta cea bună” (Tit, 1: 16). Unde îi vom rădudi pe cei care se aseamănă cu Dumnezeu şi unde pe cei care-L slăduesc? Pe prima, cu cei credincioşi. Dar pe cei care cu fapta îl slăduesc? Cu cei necredincioşi. Dar pe cei care-L mărturisesc doar cu buzele? Cu adevărat sunt făra-

nici și se aseamănă unei fiare nelinghele. Dar prălmintul a dezlegat și dificultatea aceasta: "va plăni Domnul ficlăruia după faptele sale" Înșuși Domnul îl arată a fi nebun pe cel care aude cuvintele Lui și nu le face. Sfântul Pavel însă, chemat din cer pentru a fi Apostol, zice: "Domnul va da celor care caută slava și cinstea și nestricăciunea, prin strălucirea în fapta bună cu răbdare și viață veșnică, dar măne, fume, necaz și străimorare omului care săvârșește răul" (Rom., 2, 7) Și scrie: "Fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepți la Dumnezeu, ci cei ce împlinește Legea vor fi îndreptați" (Rom. 2, 13) Apoi "și Tu care te lauzi cu legea îl necinstești pe Dumnezeu prin călcarea Legii" (Rom., 2, 23)

13. Deci, fraților, apa cum înșuși Pavel e grăit către iudei că "slăvirea împrejur este de folos decât păzești legea, înăi dacă ești călcător de lege, slăvirea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur" (Rom., 2, 25) nici către noi nu a vorbit altminteri, căci credința folosește dacă cineva petrece într-o cunoștință și se curăță prin măntuire, poclăniș și împlicarea pe care o săvârșește față de Dumnezeu, la dumnezeiescul Botez și dacă este dăruitor cu fapta, iar dacă în conștiința lui este necredincios și împlicarea e lăsat-o deoparte, credința se se face necredință. Cum am crezut că cei care au primit Botezul sunt măntuiți? Mai cu seamă, fiindcă L-am auzit pe Domnul zicând: cel ce crede și se botează se va mântui, iar cel ce nu crede se osândește (Marcu,

16, 16) Așadar, Domnul e spus acestor două lucruri, care sunt adevărate prin sine: a crede și a se boteza, dar este peste putință ca acela care nu vrea să se boteze să fie mântuit, chiar dacă ar spune că are credință, și tot cu neputință este ce acele care nu crede să fie mântuit, chiar dacă ar fi botezați. Înăi s-ar putea zice că orice botezat este și credincios. Dar va auzi atunci de la Apostol: "arată-mi credința ta din faptele tale" Căci și Domnul pune împreună credința cu dumnezeiescul Botez, legând poruncile lor Sale de Botez. Mai înainte e zis ucenicilor: "duceți-vă în toată lumea, propovăduind Evanghelia la toată făcătura", ca apoi să edaure: "cel ce crede și se botează se va mântui".

14. Ce spune, deci, în Evanghelia propovăduită de cei timpuriși pe care este de trebuință pentru a crede astfel înăi fapta să se pornească cu cele ezrene? Cel care primește poruncile lui Hristos le împlinește și le ține. Îl asculte, fiindcă prin răbdare și printr-o viață străimorantă și aspră poate să dobândească mântuirea. Iar dacă dreptatea noastră nu va fi mai mare decât a cărturarilor și fariseilor, nu vom intra neodocum în împărăția lui Dumnezeu, acestea fiind cele pe care le-a rânduit lor spre propovăduirea Evangheliei.

15. Așadar, cel ce se străduiește să țină dumnezeieștile porunci, crede cu adevărat, iar cel ce nu se străduiește să le împlinească și să le țină, nici nu crede că pășubește din faptul că nu le ține: nici nu

se întoarce prin poclănji la pășunea dumnezeieștilor porunci, și nici nu va sta împreună cu cei boștași. "Căci pe acela îl va tăia de la Sine și partea lui cu cei necredincioși o va pune". Înăi aceasta este încă o avertințare pentru noi, fiindcă Stăpânul nostru cel iubitor de oameni ne primește poclănja, însă pe unde i-a desplăși locă de atunci, pentru înțeleptrea noastră, și i-a arătat înstrănași nu numai de înrudirea cu El, ci și de înrudirea cu Avraam, inclind călăre ei: "voi sunteți de la tatăl vostru diavolul și poftele acestuia vor să le faceți", și iarăși: "dacă ai fi fiu al lui Avraam, ai face faptele lui Avraam". Că aceștia erau din neamul lui Avraam, cine nu știe? Dacă înstrinarea din cauza faptelor și a felului vieții i-a desplăși de nașterea după trup, iar pe fiu cel după sînge i-a făcut să nu mai fie recunoscut ca fiu, cum să nu ne înstrălineze pe noi, care nici nu suntem din neamul cel după trup al lui Hristos, neasemnarea cu El prin faptele și prin purtarea noastră, cum să nu ne înstrălineze de conștiința noastră de fiu al lui Dumnezeu și cum nu să nu ne aducă pierderea cu cel potrivnic?

16. Înăi și Domnul cel iubitor de oameni a socotit că aceasta este vrednică de a fi spusă, și noi îndrăznim să vi-o spunem, căci sunteți în asemenea patam, ca să nu slăvirăm unele ca acestea, pentru a nu pătim în urma lor, ca să nu ne facem răspunzători la dreapta judecană pentru cei pierduți la sfârșit, ci dimpotrivă să stăruim în roadele noastre de po-

clănja și să ne facem asemenea Fiului lui Dumnezeu, care poate cu puterea. Să să ne preschimbe din nevrednici în vrednici și să ne facă prin El fiu al Tatălui celui Preasfânt, măgănton și împreună-măgănton cu El al slavei și al împărăției Tatălui Său.

17. Pe care fie că și noi să o dobîndim, într-u Domnul nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în veci vecilor Amin.

La săvârșirea hiansei din prima zi a lunii august

1. „Dumnezeu nu a făcut moartea, nici nu se bucură de pierrea celor vii” (Înțelepciunea lui Solomon, 1.13). Iar dacă Dumnezeu nu a făcut moartea, și nici nu este El pricina rețelor care sfârșesc eu moartea, de unde stăruie astfel neputințele și boli și toate celelalte neplăceri din care ni se trage și moartea? De unde vine moartea? Ea își are obârșia în neascultarea noastră dintru început față de Dumnezeu, în călcarea porunci pe care ne-a dat-o, în păcatul strămoșesc săvârșit în noi. Astfel începe boala și neputințele, greutățile suferințelor de tot felul, toate vin prin păcat. Când din pricina aceasta am fost îmbolnăviți cu tunicile de piele, care sunt însoțiți trupul acesta bolnăvicios muritor și îndelung chinat, și ne-am sălășluit în lumea aceasta trecătoare și pieritoare și am fost osteniți să trim o viață nefericită și plină de patimi. Apoi, boala este ca o potecă aspră și greu de urcat pe care păcatul a adus-o neamului omenesc, iar ultimul popas pe această cale și ultima găzduire este moartea însăși.

2. Nu numai că Dumnezeu nu a făcut moartea, ci a încercat chiar să o împedice să existe, dar fiindcă El l-a zidit pe om ca pe o ființă cu voie liberă, nu se cuvenea ca El să-l oprească de la aceasta, ca nu cumva prin lucrarea Sa să-l lipsească pe om de voia liberă pe care i-o dăduse. Dar în marea Lui bunătate și înțelepciune a găsit cum să-l împedice de la moarte și cum, în același timp, să-l plăteze voia liberă. Cum a făcut aceasta? Pe bună dreptate când l-a zidit și a dat viață, a zidit totodată în el dorința de a se înveciati și pentru ca mai dinainte să-l ferească, l-a adus la propria Lui voie de viață ficitoare: i-a dat poruncă și i-a spus împede căva mun dacă va apuce să părăsească porunca cea de viață ficitoare. Și va fi o moarte nu numai trupească, ci și a sufletului, căci a ze către protopărinți noștri „În ziua în care veți mânca din pomul cunoașterii binelui și răului, cu moarte veți muri”. Vedep, nu le-a zis aceasta în chip de poruncă, ci le a spus simplu „În ziua în care veți mânca veți muri”. Căci porunca Lui este năperea tuturor ființelor, fiindcă El însuși a poruncit și s-au zidit dar moartea nu a adus-o El într-o ființă, ci doar a prevesti că va veni din călcarea porunci, zicând să nu mâncați din pom, pentru că „în ziua în care veți mânca, veți muri”, astfel încât subind porunca, să se ferească de călcarea porunci ca nu cumva să cadă în moarte. Fiindcă atunci nu a vorbit despre moartea trupească, ci a vorbit împede de moartea sufletească, pentru care prezintă [protopărinți] nici nu au

muri trupește în ziua în care au gustat din fructul opri.

3. Dar ce este moartea sufletului? Moartea sufletului este părăsirea de către Dumnezeu. Așa cum în prezența luminii înuntenicul nu există, iar dacă lumina părăsește locul, se naște și înuntenicul, firii ca să însemne că înuntenicul își are obârșia în lumină, ci în lipsa luminii, în umbră, este cu neputință ca moartea să fie și ea prezentă în Dumnezeu, care este însăși viața și viața tuturor viețuitoarelor, mai cu seamă a celor ce viețuiesc dumnezeiesc. fiind prezenti deci în sufletele noastre. Înși când Dumnezeu îl părăsește pe om, atunci apare și moartea, dar nu avându-și obârșia în Dumnezeu, ci în părăsirea Lui, care este părăsirea.

4. Dar cum poate să nu fie în suflet Cel ce este prezent pretutindeni și nu lipsește de nimeni? Fiindcă mai înși sufletul îl părăsește de bunăvoie, și pentru că l-a creat cu voie liberă, Dumnezeu nu va impus nimic, astfel încât noi înșine suntem pricina pentru părăsirea noastră de către Dumnezeu, iar nu Cel Ce ne-a zidit pe noi. Părăsindu-l de bunăvoie pe Cel care ne-a zidit ipre viață, Care este pururea atotprezent, pe Sălbătul Cel prin Sine însuși de viață ficită, noi suntem, așadar, omi ce am zămislii propria noastră moarte, întocmai celor care în miezul zilei, dacă închid ochii, se lipsesc de bunăvoie de lumină, deși cel ce luminează este prezent. Căci lăsând de o parte sfatul cel bun și fiind părăsind de

Dumnezeu prin desprigirea și libera noastră desprigire de viață, am primit în schimb sfatul cel de moarte purtător, uoșător al lui satan, și ne-am sălășluit prin aceasta cu el, având dulbul mort, asemenea celui care mai întâi L-a pălănit pe Dumnezeu, devenind prin el însuși diabolicul morții pentru noi, dar mă gândesc chiar și la moartea sufletească care așteaptă ori de câte ori (sufletul) este desprăgit de Dumnezeu, după cum spune și Sfântul Pavel deși trăiește, sunt mort. Căci mai rea decât moartea este o viață desprăgită de Dumnezeu: sufletul, nelucrând nici unui bine, devine în mod necesar lucrător a lui răul, care este distrugător prin sine și prin care este tras el însuși către cele mai de jos.

5. Dar poate mulți îl învinuiesc pe Adam, pentru că de ușor s-a încrezut sfatului celui rău. Mă gând la o parte dumnezeiască poruncă, precumându-ne nouă moartea printr-o astfel de lepădare. Dar nu este același lucru a încerca să gușă dintr-un fruct uoșător și a dori să rămâni din el după ce ai aflat că te poate omorî. Mai vrednic de ocară este cel care după încercare este încă atras de stravi și țării către o moarte nenorocită, numai din pricina sa, decât cel care, mai înainte de a încerca, a făcut aceasta și a suferit urmasa. Căci Adam, mai înainte de încercare, fiind încrezător sfatului celui rău, a calculat sfatul și porunca Celui Bun. Dar fiecare dintre noi conștient să facem aceasta, vai, chiar după încercare și sălășluirea celui opoziție. De aceea, fiecare

dintre noi este cu atât mai vrednic de ocară și de osândă decât Adam. Fiindcă pentru noi nu mai există acel poroc, și nici nu am mai primit porunca lui Dumnezeu care ne oprea de la a gusta din el. Și nici mâinile de atunci nu se mai află la noi. Dar porunca lui Dumnezeu este și azi valabilă pentru noi, pentru cei ce cred în ea și trăiesc potrivit ei: vînd îndreptarea tuturor păcatelor, slobozînd fiind de blestemul și osînda strămoșilor. Iar pentru cei care azi o lasă deoparte și preferă acestora sfătuiră și îndemnul celui rău, s-a rînduit de către Dumnezeu învinerea în gheena focului pregătit și rădăcină diavolului.

6. Dar ce poruncă ne-a dat Dumnezeu astăzi? Poartă al celui lucru de căpetenie este de a nu ne alege cu nici un preț de cele opoziție. Căci dacă am fost lepădați din sălășlul hranei celui dumnezeiesc și cu dreptate am fost alungați din raia lui Dumnezeu, și apoi am căzut în această prăpastie, sălășluindu-ne în ea, și am fost osîndiți să petrecem cu dobitoacele fără de minte, cu cîtă mai mult nu vom fi osîndiți și lăsați fără de rădăcină de Dumnezeu, după ce El a venit la noi, pentru a ne chema la raia, însuși prin dreptate aducîndu-ne dreptate, mai curînd bine: vînd a veni la noi din nemăsură, rubru Sale de oameni și bunătăți Sale, pentru mulțimea mîrilor Sale, pogorîndu-Se pentru noi și rădăcină. Se om după chipul nostru, afară de păcat, ca să ne învețe ceea ce este asemenea cu Cel Asemenea și să ne înmănușeze în chip preșălă, ca să ne aducă sfatul mîntuirii.

soarei pocănte și porunca "pocăți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor" (Mat., 4 17) Căci înaintea de întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, când cerul era despărțit de pământ, departe de noi era și împărăția cerurilor, iar când împărăția cerurilor s-a sălășluit întru noi și a binevoit să se unească cu noi, pe drept se zice că s-a apropiat împărăția cerurilor de noi toți.

7. Mă rog, fraților să ne pocăim, așadar și să arătăm roade vrednice de pocăință ca să merținem împărăția cerurilor să o facem apropiată nouă și să nu ne depărtăm de ea prin lucrarea faptelor răuă. Lumina cea neînserată ne-a răscălat să călătorim deci către lumina Lui prin faptele cele bune. Iată, eu s-a arătat nouă viața cea veșnică. Să o căștigăm prin vorbă, după putere, căci Hristos care ne-a fectat pe noi, a venit la noi. Să alergăm și noi la El din tot sufletul. Să fugim de nenorocirea celor care s-au sălășluit în întunec și în umbra morții. Să înțelegem și să ne zădărim sufletele prin faptele de pocăință, cu eger smerit, prin înținare și plinătate. Juhomizesc, cu inimă blândă și plină de milă, care subiește dreptatea urmând curăpa, plină de pace răbdătoare în necazuri, căreia să i placă prigonire, ocara și defăimarea mai presus de adevăr și dreptate și în chip drept să îndure relele plămuri și nedreptățile. Ascultând de Cel ce zice "Fecioară cea săracă cu duhul, căci a lor este împărăția cerurilor, fecioară cea ce plâng căci aceea se vor mângâia, fecioară cea

blănat căci aceea vor moșteni pământul, fecioară cea flămândă și însetată de dreptate" și toate cele urmeză.

8. De aceea, zicând "Fecioară cea săracă", Domnul adaugă "cu Duhul". Pentru a deosebi sărăcia fecioarei de cea nenorocită, și pentru a cuprinde în puține cuvinte toată sărăcia care este fecioară, și mai mult decât atât, pentru a ne arăta pricina fecioarei sărăciei fondul duhului este cel ce plămănește mai întâi, adică având bunătate și iubire de Dumnezeu, ne face și pe noi fecioare dar sălășluind răul și fiind urât de Dumnezeu, ne face nenorocită. De aceea, Domnul nostru a statoinat de la Duhul începutul a toată fecioria. Trei sunt chipurile sărăciei: una este după starea vieții și după avuția fecioriei, care este strimtorarea, lipsa de cele necesare traiului și căreia i se opune bogăția, după pilda "bogăție și sărăcie nu-am da mie" (Psalm, 30 8). Alta este sărăcia, după trupul fecioriei, când petrece o viață înfălșată în rugăciune și postare aspră, cu puțină hrană, după cum spune psalmistul "genunchi au slăbit de post și trupul meu s-a micșinat din lipsa undelemnului" iar alta este sărăcia prin plăcere și prin îngrădirea egerului și a sufletului, care și este smerenia duhului și sufletului nostru, căreia îi să împotmăvă mândria.

9. Așadar, primele două chipuri ale sărăciei, a trupului și vieții dacă sunt însoțite în suflet de un eger smerit, sunt vrednice de feciorie. Dacă însă sunt despărțite de smerenie și unite cu mândria, sunt cu adevărat pline de nenorocire. Căci cineva este

sărac cu viața și cu trupul fie de bunăvoință, fie de nevoie. Dacă cineva este sărac de nevoie, acela mare o bună nădădă în suflet (smereală), căci nu poartă cu ușurință povara sărăciei, întrucât este sil și cîrtește împotriva lui Dumnezeu, a dreptei Lui păreri de grijă, ca și cum n-ar fi astfel, deprejund în multe chipuri pe oameni, nepunându-și nădădă în Dumnezeu, de care numește vrednicul nu a fost rănit, dar nici nu se înfrîncează de la chehuță, și nici nu vrea să trăiască din munca mîinilor sale sau să opereze cu smerenie de la cei ce au din belșug, ci este hoț, prădător, tâlhar de mormine, răpitor sau înșelător, înșelător, mincinos, făgăduitor, arătînd peste măsură înguștea cea slugarnică față de cei înșelători, cu dorința de a câștiga ceva dintre alți lor. Care nu este nespui de nenorocit un sărac de sărac și nu este cu alții mai diferit de cei pe care Hristos s-a înțeles.

10. Dacă ar căuta cineva spre săraci cei de voie, dar care nu fac aceasta cu smerenie, ci mai curînd din mîndrie, nici pentru sărăcia duhului cea vrednică de lăudă, lăpîndu-se de hrană și de bogății, se fac asemenea cu demonii. Căci una ca aceea cad prin mîndrie și sunt suferințele săraci. De aceea, și Domnul zice „Fieți-vă cu săraci cu duhul”, adică cei care în adîncul cîrului suferinței lor se smeresc și dobîndesc sărăcia duhului din înfrînarea trupului pe care o socotesc mai de domi decât agonizarea omîinilor bogății. Cei care însă ajung de nevoie la una dintre aceste stări, prin răbdare și aducînd

mulțumire lui Dumnezeu pentru toate, se fac asemenea săracilor cu voie și izbăvesc banii unor ca aceea le aparține împărăția cerurilor.

11. Să ne veduăm, fraților, ca să devenim și noi săraci ca aceea, ca să ne agonisim împărăția cerurilor, iar dacă nu alegem să devenim astfel de săraci, atunci măcar prin înțelegere și prin danile pe care le facem să devenim părtași unor astfel de stări. Să ne facem prieteni din nedreptatea lui Mamonă, adică din ceea ce ne este de prios, fiindcă alții vor avea în viața noastră, căi vor aduna din viața noastră, astfel încît, cînd ne vom muta de aici, acei săraci și ne primească și pe noi la cele veșnice fie și numai pentru acestea. Așadar aș vrea mult acum să dezbătu pentru voi, fraților, și stăruie celordăle fericiți din Evanghelia Domnului, însă timpul nu ne permite, iar cuvîntul pe care vi l-am promis de la început trebuie să fie continuat în timpul care a mîrșat, căci am început să vorbim despre faptul că Dumnezeu nu a zădărniciat, nici bolile, nici neputințele și am arătat aceasta cu privire moartea sufletească al cărei centru este în primul rând păcatul.

12. Acum trebuie să cercetăm și să înțelegem și despre moartea trupească, care îi este originea? Căci Dumnezeu fiind veșnic și proptea a toată veștirea, alie sub vreme, căi și în veacul veacului, și mai mult decât alie, fiind unora veștirea veșnică celor asemenea cu Dumnezeu, noi nu a făcut, noi nu a dat moartea trupească, și nici nu a rănduit-o mai dinainte. Iar

dacă Dumnezeu n-a zidit-o, atunci El nu este pricina bolilor trupei. Atunci, de unde aduce neputința trupei și boli al căror sfârșit este moartea trupei? De unde, așadar, această moarte? Când vî și veți înțelege. Șarpele cel înșelător și începător a toată răutatea, fiind de la început și prin sine înșuși mișcat spre rău, este lipsit de bună și adevărată viață, fiind lepădat de aceasta pe drept, pentru că s-a deplănat de ea și a murit cu duhul, dar nu după ființă, fiindcă moartea nu este ființă, ci prin prinderea adevăratei vieți. Însă diavolul cel înșelător nefiind zidit de la început pentru rău, singur pe sine s-a făcut duh aducător de moarte și prin viclenie, via, l-a tras pe om la pălăma cu propria lui moarte.

13. Fiind în același cuget cu satan, protopărinții neamului omenească, desăpărîndu-se de cunoștința Ziditorului, au fost lipsiți de strălucirea cea de sus, de veșmîntul cel luminos și via, și s-au făcut morți, via, precum satan, morți cu duhul. Iar satan nu numai că este duh mort, ci la și ucide pe cei care se apropie de el, căci celui care s-au împănîșit de moartea sa li s-a dat ființa unui trup. De aceea, sfidul cel aducător de moarte a fost pus în lucrare și satan a transmis și trupurilor duhurile morți, devenite moarte și de moarte făcătoare. Și cu adevărat trupul omenească ar fi fost pe dată nemorț și s-ar fi întors în pămînt dacă puterea de grăi și dumnezeiască putere nu l-ar fi pălînit înșel, dacă Cel ce ține

toate nume cu cuvîntul nu ar fi întărit pedeapsa. El a nădat și a murat, precum am spus mai înainte, pedeapsa asupra trupului muritor, pentru ca să o poarte, și a rînduit ca, pentru mulțimea robilor Lui de oameni și din adîncul înțelepciunii Sale, să lase pentru viitor înfrînșarea ei cu fapta. Căci a grăit către Adam: "dacă ai mîncat din pomul din care și-am poruncă să nu mîncîci, te vei întoarce de unde ai ieșit, însă după multă vreme" adică după răstimpul vieții de aici, iar apoi a adăugat, "cîl pămîntu ție și în pămînt te vei întoarce", dar nicicum nu a rînduit aceasta de mai înainte, ci doar a venit mai dinainte încercînd să preîntîmpine, dar fără să împiedice, pe bună dreptate, călcarea poruncii. Vedea că și moartea trupei nu vine de la Dumnezeu, ci din păcat și de la suferința lucrării al păcătoșului, și de la șarpele cel răpitor care unește pe cu viclenie pentru păcat. Așadar, și bolile trupei vin tot prin păcat.

14. Pentru aceasta, cel înșel care s-a îmbolnăvit cu trupul, cu care Cain a intrat în neîncetată tulburare tot în urma păcătoșului a apăs la înclinarea voinței spre rău, căci tulburarea aceasta căreia, medicu îi spun spasm, este o mișcare necontrolată în toate mădularile trupului, legată unele de altele și prînd împreună părțile trupului, care din lipsa umorilor fi-regi, ruci nu se lălmăduște prin înșelăciune, nici nu primește vreun altfel de vindecare. Așadar, Cain lăsînd la o parte legătura care eosi a prin fire cu

propriul frate, și întorcând dragostea în ură, care s-a născut din pozmă și a sfârșit cu uciderea, palma vorbii luctând împreună cu pozmă, a fost pedepsit cu o boală nevindecabilă prin care se îngroașă venele și măduvele oaselor, care strân legătura trupului.

15. Vedep împede că nu numai moartea, ci și bolile și neputințele trupului își au începutul în păcat? Aceasta și Domnul arătându-ne în Evanghelie, atunci când avea să vindece pe slăbănogul din Capernaum, adus la El de către patru oameni, i-a grăi lui zicând „Fule, vertare sunt păcatele tale”, indicând și îndepărtând slăbănoga și pricina bolii, și aducând apoi vindecarea. Iar celui care în Ierusalim elices lângă scăldătoarea Vizezda, după vindecare va grăi „Astăzi te-ai făcut sănătos: să nu mai păcătuești, ca să nu-ți fie pe mai rău”. Dar și Sfântul Pavel, văzând că înșurătorii bolilor sunt din păcate, a zis despre cei care, nevindecabili fiind, vin la cina cea de taină și colindă își măslănească pe brau: “pentru acest motiv înse voi sunt mulți slăbiți și neputincioși și vrednici de moarte.” Iată și nedisvărșirea fim mărmoură, de la care orice boală își are în întregime pricina, își au începutul tot în păcat. Rău cu totul sunt cei care suferă pentru slava lui Dumnezeu, precum orbul cel din naștere vindecat de Domnul.

16. Apadar, iubirea de oameni a Părinților celor purtători de Dumnezeu, fiindcă vrea este dintre cele patru anotimpuri cel mai prețios bolt, și aceasta mai ales în august, adică luna aceasta (cică se înfier-

blăne în noi matema de la căldura primă și de la arși, totul din cauza a două dintre elementele care se află înăuntrul nostru și se împrie în noi trupul, făcând de prios celelalte elemente și producând boala), apadar, iubirea de oameni, cum ziceam, a Sfîntilor Părinți văzând timpul acesta aducător de boală, a dădus pentru desăvârșirea noastră aghasmi, pentru ca fiind acum sfîrși cei care înaintază în credință, să rămînem mai presus de pîcat depărtînd de la noi înșine bolile totodată învălîndu-ne ca dacă apare boala să nu alergăm la vrăjitori și la vraci și ghicitori și îngelatori, ci la Dumnezeu și la mălocirea sfîntilor Lui, să alergăm la cei aștoroși Lui, care prin viața lor sfîință sunt mai presus de noi și au mai mult înțeles la Dumnezeu decît noi, la rugăcîndu-ne, cererile și slujbele lor. Pentru că cei care alergă la vrăjitori și la vraci slăbăduiesc că Dumnezeu există, și la diavolul alergă și își ucid sufletul. Iar când este vorba despre bolile nevindecabile, de la acestea se merge și moartea. Ohoia, cînd Ahab a căzut bolnav, după cum este scris, a alergat la idolul Firtenilor, căci scrie că au idolatri, ghicitori și vrăjitori. A între, apadar, acest fiu al regelui Ahab ca să afle de la idoli despre boala tatălui său. Întîlnindu-se pe cale cu cei înmăgi, profetul Iiz le-a spus: “Oare nu mai este Dumnezeu în Israel, de mergeți voi să căutați sprijin la Baal, idolul Firtenilor? Acestea zice Domnul: din puțul în care acum

te-ai ucigat nu vei mai coborî, ci ea moarte vei muri' (IV Regi, 1:3)

17 Vedep că cei care caută să afle sau să primească ceva de la vrăjton și ghicitori, lasă la o parte faptul că Dumnezeu este în noi însuși și prin aceasta roadește în ei moartea, mai cu seamă moartea sufletului, de la care vine apoi și cea a trupului. Iar cel care aleargă către Dumnezeu și către sfinții Lui, în neaștin și boli trupesti, dacă i se întâmplă lui, este dezlegat din neaștinile trupesti și de boli este ușurat, și pururea capătă ispitare păcatelor și simțare sufletească. Astfel, Apostolul și ruda Domnului Iacob, zice „este cineva dintre voi bolnav? Să cheme preoți Bisericii și să se roage pentru el, și ungându-l cu untdelemn în numele Domnului și rugăciunea credinței îl va mînea pe cel în suferință și îl va ridica pe el Domnul, și orice păcat va fi iertat și se va vîrta lui. Dar trebuie și voi dimpreună să conlucrați cu rugăciuni pentru voi înșivă, prin însoțire la Dumnezeu, prin mărturisire, prin înclătăm, și prin celelalte fapte ale pocărniei, căci mult poate rugăciunea sfîrșitoare a dreptului” (Iacob, 5:14).

18 Fie ca și noi toți să ne izbăvim de toate chinurile atîr trupesti, că și sufletești trăind acum în cămășare, să petrecem timpul acestei vieți cu ușurință, și ajungînd la capăt să ne facem părtași feteiței veșnice și fără de prihană vieți, și deslășiri neplăcătoare și slobodă de suferință, întru Hristos

Doctorul și Dumnezeuul sufletelor și al trupurilor noastre. Căruia I Se cuvine slavă, cinstea și închinăciunea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt în veac veacilor Amin.

La Evanghelia după Matei
a celei de-a noua duminici
Despre ispite

I. Iacob, fratele Domnului, zice „mare bucurie și socotă” frașilor când cădeș în felurte ispite” (Iac. 1.2-3). Nu a zis doar, bucură-vă, ci „mare bucurie și socotă” îndemnându-ne, nu să fim neamurion în fața felurteilor suferințe, căci acest lucru este cu neputință, ci să avem gândul, plăcut lui Dumnezeu, al pășinării de sine. Dar a zis mare bucurie, căci aceasta este lucrarea celei mai mare și neamurate deslăvirii, cu atât mai mult când suntem în ispite de multe feluri. De ce a spus aceasta? Fendcă prin răbdarea ispitelor ne înțărăm, devenim mai vrednici în cele ale lui Dumnezeu, dar nu numai atât, ci ne și înțeleptim din unele ca acestea, căci astfel zice și înțelepciunea lui Solomon despre sinț „a-a încercat pe ei Domnul și i-a aflat vrednici de El” Dar care nu a fost vrednică de toată bucuria ispite a-cesta pentru ei? Acelăși lucru și Dumnezeu către Iov grănd, la upurat de înțărarea la vreme de ispită: „mă vei osindi pe mine ca să-ți faci dreptate?”

De ce i-a spus Dumnezeu acest cuvânt? Și-am fost de folos pe, care ai arătat credință în Mine, având sănătate, cinste și bogăție, și te-ai arătat drept, folosându-te de toate acestea după voia mea. Care și le-am dăruit fiindcă am voit așa, dar când acestea au fost laute de la tine și împrăgnae, și-a fost de folos ca să-ți arăt credința ta în Mine în boală, în deflămare și necinste, și te-ai arătat atunci drept, zicând: „dacă am primit cele bune din mâinile Domnului, care nu voi răbda și pe cele rele?”

2 De unde răbdarea în apăs? Din arătarea credinței în Dumnezeu. Dovadă pentru aceasta sunt cei apăs dintr-o credințioasă. De aceea, și ruda Domnului, Iacov, îndemnându-ne să ne bucurăm când cădem în vreo ispită, a adăugat că „încercarea credinței voastre lucrează răbdarea voastră”, iar „răbdarea să-ți aducă lucrul și deslășuirea” (Iacov, 1:3-4). Nimic să nu scurtez din faptele tale de virtute, fiind stăpân de înmulțirea ispitelor, ci cu răbdare să dobândești deslășuirea virtuții. Dar omul nu se deslășuiește numai prin cele nedrepte, ci și este de folos să le dobândească și pe cele bune care sunt înțelepciunea, dreptatea, dragostea de Dumnezeu și de aproapele precum și cele proprii acestora și toate acestea ne sunt folositoare pentru deslășuire. Pentru aceasta a și adăugat scriind acest Apostol către noi „răbdarea voastră să-ți aducă lucrul și deslășuirea, ca să fii deslășuit și înțep și întru nemurire lipsit”, spunând aceasta desigur, fiindcă dacă voi și arătați credința voastră deslășuită în Dumne-

zeu, nu este de ajuns numai să răbdați în chip deslășuit pe cele drepte, ci trebuie ca voi înțepți prin acestea să lucrați în chip înțelept în Dumnezeu chiar dacă ar fi grele, căci unind fapta cu pătimirea pentru bine omul se deslășuiește în Dumnezeu.

3 Cum de nu a spus, care, să vă bucurați când lucrați virtutea, ci a zis să vă bucurați când sunteți în ispită? Fiindcă atunci când lucrați virtutea, de la noi este aceasta și este în puterea noastră a o câștiga, iar când cădem în ispită nu este de la noi. Apoi, în afara unora ca acestea, nu este deslășuire sau arătare a credinței în Dumnezeu, iar cel care, alergând către deslășuirea credinței se bucură [în ispită] ca de o mare izbândă, prin aceasta și dobândește deslășuirea. Căci celor deslășuiți în credință le este de folos [ispita] pentru arătarea deslășuirii lor, iar cei apăs se folosesc pentru dobândirea deslășuirii, astfel încât, în timp preamunat, îi aduce și pe cei nedeslășuiți la deslășuire. Ceea ce se înțelege limpede și din cuvintele Evangheliei care s-a citit astăzi.

4 Am înțeles mai sus pe acestea pentru dragostea voastră. În vremea aceea, Iisus a venit pe ucenici să urce în corabie și să treacă înaintea Lui pe celălalt țărm, până ce El va da drumul mulțimilor și dădând drumul mulțimilor, El s-a suit în munte să se roage singur. Pentru ce face în vremea aceea? Pentru [a desemna] vremea când a sosit Domnul cu cinci păini și doi pești pe cei oinci noi de oameni cu tot cu copii și femei, căi încă și douăsprezece coșuri

pline cu firmament au adunat, precum am auzit în duminica trecută la Biserică.

5. De asemenea, cineva ar putea fi nelămurit pentru ce anume Domnul s-a sărit pe ucenici să urme în corabie. Trebuie spus că a rânduit cele ce au urmat, slăvindându-Se pentru lucrarea pe care a venit să o împlinească pe pământ. Iar eu chiar dacă nu cu tot dinadinsul susțin aceasta socotesc așa, voind să dau o pildă tuturor prin fapte deslășuite bune, și arătăm cum trebuie să fim cu mulțimea, dar pentru folosul suferințelor și al trupului, mai rămăsese să arate cum trebuie să fim cu Dumnezeu, cum să ne înfrângăm înaintea Lui cu mîntes liberă de toate cele de jos și cum trebuie să stădem spre El în deslășuirea singurătății și retragerii în pustie și în înțepa care vine de la acestea. Apoi ne mai învață la timpul potrivit că este un lucru bun retragera în pustie și singurătatea, pentru rugăciune și învingătoare, și astfel a urcat în munte, ca să se roage singur. Iar ucenicii care doreau să fie cu El pururea, cu greu s-au desprins, și cum ar fi urcat singur pe munte dară nu i-ar fi silit să urce în corabie și să se ducă pe celălalt pământ?

6. Este însă și altceva de văzut de aici: căci și aceluși, precum stăruie, după ce a tîlmăcit și a povăluit și îndesului mulțimea prin puterea Sa, slobozînd-o și urcîndu-Se în munte, a sîrit pe ucenicii Săi să umble pe mare și prin valuri, ca și mai târziu, după ce prin întruparea Sa a slăvit firea noastră

și a povăluit și ne-a hrănit cu însuși trupul Său, lăsîndu-ne singuri, dar numai cu trupul, și urcînd în munte, s-a oprit pe toți ucenicii în lumea largă, ca să zicem așa, pe marea cea sărută a neamurilor, adică plină de ape, ca într-o corabie pe care o închipuie Evanghelia Sa și Biserica, din pricina cărora au și fost dăp apelor. Dar nu numai că s-a oprit, ci s-a și sîrit la aceasta. Oamenii cunoscute cele ce privesc la Ioan Teologul, cel sub de Hristos, iar dacă cineva își amintește de ce a fost îngăduit necazul asupra lui Ștefan și prigoniția sa, înțelege ce spun. Și deși Apostolii nu voiau să plece din Ierusalim, eu fost totuși sîrit din pricina prigoniții, să se împelghe în lume și astfel să-și împlinească apoteoza.

7. Dar nu au fost sîrit pur și simplu să plutească pe marea lume, unde este toată înmătura și tot felul de ape, ci astfel încît să ajungă la celălalt mal, adică să strălădească și să se indice prin biruință dincolo de ape. Dar nu puteau în afara lui Iisus, iar corabia era acum cu aceștia deja în mijlocul mării învaluită de valuri, căci vîntul era împotrivă" (Mat., 14: 24). Oare cu cîți mai potrivnic le-a fost lui acest vînt fără de suflet, [închipuiri] mai dîrau de un Domnegan, Tiuan sau Nero? Dar mai curînd aceștia și tot cei deopotrivă cu ei sunt prigoniți înfricoșător indicînd împotriva Bisericii, în vreme ce vîntul acela mișcîndu-se și indicîndu-se împotrivă este duhul răstăpîr cel pururea potrivnic lui Hristos și Bisericii, adică diavolul. La cea de-a patra strălă a nopții a ve-

nat la ucenici Iosus, umblând pe mare, mai presed-
după al nouălea ceas al nopții. Pentru că pașnica de
noapte aveau obiceiul să împartă lungimea nopții
astfel încât începutul strajei a patra să fie la în-
ceputul creștului al zecelea al nopții, în timpul
echinocțiului.

8. Fiind la acest ceas [Iosus] s-a lăsat învăluși de
valuri ca să le încerce răbdarea și să-i facă să su-
porte chinurile. Dar după aceasta, arătându-Se lor,
a venit (umblând pe mare), încât să oțărască că este o
vălcare sau un duh, și atât de tare s-au temut încât
de frică au singat, deși [Iosus] venise tocmai ca să-i
îzbăvească. Căci au văzut că a făcut același lucru
cu poporul cel vechi, când marea, mai presus de
fire s-a despicat și a deschis drumul mării, iar
mai târziu glindeau că se află în pencil de moarte,
având în spate încercarea răbdărilor potrivite,
fiind prinși fiind pungași de scâlcare. Și acum, la vene-
rea Lui, s-a condus spre izbăvirea de mulțimea de-
monilor care-i așneau. Cel Care atât de tare s-a tul-
burat pe cei slobozi, astfel încât binefacentele au
devient nu doar dăruite ci și bine încredințate prin
amintirea binefacților necute întru care bine au
erezat. A apărut, așadar, celor care îl cheamă neîn-
cetă în vălmășagul valurilor pe Dumnezeu! tuturor,
arătând că El este Dumnezeu! tuturor, întinzându-le
o mână de ajutor celor care îl cheamă. A umblat
deci pe valurile mării dezlănțate, arătând prin
această minunată venire că El este, după cuvântul

profetiei, că va umbla pe mare ca pe uscat, precum
și David spune despre El în chip profetic, „în mare
este calea Ta și călăriile Tale în ape multe” (Ps.,
76:18). „Tu stăpânești puterea mării și meșterea val-
urilor și Tu o potolești” (Ps., 88:16), lucru pe care l-a
făcut mai apoi. Căci de îndată ce L-au auzit, s-au te-
mut, fiindcă nu L-au recunoscut pe El, fiind și noap-
te, atunci, firește, le-a grăit lor, și atunci L-au re-
cunoscut după glas când le-a spus „Eu sunt, nu vă
temeți”, „Eu sunt și Dumnezeu fiind din veac și
până în veac, om făcându-Mă pentru voi, văzut și
auzit, și alomputernic, eu mîpui umbla pe valuri și
pot și acum să le dăruiesc aceasta”. Căci Petru
când L-a, „Doamne dacă ești Tu, poruncește să veni
la Tine pe apă”. El a poruncit și apa a și fost.

9. Dar să aducem cuvințul nostru la ținutarea lui
dăruită, unde mîndrind am spus că ucenicii au fost
trimși pe marea lumii și a neamurilor, pentru că
Domnul să urce ca pe un munte la împlinirea cea ce-
rească, și acolo ducând neînțetăi rugăciunile pen-
tru noi făcându-Se pentru noi așvareu care mîră în
partea cea mai dăruitoare a călăpătării ca să cu-
rege de pîlcate neamul, după cum spune Apostolul
Așadar, ucenicii trimși au ajuns până aproape de
jîm, adică biruind și nedăcîndu-Se deasupra opu-
torului, dar nu au putut birui până la capăt, căci
încă este lucrător cel potrivnic și neamurile încă
sunt împotriva. Biserica lui Hristos. La cea de-a pa-
tra strajă a nopții, adică după întîia venire a Dom-

nului p, o dăci cu El, a lega harului, nu venirea celor de-a doua venire a Măntuitorului va fi puterea, p în chip preamînării este asertură cu stria a petru a nopți când Domnul va veni călcând sub picioarele Sale, depășind și supunând toată începătura, puterea p, stăpâna. Căci va înceta în chip vâde p vor fi supuse sub picioarele Lui valente ridicate înfricoșător împotriva Bisericii Sale.

10. Am pomenn, agadac, de valenit cele răpătoare și ridicate de duhul cel potrivnic: cuvântul nostru a arlat, în chip anagoge, că acestea îi închipue pe puternicii acestei lumi p, ca să pîtruntem înțelesul celor rămase, cîte pupa, când aceștia au intrat din nou în corabie, Iisus avînd pe Sfîntul Petru lângă El, a încetat vîntul p, inversînd manta, au ajuns la țărm. Căci împreună cu Domnul suntem toți, stîind împreună cu sfinți pe care îi închipue Petru, p care, la cea de-a doua venire a lui Hristos, împreună cu noi vor fi, atunci și duhul cel potrivnic va fi deslîvîrși supus, în timp ce noi traversînd marea învolburată a vieții vom ajunge la țărmul cel în unde vom scîlpa de toată durerea, înfrîntarea și suptul. „Iar cei din corabie apîngînd, s-au închinat lui Iisus, zicînd cu adevîrat, ego Frul lui Dumnezeu”, și atunci toți genușiau din cer și de pe pămînt se va pleca și toată limba va mărturisă că Domnul este Iisus Hristos pentru slava lui Dumnezeu Tatăl.

11. Însă urmînd înțelesul anagoge, sa ne aducem aminte de începutul acestui cuvînt, care zicea că nu numai celor deslîvîrși în credință le este de folos oprirea, precum lui Iov și lui Petru, și lui Pavel și altora asemenea lor, ci și pe cei ne deslîvîrși îi aduce la deslîvîrșire. Căci și de aici, nu numai Petru, nici doar ceilalți ucenici, care și ei erau nedeslîvîrși, ci toți cei care se aflau pe corabie împreună cu ei, atît de mulți s-au folosit pentru înălțarea în credință din acea încercare, înclă atunci când au ajuns la țărm, I s-au închinat lui Hristos și au zis către El „cu adevîrat, Frul lui Dumnezeu egi”. Agadac, frumos zice Apostolul pe care l-am citit mai înainte „fence bărbatul care răbdă ispta, sîndcă fiind încercat primește cunună vieții” (Iac. 1 12).

12. Nu voesc, fraților, ca voi să fiți întrîu necurățenți, căci îndoi este chipul omului. Însă nu acești lucru voesc să-l arăt, și urăm că ispitele vin asupra oamenilor din plăcere sau durere, prin slăbiciune sau boală, pentru omie sau necurie, pentru bogăție sau pentru nevoie. Sînt oameni care cad în ispită cu mai mult rele decît acestea pentru plăcere, slăbiciune omie și avuție, și dep sunt adevărate și unele ca acestea, nu despre ele voesc acum să vă vorbesc, cînd spun că îndoi este chipul ispitelor. Ca despre felul în care trebuie să le primim voesc să vă învîț acum. Luap aminte și învîțap. Acest marc Iacobi, numit fratele Domnului după trup, pentru logodna cea din dumnezeiasca economie a Fecioarei Marie cu Iosif,

a zis „bucuraș-vă când cadeți în ispitele cele de multe feluri” (Iac. 1 2), și „ferici bărbatul care răbdă isptă, fiindcă acela va lua cununa vieții” apăsător după cum dacă cineva ar zice către acesta că sunt unii care nu înțeleg în vremea isptelor iar alții care deandăliquesce cu totul din pricina acestora, alți se și spînzurî, iar dacă ispta vine din cele ale firii și de la trup, atunci pricina lor este mîndria și pofta trupescă, după cum tîni unui care atunci cînd cad, se sinucid iar alți se dedau la tot felul de desfrînări, cum poate spune ispta să vină de la Dumnezeu și cum tot El să fie împărătorul cununilor? Precum o dovedește, vorbind despre unele ca acestea „uneori care este ispitit să nu spună că de la Dumnezeu este ispitit. Căci Dumnezeu nu ispitește pe nimic, căci Dumnezeu nu este ispitit de cele rele” (Iac. 1 13) Însă ținem că ispta este de la cel rău, adică de la păcat și de la cîlcirea în păcat, de care Hristos a rămas neispitit, cu toate că a fost ispitit altminteri, „cîci prin ceea ce a pășit, fiind El însuși ispitit, poate și celor ce se ispitesc să le ajute” (Evr. 2 18), iar după ce a fost botezat în Iordan, s-a urcat pe munte unde a fost ispitit după cum se spune în Evanghelie

13. Astfel înclă ispitele și suferințele trupului se spune că vin asupra oamenilor din afară, ca și din cauza sfîșturii a vrăjmașului, deși nici aceasta nu este cu totul pe nedrept, de vreme ce vrăjmașul pînă și pe Domnul ispitindu-l, a fost totuși rugat

Se mai eumesc ispte și păcatele, prin care fiecare dintre noi este ispitit, precum însuși Sfîntul Iacov o spune „Ca fiecare este ispitit cînd este tras și ademni de însuși pofta sa, apoi pofta zălmînd, naște păcatul iar păcatul odată sălășit aduce moartea” (Iac. 1 14) Care moarte? Cea veșnică, care este despărțirea sufletului de Dumnezeu prin păcat. Acea moarte a trupului pe care am urmat-o încă pînd cu Adam pînă la pînica veacului și pe care o voi urma și în veacul cel viitor cei care nu se pocăiesc din această viață, ostinda cea de nerîbdai și fără de sfîșit a sufletului și a trupului, care va fi pedepă pe drept de Cel Ce poate și sufletul și trupul să le pardă în gheena focului

14. Să fugim înșelilor cîi putem de ispită, căci a ne feri de ea sîi în puterea noastră. Dar mai pretut de acasă să ne învîlmăm cînd ne vedem cîzup în ispită. Dacă pe lângă aceasta ne vom interesa cîi trebuie, vom lucra pocălnia spre mîntuire, noi, care suntem nepocălit. Astfel, am veni să vă invîl despre ispită, dar nu despre cea care vaiclă și pedepsește penlru o vreme, ci penlru totdeauna. Căci Domnul nostru Iisus Hristos, prin al cărui har și noi în sunem dușiori, este Arhiepiscopul bunăclilor viitoare, nu al celor vremelice, și prin scump sîngele Său a mori în Sfînta Sfîntelor cu adevîrat, nu penlru o vreme, ci penlru a sfîșindu-ne nouă mîntuire, pe care și noi am venit să o aducem vouă, mîntuirea cea veșnică, dacă veți crede din ispitele sufer

regii însă nu trupesti, căci armele luptei noastre nu sunt trupesti, după cum zice și Apostolul, ci sunt puterea lui Dumnezeu pentru surparea înălțărilor, dar nu ale singurilor, ci ale legăturilor care s-au zădărnici din războiul lăuntric al inimii noastre.

15. Căci pe cât îți pare bine, voi nu prea vă osîrtez nici să înțelegeți, nici să clătiți izbăvirea din ispitele lăuntrice ale sufletului, ci mai cu sârguință vă înmăști pentru acele ispite pentru care se cuvine să ne bucurăm, fiindcă de la unele ca acestea ne se va dăruia izbăvirea cea veșnică, pe când voi de la mine mai curînd clătiți această elocare de ispite le trupesti, pe care eu mai curînd le disprețuiesc, alegînd să sufăr împreună cu voi. Și dacă ne-am înmăstă pentru păcatele noastre mai mult decît ne-am înmăstă de vătămările ce vin asupra noastră, vom afla nu numai mîntuirea sufletului și mîntuirea cea veșnică, ci și izbăvirea de ispitele vremelnice. De ce oare a deveni această viață, pentru noi, chinătoare și plină de înmăstare, subitoare de război și preavănitoare? Oare nu prin călcarea porunci ne-am aruncat pe noi acestea în ispta cea neîngăduie, adică în păcat? Dacă, așadar, ne vom curăți înmăstă de tot păcatul prin pocăință și de aici mai cu osîrdie ne vom rușa în ispte și la vreme potrivită, ne vom întoarce la o viață fără durere și fără ocări.

16. Să ne întoarcem, așadar, către acei cuvînt mîntuitor, să nu ne înmăstăm de neazurile și vătămările trupesti—ci mai cu sîrg să ne înmăstăm de

cele duhovnicești, care sunt cu adevărat ispite și vrednice cu adevărat de înmăstare. Ca să spunem către Dumnezeu, așa cum El înmăstă ne-a înmăstă, „și nu ne duce pe noi în isptă cea neîngăduie și totdeauna vinovată, ci ne izbăvește pe noi de cel viclean” (Mat. 6 - 13) fiindcă „Tu ești împărăția și puterea și slava în vece veacilor Amin.”

Despre virtut și patimile potrivnice lor Predică la Ite

I. Așa cum la cultivarea pământului, sunt secerate cele au fost semănate, și dacă se sîdese pom cu roadă bună sau se seamîină grâu, porumb sau orice altceva dintre cele folositoare, crește și dau în plîm, iar dacă, pe de altă parte, sunt udare și hrînite cele nefolositoare, adică mîrliceni și spini blestematul roșii împotriva noastră, atunci se va obține un pom fără de rod, nefolositor și pînăilor de spin, cum sunt multe la fel și cu privire la suflet, ce fel de dispoziție ale sufletului seamîină ceva, de aceea se va și bucura. Și dacă se folosește ceva de predicile folositoare și aude învățăturile cele de folos și le înțelege duhovnicește și le pune și în faptă, atunci va dobîndi virtuțile și se va face el însuși rod bun pentru Dumnezeu, pentru ceilalți oameni, precum și tege. Dacă însă nu se bucură de învățăturile cele bune și nu primește duhovnicește învățăturile, și dacă nu dăruie zădărnica cele auzite, atunci se pălîmnește, se înăsprește și hrînește patimile cele rele, și va rodi spine și boldurile morții, sufletești și trușegă deopotrivă, care sunt păcatele

2. Căci începătorul răutății, șarpele cel de la început, așa cum toți cunoașteți, prin păcat l-a deznădănat pe om și l-a făcut muritor, și scoțându-l din locușul lui, l-a mutat în lumea aceasta stricăcioasă și plină de multe chinuri. Dar acum dacă nu se va stăvili prin pocărnii să se vindecare de rănile făcute de acesta, va fi trimis în osândă și focul gheenerii. Căci precum în pădurea celei sălbatice și în deșagul mîrlăncilor, se ascund șerpii și șerpe pămîntului, la fel și începătorul răutății, care este diavolul, face ota mare care e stat și împotriva lui Iov, crește și trăiește sub copaci pălăncioși, iar înaintea acestuia așteaptă distrugerea. Donnd că voi toți să fiți mai presus de această distrugere, înșelînd și stăvîlînd toate mîlă mîldușie, frepilor, prin cuvînt și prin povățuirea duhovnicească, zi de zi, pentru cei care se apăsă de Biserici și se unesc cu toții, atunci cînd se oferă prilejul, căci acestea sînt din rîdăcină cele rele, arîmăm adăncul păcatelor și pune capul boldurilor răutății și triumfă asupra vrăjmașului începător a toată răutatea, și dă în vileag calea rătăcirii, dărînd cunoștința mîntuirii.

3. Așa încă Biserica lui Hristos, această unașă cetate, nu are numai necunoașterea, ci și osîrzenie îngerească prin fire și prin cugetarea celor din afară și a pîrștelor omenești. De aceea, voi alcătui omnia mea nici prea simpli, dar nici prea dificil, vomd mai curînd să-mi indic pe cei mai de jos decît să-mi cobor pe cei mai înalți, iar cel care va primi și va auzi cu atenție învățătura,

chiar de ar fi necunoașcător și nu ar pricepe în întregime cele spuse, dacă ar pune în lucrare cli de puțin din cele auzite, ar scăpa, fugînd, de tot răul din sufletul lui, va fi sport și va urește și mîntui omnia sa care e primit acestea. Căci fiind din Sfintele Scripturi cele de Dumnezeu înfășate, se ascălmîc cu piatră aceea macă despre care Daniel zicea, că e foarte desprinsă de pe munte și lovind chipul a sfîșimăi și a prîpădi pe cele care erau pîndrele și ea însăși creșcînd a umplut tot pîndurul (Daniel 2.35). Însă trebuie să acționăm și tălcul celor spuse pînă acum, nu numai pe cele simple, ci și pe cele înțelepte, iar dacă predica mea conținuă că pentru cei simpli, nu are totuși putrîni cunoștință și nici nu aduce puțin folos. Căci n-am arătat pîrmile cele rele și vîrșule, descoperîndu-vă vouă rîdăcina fîcării, dintre ele, ca fiind acelelea, ci conținare, astfel încă voi pe una să o tăg de la voi, iar pe cealaltă să o îndrăg.

4. Pe de o parte, am văzut că dragostea de Dumnezeu este rîdăcina și începutul a toată virtuții, iar dragostea pentru lume este obârșie a toată răutatea. Pentru aceasta, ele se eu unele pe altele drept potrivnice și se anulează reciproc, precum stîngă frînțele Domnului "dragostea față de lume este dupămintă către Dumnezeu" iar cel ce vorește să fie prieten cu lumea se face pe sine vrăjmaș lui Dumnezeu", iar teologul cel ubri de Hristos, Ioan, spune „dacă cineva iubeste lumea, iubirea Tatălui nu este întru el, fiindcă tot ceea ce este din lume, poftă trupului și

truția vieții nu suni de la Târziu" (I Ioan. 1:15). Să alegem, fraților, ca nu cumva iubind poftele cele rele și având înufie unei față de alții să cadem din dragostea Tatălui celui ceresc. Căci în acestea două se cuprinde toată palma care ne desparte pe noi de Dumnezeu.

5. Însă dacă acestor rădăcini contrare, vrem să spun iubirea față de lume și iubirea de Dumnezeu este rădăcina și începutul și pricina, având una pe cea și cealaltă una. Pricina iubirii față de lume este dragostea pe care o avem față de propriul trup, căci pentru trup și pentru bunăstarea lui iubim lumea. Iar dragostea pentru Dumnezeu are drept pricină dragostea pentru duhul nostru, adică iubirea față de suflet. Căci pentru sufletul nostru și pentru mântuirea și fericirea vescului viitor îl iubim noi pe Dumnezeu. Că acestea se împotmesc una alora și marele Pavel o mărturisește zicând „trupul poartă împotmirea duhului” iar cu privire la suflet „și duhul împotmirea trupului” (Gal. 5:17).

6. Dar cum este cu putință să se nască din dragostea pentru sufletul nostru al fiicăruia, dragostea cea către Dumnezeu? Pe de o parte prin amenințarea cu gheena focului nestins pentru cei care prin faptele sunt necredincioși. Evanghelistul lui Hristos, iar pe de altă parte se propovăduiește împărtășia lui Dumnezeu cea veșnică celor care ascultă și împlinesc dumnezeieștile porunci. Iar ei care cu niște adevărați credincioși și iubitori ai propriilor suflete și înșelăți

de viața cea veșnică le pășesc pe acestea ascuțind atât de amenințare cât și de făgăduință, primesc în ei înșiși, pe drept cuvânt, deopotrivă sarea și înca, pe de o parte înca de amenințarea gheenei focului și de chinul cel nestins, iar pe de altă parte, dorul de împărtășia lui Dumnezeu și de înțelepciunea cea înveșnicită din ea.

7. Cei care sunt înșelăți, ajădai, să dobândească curata și dumnezeiască înțelepciune și care se tem de chinul acela al focului, sunt dezlegați de patimi, de orice dependențe și legături pămâniești, și se străduiesc să se lipească de Dumnezeu prin rugăciunea plină de râvnă, fundată numai prin unele ca acestea care au puterea și forța de a ne elibera de chinul gheenei. Ne putem învrednici de bucuria cea veșnică, mai puțin de cuget, și astfel să dobândim iubirea față de Dumnezeu și prin acestea, încă și mai mult unindu-ne cu Dumnezeu, să dobândim într-un chip mai desăvârșit și virtutea. Căci tot chipul virtuții pe care Dumnezeu îl lucrează întru noi ne unește pe noi cu Dumnezeu, iar dacă nu lucrează întru noi, atunci se zămbește de la noi tot păcând. De aceea și Domnul în Evanghelie zice că „fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15:5). Și cunoscând acestea cei care după adevăr lucrează virtuțile, nu se înalță pe sine pentru nici o faptă bună, ci smerindu-se îl preamăresc pe Dumnezeu autorul tuturor virtuților, de a cărui strălucire dătătoare de bine sunt covârșii. Căci precum

văzduhul se umple de lumini de la soare, strălucirea ei ne-o arată nouă nu de la sine înșee, ci din slava soarelui, tot astfel cei care se unesc prin lucrarea dumnezeieștilor porunci cu Dumnezeu sunt ca o bunămi esență a lui Hristos, după cuvântul Sfântului Pavel, și propovăduiesc virtuțile, chemându-i din întuneric pe aceștia la preamănarea Lui lumină.

8 Astfel prin învățătura cea duhovnicească cunoștința celui văzător este apropiată nouă și prin dragostea cea adevărată pentru propriul nostru suflet, înca și dorul de acestea ne unesc pe noi cu cei credincioși și, prin acestea, rugăciunea cea strălucitoare către Dumnezeu și neîntreruptă, prin neîntreruptă cerere, dragostea către El și unirea cu El, se naște în suflet toată virtutea. Cum, așadar, prin iubirea trupescă se naște dragostea pentru lume și prin acea prețieug se hrănesc patimile cele rele și mulțimea ființă de număr a păcatelor? Așa cum sufletul răvinește la plăcinte cele vicioase și nepentru toate ale sale, la fel și trupul le caută pe cele prezente și trecătoare: căci o asemenea plăcere este senzibilă și lucrăază prin simțurile noastre, iar din simțurile noastre puzesc și acestea, care sunt lumea. Prin ele devenim subțon de lume și subțon de trup. Prin urmare, din această nemăsurată iubire față de trup, înșeuși de plăcerile lumesti, urmărindu-le și căutându-le, ne înconjurăm de urâciunilor multiformă a patimilor și atunci devine lucrătoare și

plăcerea cea lumească prin simțuri care, fiind mulție și diferite, nasc multe și diferite plăceri și patimi lumesti. Căci vin prin vedere și auz, altele prin miros, altele prin pipăit, și altele și mai căte de la gust.

9 Căci patimile cele rele care vin din gust nu își au obârșia în hrană, ci în nemăsura ei, care strage după sine urâtăvina, urmată de patimile ei care sunt lăcomia pântecelui, nesățul, îmbătarea cu băuturi și bevrănia, plăcetele primind cele de la gust în chip nemăsurat și de la cele din afară fiindu-i dat cu priosimă, prin molicune conduce marea răutățe la multe strigări. Pe acestea dacă le primiește cineva, mai ales pe cele scârbăvicioase, se dedă pe sine răutului de necurăție, prin care se adună patimile cele de sub pântec, carnea, precăcurva, desfrinarea, brutalitatea, și toate înimăciunile trupului. Acestea punând răpărire pe auz, pe văz și pe miros, trăind după cele murdare, după cuvintele rugătoare cătrete desfrinate, dansuri strânuce, care conduc la toate necurățiile, ungerile cu miruri și mireme, parfumuri care strănesc patimile de ocară și toate acele înimășe care vin din îmbrăcăminte și podoabe foarte costătoare, care înfrumusețează chipul cel plămăș doar pe din afară, iar pe dinăuntru rămâne chip spot, urât și patimile de necurăte și cu adevărat asemănându-se cu momintele cele vicioase, care pe din afară se arată frumoase, iar pe dinăuntru sunt pline de toată duhoarea și toată necurăția. Fiind supuse răutății aceste organe

ale simțurilor înăuntrul ca și în afară aproape și departe, este atras de necușări și atunci plăcutul cel către moarte intră și iese din noi prin deschidurile cele slăbite în noi "căci, zic, cele care ies din gură acestea sunt care spurcă pe om" și „cel ce prinde la femeie și o poartă pe ea a și curvi cu ea în nume Lui”

10. Sufletul astfel iubitor de trup urmărește plăcerea simțurilor în tot chipul și prin plăcerea escată din simțuri și gustare și prin toate celelalte simțuri, purtând printruandera pe cele materiale: naște pofta de câmp și iubirea de argint precum și furagăurile, nedreptățile prădăciunilor și tot chipul câștigului nedrept. Mai sunt și altele care se nasc din acestea însă, fără mijlocirea unui organ de simț, dar care cuprind toate simțurile pe deplin, care este înduparea pe care o hrănesc celelalte plăceri și patimi pentru că iubitor de lume care sunt plăcerea de sine, îngălbenirea, înădușirea. Dar și din combinarea acestora două, din simțuri și din îndupare nasc alte patimi: dorința de a plăcea oamenilor, vanitatea și mândria.

11. Deci plăcerea sufletului cea care este de la Dumnezeu și plăcerea de cele dumnezeiești este curată și nepătimășă și deloc amestecată cu durerea, fiindcă lumea aceasta alături de plăcere aduce cu sine în chip natural durere, nu numai prin prefăcările și schimbările care au loc, ci fiindcă dănd fecăruia cea mai mică parte, este privit de surplus, căci fiind una lumea se împarte în mai și nenămurite

parte din care fiecare răvinește și se mădușește să aibă totul și să fie stăpân. Așadar cel ce se află iubitor de cele lumesti pururea pofinde totul și dacă din tot ar avea cea mai mare parte, iar cineva ar avea o mai puțină parte, dar piutocă, acela ar fi ceva mai mare decât a altuia, acela se întrebă de partea pe care o scotocă lui lipsă și se mădușește ca și cum din propriul lui belșug s-ar fi împușnat. Așadar plăcerea și bucuria cea după cuget și dumnezeiască, fiind împlinită neîmplinită, chiar dacă cineva ar fi capabil să o purcească întreagă, aceasta nu-i valică, nu-i lășește pe alți căci fiecare dintre noi are întreagă cinstea de Dumnezeu și prin evlavie unuia nu se ruinează cea a aproapelui, ci mai văltoș încrează împreună în multe chipuri.

12. Așadar lumea aceasta, precum am zis, prin plăcere și durere face ca trupul nostru să primească plăcerea și să respingă durerea pentru care pricină și lumea acestuia este slabă și fără zădărie, iar cei care sunt înăntup de iubirea pentru trup, neînțeleptă natura lumii, nu numai că este plină de plăceri, ci și plină de chin, și nevăzând că trebuie să fugă de acestea împreună și că trebuie să le trateze la fel, fără osărire, iar cei care nu iubesc doar chinul care se naște odată cu plăcerile lumesti, sunt înșelați ca într-o luptă oarbă când, ignorând pricinile patimilor, își prănușesc neplăceri, împinându-se una pe alta pentru necazurile ce li se întâmplă de fiecare dată. Și de aici se naște ală lung de patimi pentru

acest nenorocit neam al oamenilor. De aici via cămărea, deflămarea, necinstea, mânia, ura, certurile, ucidera și totă pașma plină de amar prin care via certurile și uciderile, prin care nu se surpă casa și mai ales neamul nostru omenesc prin răciră iubiri și înmulțirea firidelor.

13. Însă noi să ne plăim de unele ca acestea în același cuget, fiind legați prin pacea dintre noi lepădând de la noi nebulă și a ura, că și a alora care dau morți și suferință. Da, fraților, vă rog să ne bucurăm unii pentru alții, dacă cineva are vreo pricină, astfel ca și Hristos să se bucure de noi nu numai la Biserica, ci și în casa noastră și în pușcă rămânând nebulă și cu o gură și cu o inimă să-l slăvim pe Tatăl nostru cel din ceruri. În catalogul acesta al răului, al plăcerilor și chinurilor și patimilor celor aducătoare de moarte și acestea sunt astfel că nici libere de chin nu sunt, nici plăcute, ci își au începutul nașterii lor din amestecarea/unirea celor contrare și acestea sunt ironsa și lămurirea, viclenia și ipocrizia.

14. Vedep înțelarea și vicleșugul lumii acestea? Că de feluri este și în căre rele ne aruncă pe noi, prin căre mijloc vine pe a ne deslăți de Dumnezeu? Căci făcându-ne pe noi plini de mla de pașma, în multe chipuri ne despart pe noi de neplăcerea. Pentru aceasta Domnul a spus „lumea zace în rele”, și numește pe diavol stăpânitorul lumii, ca pe un stăpânitor al învârmărilor veacului acestuia. Căci

nu îl socotește pe cel rău stăpânitorul cerului și al pământului și al zărilor celor dintră cer și pământ care sunt ale lui Dumnezeu toate și pentru aceasta l-a numit pe el stăpânitor – departe de noi o asemănare nerozie – căci nu aceasta vrea să spună că această lume zace sub puterea celui rău. Căci cel ce măsoară cerul cu pumnul, după măsură profetului, și a măsurat pământul cu cotul, este numu unul Dumnezeu, dar abuzarea de înțel – stăpânirea lor împărmă întru noi, lumea nedreptății, poșta cea rea, lauda de sine, precum spune teologul cel subit de Hristos, acestea nu sunt de la Tatăl. Această lume zace sub puterea celui rău prin reaua noastră învârmărire prin prăvedunarea stăpânire și aceasta este lumea, nu nu că ar fi satana stăpânitorul lumii acestea, acela care omu învârmă a fost numărit cu mulțimea de patimilor care prin aplecarea noastră cea rubitoare de plăci se edește prin lucrarea vicleșugului. Cei care nu sunt sloboziți prin puterea pocăinței, îl fac ei înșii pe diavol stăpânitorul lor.

15. Însă noi cei împreună cu Hristos apăsăm să înțelăm după lumea de sus, să donm împărăția cea învârmă nouă de la Hristos, să ne depărmăm de patimile care irag suferință în jos, să ne temem de ghera focului cea glăstă rubnitorilor de plăci, să fugim de plăcerea trupului, de bețe de curvie, de neplă, învârmă, nedreptate, slăvi deșartă, mândrie, ură, mârșă, neomenie, căci prin unele ca acestea îl punem pe cel rău stăpân peste noi și peste

lume. Să fugim, aşadar, din această lume înşelătoare şi de stăpânitorul acesteia, şi să ne arătăm pe noi înşine, prin faptele noastre cele bune, ca fiind lucrarea mâinilor celor bune ale lui Dumnezeu. Căci astfel le putem folosi bine pe cele prezente, iar de brăzdalele făgăduite ne vom bucura în veşnicie.

16 De care fie să avem parte cu toţi, cu harul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, în veacul veacului Amin.

La praznicul împărăşesc al Schimbării la faţă a Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos Despre lumina necreată

1. Să laudăm pe noi şi să ne mirăm conştient, contemplând această măreaţă lucrare a lui Dumnezeu: totuşi zădăra cea văzută. Încă şi înţelegem elinilor o laudă şi o admiraţie, cercetând-o. Însă noi facem aceasta spre slava Zădărilor, în vreme ce ei împotrivă slavii Lui. Căci ei simţesc în chip nefertat făptura, în loc să-L cinstască pe Cel ce a zădărit-o. Astfel şi noi desluşim cele profetice, apostolice şi ale Sfinţilor Părinţi, însă spre folosul celor de faţă şi pentru slava Duhului Care a grăit prin Profeti, prin Apostoli şi prin Sfinţi Părinţi. Dar încearcă să înţeleagă acestea şi cei care au ales reaua erezie a vremii spre vituperarea credincioşilor, spre lepădarea adevăratului cucernic, folosindu-se de glasul Duhului împotriva Duhului. Şi înşuşi cuvântul cel sfânt al harului Sfintei Evanghelii, fiind prezintă, şi în acord cu cele auzite de la Părinţi şi cu înţelesul lor duhovnicesc, de Dumnezeu purtătorii Părinţi au roşit, prin propria lor gură.

și potrivul cu acesta ne deslășușesc pe noi cei nedeslășușaji ca rușe mame rubicore de prunci, împărșind hrana cea întăitoare, bună și ușor de dobândit, iar celor ce încă sug, gata mănășă, și precum în gurile mușilor celor după trup hrana pentru copii se înmoaie, tot astfel cugetele părinților de Dumnezeu punitori, în nemul tălăghuindu-se devin hrana de mult folos pentru sufletele celor ce ascultă și cred. Iar gurile celor răi și erezici se umplu de otravă aducătoare de moarte care se amestecă cu cuvintele vieși și acestea se fac ucigătoare pentru cei care le ascultă fără bălgare de seamă.

2. Să fugim, apadar, de cei care nu primesc tălăcuirile Părinților și încearcă să aducă pe cele potrivnice, și interpretează mănășă senzaune cuprinse în literă, depărtându-se însă de cugetul evlavios, să fugim, apadar, de ei așa cum ai fugi de un țarpe. Căci dădă acela naușă, răpăd moare pe loc, fiind despărșit de sufletul care este nemuritor. Iar cei care apucă cu dinți sufletul, îl despart pe acesta de Dumnezeu, și aceasta este moarte veșnică pentru sufletul veșnic. Să ne ferim, apadar, de unii ca accepă cu toată puterea și nu ale să fugim de cei care pun la îndouă cele evlavioase și mănătoare, care sunt într-un cuget cu predania Sfinților Părinți.

3. Pe acestea toate le am grăit și am început astfel pentru dragostea voastră, iar apoi, pe numele cel sfânt al Schimbării la Față a Măntuitorului, sărbătorim astăzi această lumină, pentru care pri-

cină aducem și acum cuvântul nostru pentru viața magă lumini. Am spus-o puțin mai înainte, când am înfășșat graunle bine cunoscutelor Evangheli de astăzi spre deslășuirea lumii și prezentarea ade-vărului. „După cea de a șasea zi a luat Iisus pe Petru pe Iacov și pe Ioan și s-a dus cu accepă pe un munte înalt în singurătate în pustie, și s-a schimbat la față înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele” (Mat. 17:1). Este necesar ca mai înainte de toate aceasta să cercetăm după care zi a nune so-cotește sfântul Evangheliu Matei și Apostol al lui Hristos că era a șasea zi, după care a fost ziua Schimbării la față a Domnului? Deci, după care? După cea în care Domnul, învâșându-i pe ucenicii Lui, a zis că Fiul Omului va veni în slava Tatălui și a rânduit așa, grăind „că sunt unul din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea pe Fiul Omului, venind în împărăția Sa” (Mat. 16:28), numind slava Tatălui și împărăția însăși lumina Schimbării Sale la față. Aceasta a descoperit-o și Sfântul Evangheliu Luca, tălăind atât învâșut, cât și împede „Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru și Ioan și pe Iacov, S-a suit pe munte ca să Se roage și pe când Se ruga El, S-a făcut chipul feței Lui albul și îmbrăcămintea Lui albă strălucind” (Luca, 9:28).

4 Însă cum concordă cele două Evanghelii, după Luca și Marei?, când unul zice clar că s-au scurs opt zile între înălțarea și descoperirea, iar celălalt spune că a fost aceeași arătare în munte după cea de-a șasea zi. Luăm aminte și înțelegem. Erau de opt zile petrecând pe munte dar de arătare s-a arătat în cea de-a șasea zi. Accepta însoțitorii, Iacov și Ioan, care s-au urcat pe munte împreună cu Iisus, au văzut acolo împreună cu El pe Moise și cu Ilie, astfel înclă erau cu totul, împreună cu aceștia, șase. Dar împreună cu Domnul, purtarea nevăzută, erau împreună și Tatăl și Duhul Sfânt, unul mărturisind prin înălțarea glasului Lui că El este Fiul lui cel iubitor iar celălalt, prin norul cel luminos a strălucit împreună (cu glasul) arătându-Se pe Sine și pe Tatăl de aceeași înălțare cu Fiul și de o unitate cu privire la lumină, căci este bogăția acestora firea și o singură izbucnire a strălucirii. Astfel opt sunt cei șase. Așa dar așa precum nu este nici un deosebit între șase și opt, la fel nici cei doi evangheliști nu se contrazic, unul zicând că după șase zile, iar Luca punând că au trecut după aceste cuvinte ca la opt zile, iar nouă nu se pare cum că sunt ca niște tipuri prin aceste două ziceri aduse împreună de pe munte, aceeași rostire și totodată lămurit.

5. Însă cineva ar putea urma astfel văzând că de frumos se asemănă între ele cele două dumnezeiești propovăduri, chiar și după literă. Căci Luca a zis opt zile, fără a se deosebi într-o nimeni

de cel ce a zis, după șase zile, punând la socoteală și ziua în care a grăit cuvintele acelea și ziua în care Domnul S-a schimbat la față. Pe acestea și Marei le-a dat spre cugetare celor care în mod obișnuit văd pentru aceasta și adăugirea „după” care urmează postmortalitatea, acesta a grăit-o, iar celălalt a lăsat-o, căci nu a zis după opt zile, precum a zis acela „după șase zile” ci „au trecut ca la opt zile”. Astfel, nu se află vreo contradicție în cugetul desfășurării faptelor la cei doi evangheliști.

6. Însă și altceva mare și de înalt nu se desvăluie nouă în păruta discordanță a omului cu celălalt, însă trebuie să luăm în minte cugetul celor grăite, tot căpătând mai rău la minte. Căci de ce unul a zis peste șase zile, iar celălalt a depășit și săptămâna, pomenind cea de-a opta zi? Fie că marea revelație a luminii schimbării la față a Domnului s-a petrecut în cea de-a opta zi, care este unitatea luna veacului viitor ce se va descoperi după încetarea lumii celei zădărnice în șase zile și depășirea simțului nostru care lucrează înțeles, căci avem ocazie simțului, la acestea adăugându-se cuvântul rostit după petrecerea noastră punând în lucrare înțelesul energiei simțurilor noastre. Nu numai mai presus de simțuri ci și mai presus de cuvânt este înălțarea pentru cei vrednici de împărțirea lui Dumnezeu pentru aceasta, după fapta neînțeleasă a acestora desăvârșire prin cel de-al șaselea simț, a căruia vrednicie o rodește săptămâna însă după chipul celei de-a opta se descoperă prin

puterea unei mai bune energii împărășia lui Dumnezeu. Și această putere a dumnezeiescului Duh prin care împărășia lui Dumnezeu este vădită de cei vrednici, după dumnezeiescul Luca, Domnul arătând ucenicilor, mai dinainte le-a grăit „sunt una silind aici dintre voi care nu vor gusta moartea până ce voi vedea împărășia venind cu putere și cu slavă multă (Luca, 9 27)”. adică prin aceasta să dea putere celui vizitator de a vedea pe cele nevăzute curățându-se de blasfemia cea aducătoare de moarte și de suflul ucișigătoare care este păcatul a căruia infruptare este începutul răutății celei din cuget, și de care cei ce se curățesc nu vor gusta moartea cea a sufletului, fiind plăziți fără de prihană prin puterea descoperirii viitoare, pe care socotesc, și în cuget.

7. „Sunt unul silind aici dintre voi care nu voi gusta moartea până ce voi vedea împărășia venind cu putere și cu slavă multă (Luca, 9 27)”. Dar pretinzându-se împărășul și pretinzându-se împărășia lui, astfel încât este clar că venirea împărășiei lui nu se arată a fi altundeva sau în vreun loc oarecare, ci este descoperită prin puterea dumnezeiescului Duh, pentru care precină și și spune că va veni cu putere. Căre putere nu este apropiată simplă de cei ce o dobândesc, ci celor care stau cu Domnul celor care se întâlnesc în credința întru El și celor care după Petru și Iacov și Ioan și tuturor celor purtași sus pe muntele cel înalt de către Cuvântul cel înalt,

adică celor care s-au înălțat prin smerenia firii noastre, apoi și pentru aceasta Dumnezeu în munte precum s-a zis închisus, pe de o parte pogorîrea lui însuși din slăbirea întru cele proprii ale Sale, și pe de altă parte, ridicându-ne pe noi din cea mai adâncă umilință, ca să ne conducă puțin câte puțin la firea cea născută și din de sigur cel nemărginit însă o astfel de închisare nu este la îndeplinirea mîinii, ci fiind cu mult mai bună și mai înaltă, încât este accesibilă numai prin puterea Duhului Sfânt.

8. Lumina schimbării la față a Domnului nu este așadar circumscrisă și nici nu se desparte, nici nu cade în puterea simțurilor, deși a fost văzută cu ochi trupesci și pentru puțină vreme, în urcîndu-se de pe vârful muntelui. Însă, precum s-a spus, s-au mutat slujitorii Domnului de la trup la duhul prin prefațarea simțurilor pe care a lucrat-o în aceeași înălțare Duhul Sfânt și, astfel, au văzut cea umană negriată, învîrșită și-a bucurat puterea Duhului Sfânt, ceea ce nefiind în stare să mai vadă precum acea cei ce astăzi hulesc această lumină, socotesc că cei alege dintre Apostoli au văzut lumina Schimbării la față a Domnului, prin puterea simțurilor și printr-o putere zidită, și prin aceasta încearcă să tragă în jos către fașeuri nu numai lumina aceea, slavă și împărășia lui Dumnezeu, ci și puterea Duhului Sfânt prin care cele dumnezeiești sunt descoperite celor vrednici. Căci nu l-au auzit măcîndu-l, nici nu l-au

crezui pe Pavel care zice „cele ce ochii n-a auzit, nici urechile n-a auzit, și la inima omului nu s-au suit pe acestea le-a găsit Dumnezeu celor ce-l iubesc pe El.” (1 Cor 2:9) „sau nouă n-le-a descoperit Dumnezeu prin Duhul Său, căci Duhul toate le cercetează, chiar și adâncurile lui Dumnezeu” (1 Cor 2:9)

9. Într-o zi când au ajuns în cea de a opta zi, precum s-a spus, luând Domnul pe Petru și pe Iacov și pe Ioan, a urcat cu ei pe munte ca să se roage. Căci mereu desprindându-se de toți, și de aceștia, Apotoli, singur s-a rugat, precum și atunci când, după ce a înălțat pe cei cinci mii cu tot cu femei și copii cu orice plantă și doi pești, slobozându-i pe toți, iar pe ucenici slăbindu-i să urce pe corabie. El însuși s-a urcat pe munte ca să se roage singur și acum luându-l cu Sine, pugnă, și pe aceștia dintr-o țară s-a așezat cu Sine, căci se apropiau palmile cele măntuitoare ur celorlalți ucenici le-a dat, pedepzându-i pe toți, ca să se roage, a luat deci pe Petru și Iacov și Ioan cu El. Așadar, numai pe aceștia luându-i de aici, s-a urcat sus pe un munte înalt în singurătate, și s-a schimbat la față înaintea lor, a celor ce vedeau, adică

10. Cime adică s-a schimbat? Zice teologul Hirsosom: a deschis în fața lor pe căi se pare, puțin din dumnezeirea Lui și a arătat alegerii Său pe Dumnezeu. Care sălășluia întru El, Căci s-a făcut, în timp ce îl ruga pe Acesta, precum zice sfântul Apostol și Evanghelist Luca, chipul feței lui aiul, strălucind ca soarele”, precum scrie Matei: A zis „ca soa-

rele” ca nu cumva să cugete cineva că acea lumină este o lumină care cade sub amăn, departe de noi o astfel de orbire a minții a celor care nu pot să și înalte cugetul mai presus de percepțiile simțurilor, ci ca să șim că ceea ce pentru cei care trăiesc și văd prin simțuri este soarele, pentru cei trăitori și vizitatori după Duhul este Hristos ca Dumnezeu și nu era nevoie pentru cei ce-l vedeau pe Dumnezeu în contemplarea lor, în vederea lor de Dumnezeu de o altă lumină căci pentru cei veșnici, El însuși este lumină, iar nu alta, căci la ce le era de folos o a doua lumină celor care aveau cea mai mare lumină? În rugăciune adit de tare a strălucit și a descoperit în chip de negrini celor aleși dintre ucenici negrini lumina aceea, pe când cei mai înalți dintre profet se aflau de față împreună cu ei ca să arate că rugăciunea este dăruirea acelor preafenice privilegii și ca să învâlm că prin apropierea de Dumnezeu cea după virtute și prin unirea cu El cea după munte se apropie și se descoperă strălucirea aceea fiind darul tuturor și vănuță de către cei care prin fapta cea bună neabătută și prin rugăciune curată, neîncetată înd către Dumnezeu. Căci adevărata și cea mai de domi frumusețe zice pe care muntea se cade a o contempla, murat după ce a fost curățită, este cea a unei ființe îndumnezite și prefecționate. Din cauză cel ce și apăsă ochii către strălucirea și harurile ei se împărtășește și el cu către ceea ce este dintre ale aceluia, precum strălucirea, împropiindu-i culoarea la

vederea aceea ca atunci când Moise grăind cu Dumnezeu i-a strălucit fața.

11. Vedej că și Moise a fost schimbat urcând pe munte și la fel a văzut slava lui Dumnezeu? Însă el a suferit schimbarea, iar nu a lucrat-o, după cele spuse, la această mîsură i-a adus aici strălucirea adevărată, ca să vadă și să sufere strălucirea lui Dumnezeu. Dar Domnul nostru Ieșu Hristos avea acea strălucire de la Sine Însuși, fiindcă nu avea el nevoie de rugămintea care să-i strălucască trupul cu dumnezeiasca lumină, ci a arătat de unde provine lumina lui Dumnezeu în sfîș și în ce chip va fi văzută în aceea, căci și dreptii vor străluci ca soarele în împărăția Tărilor lor și astfel devenind înregi lumini dumnezeiască, ca o naștere din dumnezeiască lumină. L-au văzut pe Hristos nepălat strălucind mai prețui de lumină, dumnezeiește, și a căruia slavă revărsîndu-se de la natură s-a arătat pe Tabor comun și trupului. În unitatea ipostasului Astfel și printr-o asemenea lumină a strălucit fața Lui ca a Soarelui.” (Mat 13 43).

12. Însă cei ce se laudă cu cuvîntul cel elenesc și cu înțelepciunea elenilor mai presus de a noastră și care nu ascultă pe de-a neregul de bărbajii ineluhovenici prin cuvintele Dubului: ceea pe care i-am pomennit mai sus sau împotriva adevărului, auzind de lumina Schimbării la față a Domnului de pe munte, cea văzută de ochii apostolilor, o trag în jos la starea de lumină percepută prin simțuri și zădă, și o coboară la

aceasta pe cea care este nematerialică, nelinseală și vegnică, fiindcă ei înșii petrecînd în cele de jos, nu pot ca nici un chip să cugeie nimic dintr-o cele mai presus de cele pămîntiești. De aceea Ei Însuși împotriva acestui fapt, a arătat-o mai dinainte promisor, ca nezdă și numind-o pe aceasta Împărăția lui Dumnezeu. Căci nu este Împărăția lui Dumnezeu supusă și zădă, căci este singură înve toate care nu este năpărită și atînată, dincolo de orice timp și orice veac și nici nu are Împărăția lui Dumnezeu începătoare care să o înceapă sau sfîșie sub veacuri sau timp. Însă credem că ea este moștenirea celor mîntuiți.

13. Apoi cînd S-a schimbat Domnul a strălucit și a arătat slava și strălucirea și lumina aceea și rară și va veni precum a fost văzut de ucenici pe munte, dar <putem spune că> a mai adăugat ceva lumină pe care o va avea în veac, dar pe care mai înainte nu a avut-o? Departe de noi această blasfemie! căci zicînd astfel, slăvim trei fin ale lui Hristos în loc de două, cea dumnezeiască, cea omenească și una a luminii aceleia: apărut nu o alta, ci acea strălucire pe care o avea în chip nevăzut a descoperit-o. Căci avea această strălucire a firei celei dumnezeiești înărmă de trup. Așadar lumina aceea este a dumnezeului și ea este nezdă, iar dacă Hristos S-a schimbat la față, nu a fost aceasta, după Sfîșii Teologi, nici adăugînd ceea ce nu era, nici schimbînd ceea ce nu era, deschizînd ucenacilor acestora ochii și din orbi făcîndu-i văzător. Vedeți că față de lumina

aceea, orbi sunt ochii cei după fire văzătorii? Așadar nu este acea lumină a simpanilor și nici cei văzător nu au văzut templu cu ochii simpan. Ci au fost pregătiți prin puterea Duhului Sfânt.

14. Și-a schimbat așadar și astfel au văzut schimbarea, căci firea noastră care nu era deslăvită, a primit-o prin adăugare, fiind îndumnezeită prin unirea cu Dumnezeu Cuvîntul. De aici și luînd în pînă-te în feciune și născîndu-L în chip surin pe Cel Care, din ea, fiind născut, s-a făcut cunoscut drept Dumnezeu purtător de trup, și Șimeon luîndu-L pe El ca pe un prunc în brațe și Anna Proorocea îmbrîcinîdu-L, căci puterea cea dumnezeiască a strălucit celor ce au ochii înmă curățiți ca printr-o filie transparentă de cristal.

15. Dar pentru ce dintre toți, a luat cu sine numai pe cei doi apostoli și s-a dus pe munte marea pe aceea în pustie, ca să le arate ceva cu totul mare și tainic. Cum așadar fiind mîrea și tainică acea privilegiu a lumii, ar fi a simpan, pe care îngi cei alege, o aveau și mai înainte, de a fi aduși împreună cu celălalt care au fost lăsați jos. Și ce nevoie mai era de puterea Duhului Sfânt și de adăugarea/surparea sau schimbarea ochilor la vederea acelei lumii dacă ar fi o lumină sensibilă și izdată? Cum ar fi slava și împărăția Tatălui și a Duhului Sfânt o lumină ce cade sub simpan? Și cum ieri-o asemenea slavă și împărăție va veni Hristos în veacul viitor când nu va fi nevoie nici de aer, nici de lumină, nici de loc sau de

unele dintre acestea, ci în loc de toate, precum zice Apocalul, va fi nouă Dumnezeu? (I Cor 15 28) Iar dacă în loc de orice, atunci și în loc de orice lumină. Când se arată, arși, și lumina aceea fiind a dumnezeirii, apoi și cel mai teolog dintre evanghelici, Ioan, arată prin Apocalipsă că oarecînd aceea care va veni și nu va pieri „nu are trebuință de soare, nici de lună ca să o lumineze în ea, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o pe ea și făcînd ei Mielul lui Dumnezeu” (Apoc 21.23) Așadar nu va fi L-a arșii nouă împede și acolo pe înus dumnezeiesc schimbă la față pe Tabot, ca și acum. Care are trupul ca o făclie, iar în loc de lumină, strălucind celor care urcă împreună cu El pe munte, avînd slava dumnezeieci? Dar și în privința celor ce străluciau în cetatea aceea, El îndup zice că „nu au trebuință de lumină, făcînd sau de lumina soarelui, fiindcă Domnul Dumnezeu luminează peste aceea și noaptea nu va mai fi ”(Arunci ce este această lumină întru care nu este mișcare sau umbră de schimbare? Ce este această lumină recuperată și nelăzată? Oare nu este lumina dumnezeieci?)

16. Dar și Moise și Iie și, mai mult decît Moise sufleteal care nu mai înțepte în trup, cum va vedea și cum va fi proslăvit printr-o lumină sensibilă? Iar cei care au fost văzuți în slavă în acea vreme proorocească se sfîrșit și va să se plimească în Ierusalim. Cum dar îi cunoșeau pe cei pe care Apostoli nu s-au văzuți niciodată mai înainte, dacă nu prin puterea descoperirii lumii aceleia?

17. Dar ca să nu rezi mai mult așteptarea voastră, vom păstra spusele evanghelice rămase până la vremea slăvirii atotfăptor și dumnezeiesc ierurg, crezând, după cum am fost învățați de cei luminați de Hristos, numai cele ale acelor care le văd neabătut ("căci tainele sunt ale Mele și ale celor dimpreună cu Mine", Daniel, 2 28) Așadar, cei care cred cu dreptate, precum am fost învățați, sunt plăcuți împreună cu Domnul la Schimbarea la față. Să ne îndăptăm spre strălucirea lumii aceleia și fiind izbăviți de frumusețea slavei celei fără de schimbare, să ne curățăm ochiul căutării de întinziunile celei pământești, depășindu-ne pe cele rugătoare și împodobite, care nu sunt cunoscute, căci chiar plăcute de ai părea, ele ne aduc chinul cel veșnic, și chiar de ai aduce frumusețea trupului, înving suferința cu tunica cea neasemănătoare a păcatului, iar cel care nu are haina de mână nestricătoare, este legat de mâini și de picioare și aruncat în foc și în întinziunea cel mai durabilă.

18. De care să fim și noi izbăviți tot prin strălucirea și cunoștința lumii celei nemămurate și veșnice a Schimbării la față a Domnului, spre slava Lui și a Celui fără de început al Lui Părinte și a de viață Fiilor Lui Duh, a cărora una și aceeași este strălucirea și dumnezeirea, slava, împărăția și puterea, acum și pururea și în vece vecilor Amin

La aceeași prăznuire a Schimbării la față a Domnului Despre lumina dumnezeiască necreată, care nu este însă finja lui Dumnezeu

1. Profetul avea mai dinainte a grăi despre Evanghelie astfel „ve trimite Domnul Cuvântul său pe pământ” (Is . 10 23), iar scurt este cuvântul care în puține vorbe cuprinde multe înțelesuri. Așadar să ne învățăm mintea la cuvintele Evangheliei de astăzi, unele deja cercetate, iar pe cele care ne-au rămas să le aducem acum în fața noastră - ca să ne umplem de înțelesul cel nestricătos, și cum intru ele, să ne bucurăm și să ne încredințăm cu totul întru dragostea dumnezeiescului Duh

2. „În vremea aceea a luat Iisus pe Petru, pe Iacobi și pe Ioan și i-a dus pe un munte înalt și S-a schimbat la față înaintea lor și a strălucit fața Lui ca soarele” (Mat . 17 1) Iată acum vremea binevenită uită acum ziua mântuirii, fraților ziua dumnezeiască și veșnică - cea nemăsurată cu scara, care nu se poate măsura, nici măcar, ziua cea neîntreruptă de noapte, căci este ziua Soarelui dreptății întru

care nu este mișcare sau umbră de schimbare (Iac . 1) 17) În această zi prin bunăvoința Tatălui și cu împreună lucrarea Duhului Sfânt, (acești Soare) a strălucit față de noi cu iubire de oameni, ne-a ridici din cea de la întuneric la preamănată lumină. Sa care s-a strălucit peste creștieri, fiind soarele cel nevăzut, Cel ce întinde timpul până-n veac.

3) Astfel, ca Soare al dreptății și al adevărului, nu suferă să se arate și să se facă cunoscut celor ce grăiesc minciuni despre El și vorbesc cu nedreptate despre cele mai înalte sau celor care prin faptele lor îl slăvesc. Întâi li se descoperă celor care lucrează dreptatea și celor ce iubesc adevărul, și îi bucură într-o credințioasă cu strălucirea Sale. Căci această ipoteză și Sfânta Scriptură: „Lumină a răscării dreptului și înțelepciunea îi este acestuia însopitoare” (Ps . 96 12). De aceea, și psalmistul profet îi cântă lui Dumnezeu: „Taborul și Hermon în numele tău se vor bucura” (Ps., 88 13) „mai dinainte vestind celor ce au contemplant înțelepciunea, care s-a născut mai târziu pe munte de la acea strălucire” lui Isava iarăși zice: „Deschide toate legăturile nedreptății, slăbește strângerea zăvoașelor silnice, rupe toate nedreptățile îndatorire” (Is . 58 6). Și ce zice mai departe? „Atunci va plăsi lumina Ta (de dimineață) și strălucirea Ta degrab va risădi, și va merge înaintea dreptății Tale și slava lui Dumnezeu Te va umbră” (Is . 58 8). Și iarăși „De vei lepăda de la tine legătura și îndurarea mâinii și tot cuvântul cântec și

vei da celor flămânzi pâine din tot suflulul Tău și vei umple suflulul Tău de toată umbră, atunci va risădi inima înăuntru lumina ta și va străluci ca soare” (Is . 58 9). Dar de ce ar pomera și de alți tot pe care însuși s-a zidi, când e împede că un singur soare strălucește pe cer? Se referă, așadar, la „dreptăți care strălucesc ca soarele în împărăția Tatălui lor” (Mat . 13 43).

4) „Să lepădăm deci de la noi, fraplor, faptele înăuntru și să lucrăm faptele lumii” (Rom . 12 12). Nu doar pentru ca într-o zi anume să petrecem cu cruce, ci să ne facem fi ai așiei celei veșnice și apoi să urcăm pe munte, acolo unde Hristos a strălucit, pentru ca, privind cele de acolo și mai cu oarecare petrecind în lumină, și fiind alții vrednici de o asemenea zi, însuși Cuvântul lui Dumnezeu să ne înalțe și pe noi la vreme potrivă, iarăși acum, împreună să tindem și să ne înălțăm ochii minți, rogu-vă, către lumina propovăduirii Evangheliei ca să fim răscumșați până la înnoirea deplină a minții voastre și așăși astfel de dumnezeiască strălucire de sus, să ne facem asemenea capului slavei Domnului cărui „a strălucit fața ca soarele astăzi pe munte

5) În ce sens „ca soarele”? A existat oare un timp când lumina soarelui nu se afla în globul solar ca în prezent? Căci lumina s-a născut mai întâi, înainte de a fi soarele pe când Cel ce pe toate le-a adus într-un firgă a zidi decal soarelui alba în cea de-a patra

ze, unind cu acesta lumina și astfel redându-l ca un astru făcător și luminător al zilei. Tot astfel și în ceea ce privește lumina dumnezeirii: a fost oare un timp când ea nu era cuprinsă ca într-un vas în trupul lui Hristos? Căci una este ființă cauză, iar cealaltă este cauzată. Ceea ce a luat de la noi Fiul lui Dumnezeu (adică trupul), pentru noi slăbindu-se: a primit întru sine deplănușarea dumnezeirii și astfel a fost arătat ca un luminător îndumnezeitor, răspândind dumnezeiasca lumină.

6. Astfel a strălucit fața lui Hristos ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca zăpada. Zice Sfântul Evanghelist Marcu: „strălucitoare și albe foarte ca zăpada, așa cum nici un înălțător de pe pământ nu poate să albească” (Marcu, 9.23). Străluceau, așadar, de aceeași necreștă lumină adi trupul vrednic de toată închinăciunea al lui Hristos, cât și veșmintele, dar nu la fel, căci fața lui ca soarele: „ai veșmintele, ca unele ce erau aproape de trupul Său, se făcuseră de lumină, arătându-se astfel cum vor fi veșmintele slavei pe care le vor îmbrăca în veacul viitor cei ce vor fi aproape de Dumnezeu și care este hana nepătimirii pe care Adam a lepădat-o prin cădere, trezindu-se gol și năpăst.

Iar dumnezeiescul Luca are și el: „Și s-a făcut chipul feței Lui albul și îmbrăcămintea Lui albă strălucind” (Luc. 9.29), descriind și o desăvârșirea celor peti eculte pe munte și neglind nici o comparație vrednică de ele. Marcu însă, deși descrie veșminte-

le, zicând „strălucind, albe foarte ca zăpada”, a arătat pe el că orice imagine și comparație este cu mult mai puțin față de privilegiul strălucirii acelei veșminte. Căci zăpada, albă fiind, nu este într-o nime și strălucitoare, ci are o suprafață neregulată, fiind alcătuită toată din bule mici de apă, amestecate cu aerul din înconjur. Având în vedere că nici norul nu este pe deplin format, și nici nu poate suprima aerul dinlăuntru, bulele de apă, fiind condensate de ger, dar în același timp fiind și purtătoare de aer, plutesc în jos sub formă de fulgi, având aspectul unei spume: pe de o parte din pricina albeții, pe de altă parte din pricina neregularității.

7. Așadar, nu pentru că albul zăpezii mai fi fost îndepărtat pentru a lăsa pe de-o parte privilegiul acesteia a fost adăugată și strălucirea, ci mai cu seamă pentru că, prin aceasta, Evanghelistul a vrut să arate că lumina prin care veșmintele s-au făcut albe și strălucitoare este mai presus de fire. Căci nu jure de lumină ca să se facă albe și strălucitoare cele luminoase, ci ca să se arate care este ousura lor. Dar această lumină, pe cât se pare, mai curând le învăluie decât le transfigurează, or, transfigurarea nu jure de lumina perisabilă. Ceea ce este încă și mai paradoxal e faptul că, deși le transfigurează, le plătesc schimbare: precum s-a arătat mai înainte.

Dar cum ne sunt cunoscute toate despre lumină? În această privință, Evanghelistul nu numai că arată doar strălucirea și frumusețea mai presus de fire a

chipului Mântuitorului, ci ca să arate mai presus de fire chiar frumusețea veșmîntelor, a desparții-o de frumusețea firii, adăugînd la albul zăpezii și strălucirea. Iar, de vreme ce meșteșugul artei pare să adauge oarecare frumusețe la frumusețea firii, aceea frumusețe (a luminii necreate) a fost pusă mai presus chiar și de frumusețea din artă, încît se spune că „nici un înălbitor pe pămînt nu poate să albească”.

B. Cîci Cuvîntul cel mai înainte de veci care S-a intrupat pentru noi, și pe care îl poartă întreg întru sine cuvîntul propovăduirii evanghelice, al cărui veșmînt este lîna, fiind alb și împede dar totodată strălucenței și luminos, ca mîngîlîmăntele cu albiții mai mulți cu cînt, în chip vrednic de Dumnezeu. S-a să lăslui în cei care văd în duh cele ale Duhului și care lîmuresc, potrivit lui Dumnezeu, sensul care se află în lîna. În acest chip, ei au vădit cuvintele propovăduirii evanghelice, încît nici un înălbitor de pe pămînt - iar înălbitorul este aici înțeleptul acestui veac - nu poate să lîmurească. Dar de ce spun să lîmurească? Cîci acesta nu poate să cunoască nici ceea ce albul îl lîmurește. „Cîci omul trupesc, după cum zice Apostolul, nu pricepe cele ale Duhului, nici nu poate să le cunoască” (I Cor., 2 14), fiindcă, supus fiind patimilor, se îngheață în priveghea umanilor celor mai presus de omire, dumnezeiești și duhovnicești, blasfemînd cele pe care nu le vede. „amintîrînd de-a valma cele aflate în puterea mîinii cu cele ale trupului tău” (Cel., 2 18).

9. Însă dumnezeiescul Petru, avînd mîntea luminată de aceea preafenosită priveghe și fiind purtat cître dragostea lui Dumnezeu de o și mai aprinsă dorință, nu mai voia neîndecum să se mai despartă de aceea lumină. „Bine este nouă aici”, zise el către Domnul (Lucea, 9 33). „Dacă vorești să facem aici trei colibe, pe una și lui Moise una și una lui Ilie”, negîndu-se spune, fiindcă nu venise încă vremea restaurării. Iar la plînera vremei, nu ne mai sînt de trebuință corturi făcute de mîni, și nici nu s-ar fi cuvenit să-L faci pe Șirpînul egal cu dușorii Lui prin asemănarea colibelor, căci Hristos, ca fu legitim, este în slava Tatălui, pe cînd profeți Moise și Ilie, fiecare în parte, ca adevîrșii fi ai lui Avraam, sîlăplăuiesc în slava lui Avraam. Pe cînd Sfîntul Petru spunea acestea, slăvi a și ce zicem, „aici un nor luminos și-a umbrit pe ei”, cîntînd vorba lui Petru și arătînd ce cort s-a cuvenit lui Hristos. Dar ce era acest nor și cum luminos fiind, i-a umbrit pe ei? Care nu curva aceasta este înălp lumina cea nepropăiată întru care sîlăplăuiește Dumnezeu, pe Care lumina îl înfășoară ca și cu o haină? Cîci zice „Cel ce pur norul slăvi Tat” (Ps., 103 4) și „a pus înunelul acoperîmînt, împrejurul cortului Tău” (Ps., 17, 13). Totuși după cum spune și Sfîntul Apostol „Numai cel ce are nemurta sîlăplăuiește în lumina cea nepropăiată” (I Tim., 6 16). Dar lumina aceasta este aia și înunelnic, fiindcă, deși avea strălucirea cea mai presus de fire, umbrea.

10. Însă se mărturisește de către Sfînșii Părinți teologhișton că lumina cea înșă văzută a rămas neapropiată chiar și pentru ochii apostolilor „Căci astăzi, zice Sfîntul Ioan Damaschan, raza necercumscrită a dumnezeieșii strălucim în muntele Tabor sfînșilor Apostoli străluciește”. Dar poartă marelui Dionisie care spune că înșă este lumina cea neapropiată în care se spune că strălăluiește Dumnezeu, în această se află oarecî este vrednic să-L cunoască și să-L vadă. Așadar, această lumină a strălucit pe fața Domnului, pe care Apostolii au văzut-o din dîrșă și pe care norul cel luminos a umbrit o după aceea. Însă atunci o lumină mai mică s-a înfășășat vederea, dar s-a arătat apoi cu mult mai mare, încît li s-a părut că este nevăzută, din pricina strălucirii ei mai presus de fire și înșă acest chip L-a umbrit pe Izvorul dumnezeieșii lumini celei veșnice, pe Soarele dreptății, adică pe Hristos. Căci și în cazul soarelui celui sensibil, chiar dacă lumina se oferă vederea prin raze, dacă ar privi cineva direct la soare, de îndată i s-ar lua vederea. Puterea strălucirii lui este cu mult mai presus de puterea ochilor noștri.

11. Numai că soarele cel sensibil străluciește, după cum a fost rînduit, și nu după voința sa, nu se arată doar celor cărora el vorește să li se arate. Pe cînd Soarele dreptății nu are doar prin fire strălucire și slavă, ci avînd voință, străluciește doar pentru cei care vorește. El și numai atîșă cînd vorește, în chip promator și mîntuitor. Astfel, vînd că soarele să se arate și să fie văzut de ochii apostolilor, și

aceasta na de la o mare depărtare, el, strălucind mereu cu o mai mare putere, precum voia, princi-o strălucire mai presus de fire și rămas nevăzut ochilor apostolilor atunci cînd a venit în chip de nor luminos. Însă un glas din nor s-a făcut auzit: „Acesta este Fiul meu cel iubit înșă Care am binevoit de El să ascultăz!” Căci deja în Iordan la botezul Domnului, s-au deschis cerurile și același glas s-a auzit în acea desăvîrșită slavă pe care și Sfîntul Ștefan, înzîndu-și ochii și umplîndu-se de Duhul Sfînt, a văzut-o mai tîrziu, cînd i s-au deschis și lui cerurile. Dar acum să ne întoarcem la norul care L-a umbrit pe Hristos. Așadar el este aceeași slavă a lui Dumnezeu mai presus de ceruri.

12. Cum deci să fie văzută în chip sensibil lumina cea mai presus de ceruri? S-a propovădit că din nor glasul Tatălui s-a făcut auzit, fiindcă toate cele ce se slăveșteau în Lege înaintea venirii Domnului și Dumnezeușii și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos punea înaintea jertfelor, darea poruncilor, inferna, erau nedesăvîrșite și nu erau înfășășate după voința dinșă început a lui Dumnezeu, ci au fost îngăduite pînă la viștoarea venirii a Domnului și arătarea Lui în lume. El este Cel în Care, ca Fiul preacubă, bine-vorește și se odîhnește Tatăl, și tot El îi este bineplăcut în chip desăvîrșit. Pentru această pricină se și poruncește ca de El să asculte și Lui să-L urmeze. Căci se spune: „Înșă pe poarta cea strălucită, căci mare și largă este calea care duce la pierzare, dar

știință și anevoioasă este calea ce duce la viață, ascultaj de El", și iarăși s-a spus "lumina aceasta este împărăția lui Dumnezeu, de aceasta să ascultați, în aceasta să credeți și să vă faceți vrednici de această lumină".

13 Însă când s-a ariat norul cel luminos și glasul Părintelui a răsunat din nor, „au căzut cu fața la pământ ucraci", dar nu datorită glasului, căci acesta și cu alte multe pofesuri s-a făcut auzit: nu numai la Iordan, ci și când a mers înainte de Patruile Măntuitorului în Ierusalim, căci atunci când Domnul zicea: "Tatăl proslăvească se numele Tău", a venit un glas din cer: "Și Eu-L-am preamărit și urăsc li voi preamăni" (Ioan 12 28), și deși toată mulțimea l-a auzit, nimeni n-a căzut cu fața la pământ. Dar aici nu numai glasul, ci împreună cu glasul s-a ariat și lumina cea necuprinsă. E împede că nu datorită glasului, ci datorită schimbării lumii au căzut ucraci, cum era și firea: cu fața la pământ, după cum au cunoscut de Dumnezeu purtători blăgați. Căci mai înainte de a auzi glasul, au fost cuprinși de spaimă, după cum spune Marcu, din pricina acelei dumnezeiești înfrățiri.

14 Însă dacă pentru aceea toți, s-a ariat în chip preînalt lumina dumnezeiască necreată, mai presus de fire, ce vor pătimi cei ce s-au lăsat arăgați și au urmat unei alte stăruiri și trupești mălămuriri și care, agadai, nu pot cunoaște cele ale Duhului? Una ca aceea voi fi arăgi în gheonă de necuratul,

căci nu recunosc nici slava dumnezeiască, nici împărăția lui Dumnezeu, nici frumusețe, nici har, nici salutare, nici luminare - precum suntem învățați de Dumnezeu și de Părinți teologi care același lucru spun -, ci afirmă că această (lumina necreată) este firea lui Dumnezeu și prin această ei zic că este sensibilă și creată. Însă Domnul în Evangheliu nu spune că această slavă este comună numai Lui și Tatălui, ci și sfinților îngeri, după cum scrie dumnezeiescul Luca: "Căci cel ce se rușinează de Mine și de cuvintele mele, de acela și Fiul Omului se va rușina când va veni în slava Lui și a Tatălui și a sfinților îngeri" (Luca, 9 26). Agadai, ce necuprinsă lipsă de curaj, ce adâncă blasfemie sălăruiește cei ce susțin, astfel, că firea lui Dumnezeu este aceeași cu slava aceasta și că firea Tatălui este una și aceeași cu a sfinților îngeri, căci nu numai îngeri, ci chiar și sfinți cei dintre oameni participă la această slavă și Domne.

15 Dar Tatăl și Fiul împreună cu Duhul Sfânt au prin firea această slavă. În timp ce sfinți îngeri și oameni se împărtășesc din ea prin har, când primesc luminarea. Iar Moise și Ilie în aceeași slavă cu El fiind văzuți, la fel nu se înfrățesc. Dar Moise nu numai acum, pe Tabor s-a arătat strălucitor, fiind părtăș dumnezeiești slave, ci și atunci când alți de tare s-a strălucit fața că nu puteau fiii lui Israel să privească la el. Și aceasta o adevărește cel ce zice că slava nemuritoare a Tatălui s-a arătat pe chipul

numitor al lui Moise - precum și cel care împotriva lui Eunomie - care pretindea că slava Atotputernicului Dumnezeu nu se poate comunica Fiului - a răspuns că și dacă ar fi vorba, numele despre Moise, noi nu s-ar putea admite o astfel de învățătură.

16. Una și aceeași este slava, împărțită și strălucire, comună lui Dumnezeu și sfîșilor Lui. De aceea: „să fie lumina Domnului peste noi” (Ps. 89 19), precum zice psalmistul, dar că une și aceeași este firea lui Dumnezeu și a sfîșilor, nimeni nu a curzat pînă azi să susțină, iar că strălucirea cea dumnezeiască de pe munte este comună atât dumnezeilor Cuvîntului cât și trupului, tocmai s-a arătat, dar că natura dumnezeiești pe trupului ar fi comună, aceeași numai huliilor Eutihie și Doskoria pot să mărturisească, iar nu cei care vor să cîntărească pe Dumnezeu în chip euzenic. Și tot au văzut această slavă și strălucire - de vreme ce Domnul S-a arătat pînă de strălucire de la răsăritul soarelui și pînă la apus. Încă și astăzi privesc la leuș cei care sînt vrednici să unească cu El pe munte - dar cu adevărat nimeni n-a stat vrednic în firea lui Dumnezeu, sau să o fi văzut și să fi vorbit despre ea, la această dumnezeiască lumină este dată după măsură fiecăruie, fiind premii și mai mult și mai puțin, după vrednicia celor ce o primesc, ea împărțindu-se neîmpărțit, iar dovada este la îndemînă. Fișa Domnului a strălucit mai presus decît soarele - iar veșmintele s-au făcut strălucitoare și albe ca zăpada.

Moise și Iisus au fost văzuți în aceeași slavă, însă nici unul dinare ei nu a strălucit atunci ca soarele. Și nici ucrinici, la vederea acelei lumini, nu și puteau aghin privirea către ea.

17. În acest chip, acea lumină a fost măsurată și neîmpărțită împărțită, fiind cu putință o primă și mai mult și mai puțin. Căci parte din această lumină acum se cunoaște și parte mai tăiată. Pentru aceasta și dumnezeiescul Pavel zice: „Acum în parte cunoaștem și în parte propovăduim” (I Cor. 13 9). Dar firea lui Dumnezeu este nedespărțită pentru tot și de neapăra, și nici una dintre firea nu o primește mai mult sau mai puțin. Altfel, este partea huliilor mersaleni să se considere pe ei înșiși stîl de vrednicie - în că să consensile prin ei înșiși firea lui Dumnezeu.

Noi însă întorcîndu-ne de la învățăturile cele rele, uităm cele vechi că și cele noi mănușim împărțita și slava, strălucirea și negrită lumii și dumnezeiescul har, dar nu crezînd că sfîșii pot vedea firea lui Dumnezeu, nici că pot să se facă părtaș aceleia, ci îndreptîndu-se - precum am fost învățați, către strălucirea lumii harului, prin aceasta să cunoaștem și să cîntăm cum se curvine dumnezeiesca cea una în trei luminată, care strălucire cu negrită lumină de la o singură fire în trei ipostasuri și ochii minții să-i tindem către Cuvîntul cel care acum stă cu trupul mai presus de toate cereșe. Cel Ce șade la dreapta mării Tatălui ca un Dumnezeu zicîndu-ne, precum un glas care vine de departe, „Dacă

cineva vrea să stea în această slavă, să-Mă urmeze pe cât îi este cu putință și să meargă pe calea și după viața pe care le-am arătat pe pământ”

18. Să privim, așadar, cu ochi liniștiți ai inimii această minășă privelipe: firea noastră omenească se înveșnicește prin focul cel nematerialnic al dumnezeirii iar veștilele-tunicile de piele pe care le-am îmbrăcat prin cădere, să le lepădăm. Să lepădăm gândurile cele pămîntegii și trupești ca să stăm în pămînt sfînt, arătîndu-ne pe noi înșine parul sfînt, după mîntuia fiecăruia, prin lucrarea a toată virtuțea și prin pînerea a toată porunca dumnezeiască și prin indicarea mîntuirii către Dumnezeu, ca să fim încredințați de venirea în lumină a lui Dumnezeu și noi cei ce alergăm către El să fim luminați și înveșniciți, strălucind întru slava și domnia strălucirei celei în trei tot-acum și pururea și în veșu vecilor Amin

CUPRINS

Noi și cuprinsul ediției	5
<i>Omilia 21 / La Sfînta Înălțare a Domnului</i>	7
<i>Omilia 22 / La scutări praznic al Înălțării Domnului</i>	19
<i>Omilia 23 / La cei doi a scopii evanghelice „de duminică”</i>	33
<i>Omilia 24 / La pogoarea și mîntuirea Duhului Sfînt</i>	45
<i>Omilia 25 / La Duminica tuturor sfinților</i>	59
<i>Omilia 26 / Despre viața duhovnicească</i>	73
<i>Omilia 27 / Despre secerșul nostru înplegitor</i>	83
<i>Omilia 28 / La prilemură Sfinților Petru și Pavel</i>	97
<i>Omilia 29 / Despre vîntecarea slăbăneșului</i>	109
<i>Omilia 30 / Despre vîntecarea celui doi arti</i>	123
<i>Omilia 31 / La slăvirea lui Dumnezeu din prilej de a ține rugăci</i>	137
<i>Omilia 32 / La Evanghelia după Matei</i>	
a. rugăci de a noua duminică	153
<i>Omilia 33 / Despre vertig și puterile pomeneite în</i>	167
<i>Omilia 34 / Despre lumina necreștă</i>	179
<i>Omilia 35 / Despre lumina duminicărească necreștă,</i>	
care nu este altă, fapta lui Dumnezeu	193